

DR. VLADIMIR RAVNIHAR, starosta JSS.

Sokolstvo na straži

Sokolstvo je narodna i narodska ustanova. Nikla u Češkoj u doba najcrnje reakcije protiv težnji slavenskih naroda bivše Austro-ugarske monarhije za slobodom ideja sokolska se stavila u službu narodu. Svesni, da nasilnim putem ne mogu doći do cilja protiv nadmoćnog neprijatelja, koji je tuđ po krvi, po mišljenju i osećanju prisvojio sebi suverenost nad slavenskim narodima, njeni genijalni prvaci zasnovali su širokopotezan i do podrobnosti razrađen nacrt, sposoban da u doglednom vremenu izvojuje narodu slobodu. Narod su fizički vezale tuđe spone, a strašnije nego te bile su spone duševne, koje su prečile svaki razmah i polet. Stolefno tuđe vaspitanje ga je demoraliziralo, ubilo mu narodnu svest, tako da ropstva nije ni osećao, nije ga bio svestan. Nije živeo svojim vlastitim životom i nije ga ni želeo. Trebalo je dakle pre svega slomiti te okove, koji su mu sputavali duh i dušu. To je u stanju da učini, tako su rekli oci misli sokolske, samo sistematsko telesno i duševno vaspitanje, koje počinje od pojedinca, da na koncu obuhvati ceo narod.

Misao sokolska je dakle od svog početka imala pred očima veliki politički cilj: oslobođenje naroda, a njena misija je bila čisto kulturnog značaja. Prosvetom slobodi! Njegov cilj je Sokolstvu suština njegova programa, koga hoće, koga mora da ispuni u konačnoj velikoj borbi protiv nasilnika. Zato je borbenost ona naša znamenita crta, koja nam je pridobila toliko simpatija u narodu. Vaspitanje sokolsko je priprava za borbu u kulturnom, gospodarskom i socijalnom pogledu, pa također borba tela s telom, koju doduše ne tražimo ali je se i ne strašimo, ako nas samo ona rastavlja od cilja. Sokolsko vaspitanje nam stavlja na raspoloženje najuspešnija sredstva i ukazuje na metode, kako ćemo najpouzdanije doći do cilja.

Narod je brzo upoznao cilj Sokolstva i shvatio važnost i značenje njegovog vaspitanja, koje se nudi celome narodu. Odatle i tako krasan odziv naročito u češkom narodu. Slobodno možemo da tvrdimo, da je narod češki bio potpuno pripravan na konačnu borbu za svoju slobodu. To vidimo, ne gledajući na njegovu junačko držanje za vreme rata, danas kad sav strani svet daje državi čehoslovačkog naroda otvoreno priznanje, da je od svih država što su nastale posle rata, najkonsolidovanija.

Misao sokolska je kao električna varnica preskočila brzo na jug i tu planula najpre u Sloveniji a zatim u Hrvatskoj. I ovde joj je bio temelj: borba za slobodu protiv tuđeg gospodstva i protiv nasilja sa strane inorodnih naroda. Ta temeljna misao srodna svim slavenskim narodima i onim izvan bivše Austro-ugarske monarhije dotakla je osnivanje Sokolstva u Srbiji, Poljskoj a i u Rusiji. Moćna

je bila Rusija, nezavisna i silna država «na strah vragam». Njena sila je slomljena, otrovana tuđinskim otrovom previja se i grči u bolovima, kojima ne vidimo konca. Što je nije mogao neprijatelj postići neposredno, postigao je posredno. Dakle i Rusiji je trebalo i treba Sokolstvo, eto i najjači narod ne može da bude bez ideje njegove, inače je u doglednom vremenu gotov, razjeden unutrašnjim bolestima postane pre ili posle plen grabežljivih suseda.

U ovom već imamo odgovor na pitanje, je li nam još potrebno Sokolstvo, pošto smo već stekli slobodu. Potrebno je jer postignuta fizička sloboda nije večna, lako je možemo opet izgubiti. Ostaje drugi ne manje velik zadatak obraniti stečenu slobodu, ojačati narod do one snage, koja će onemogućiti gubitak slobode. Jačati narodnu volju i odlučnost u tom smeru. Podizati sve njegove telesne i moralne sile do što je moguće više. Sistematsko vaspitanje sokolsko produbiti i raširiti, što nam u višoj meri omogućuje dobivena fizička sloboda. Pretežni deo naše snage, koji je bio pre vezan za neprestanu neposrednu borbu s našim neprijateljima upotrebimo sada u pozitivnom smislu. Velik i šilan ne toliko brojem koliko svojim duševnim i moralnim vrlinama, treba da postane naš narod, da postane imun protiv svih bolesti, što mu ruše organizam, s njim mora postati velika i silna njegova država ta najdragocenija tekovina naše slobode.

Braćo i sestre! Razumete li sad poslanicu starešinstva našeg Saveza? Nema sumnje i otvoreno priznajemo, da je to veliki politički čin; to jest čin, koji odgovara političkom cilju Sokolstva. Ako je oštrica toga čina možda okrenuta protiv koje stranke, nije ni u korist koje druge njoj protivničke, jer u dnevnu stranačku politiku Sokolstvo ne ulazi. Sokolstvo nije ni ustanova kakve stranke. Čitavom narodu se obraća Sokolstvo, čitavom narodu je namenjeno njegovo delo. Svako je dobro došao u naš krug, ko se slaže s našim programom. Poslanica govori, preteći i opominjući, svima, koji ugrožavaju opstanak i slobodu naše države a s tim i opstanak i slobodu našeg naroda, to je sve ono, čemu je namenjen ceo sokolski rad od njegovog početka. Jedva smo stekli svoju fizičku slobodu pa zar da mirno gledamo, kako nam naši unutrašnji neprijatelji — kako veli poslanica — razbijaju veliku tvorbu ljubavi, trpljenja, umiranja i junaštva i utiru put pogubnim valovima spoljašnjih neprijateljskih namera. Sav dosadašnji trud i dosadanji rad, sve naše žrtve zar da budu uzaman, da ispustimo iz ruku slobodu, da je nikad više ne stečemo? Nikad! Ako treba narodu u tu svrhu još kakvih žrtava, Sokolstvo će biti prvo, koje ih se neće ustrašiti, pa ma bile makar kako krvave.

Spočitavaju nam, da pucamo preko cilja, da ni «autonomija», što je zahteva deo slovenskog naroda, ni Radićeva republika, koju on zamišlja po njegovoj vlastitoj izjavi u okviru naših državnih granica, nisu upereni protiv državnog jedinstva. Republika u okviru naše države tako je skroz nemoguća stvar, da pri najboljoj volji ne možemo izjave g. Radića smatrati za iskrene. U najboljem slučaju može važiti kao nespretno maskirano taktično uzmicanje.

Osnivanje posebne hrvatske republike znači za svakog normalnog čoveka — trganje naše u g. 1918. stvorene jedinstvene države, konac naše samostalnosti i naše slobode.

Do istog rezultata ćemo doći s «avtonomijom». Ta reč nas ne bi mogla izbaciti iz ravnoteže, kad bi se autonomija zamišljala iskreno u okviru državnog i narodnog jedinstva. Mi vrlo dobro znamo, ko ističe geslo autonomije napred i šta zapravo hoće. O tom ne može više biti sumnje, jer su oni što zagovaraju autonomiju, posle izbora opijeni pobedom otvoreno počeli govoriti o «federalizmu» i išli još i dalje, kad su se pobratili s Radićevim republikanstvom.

Još jasnija postaje stvar, kad vidimo, kako privode u delo «narodnu volju» za republiku odnosno avtonomiju. Najogavnija demagogija, plemenska mržnja, verski fanatizam — eto to su im sredstva. Otrovati narodnu dušu do najdubljeg korena, omraziti narode među sobom u folikoj meri, da im nikad više ne dođe na um kakvo državno ili narodno jedinstvo.

Sokolstvo jugoslovenskog naroda zapisalo je na svoj barjak političko geslo: čuvati ujedinjeni narod, jedinstvenu državu! U doslednom izvršavanju toga gesla Sokolstvo pozna samo jedini moguć rad, rad za obranu slobode naroda i njegove nacionalne države, za njegov porast i veličinu, za oslobođenje još ne oslobođene braće ispod tuđeg jarma. Jugoslovensko Sokolstvo je svojom poslanicom samo dokazalo, da hoće da ostane verno vrhovnom načelu svoga programa.

Vika i galama što je nastala v neprijateljskom taboru baš ništa nas ne smeta. Njihove klevete ne mogu nas stići. Ne pozivamo svoj narod na pokolj, bože nas sačuvaj od građanskog rata. Sokolstvo hoće da pouči neuk i nerazborit svet, da izmakne flo svim demagoškim geslima, koji služe njegovim zavađačima u njihove sebične svrhe, da razbistri pojmove hoće svoj narod da nauči shvatati vrednost postignute a pogubne posledice izgubljene slobode.

Narod treba da pozna one, koji ga zavode u propast čije delovanje hoće da ga liši slobode i zavede na trag u ropstvo.

Protiv njih ide sva oštrina našeg suda. Protiv njih je Sokolstvo poslanicom svoga starešinstva pozvano na budnu stražu, protiv njih a za blago i neokrnjena prava našeg naroda i njegove države.

MIROSLAV AMBROZIĆ:

(Nastavak.)

Sokolska vaspitna metodika

1. Sokolsko vaspitanje s obzirom na lepotu.

Čovek nosi u sebi osećaj za lepotu, koja mu je prijatna. Ono što nije lepo to odbija čoveka i neprijatno ga uznemiruje. Osećaj za lepotu nam je dala priroda ali ipak ne svakome u jednakoj meri — i kao sve drugo, tako je moguće i taj osećaj u pojedincu vaspitati.

Osećaj za lepo ide usporedno s osećajem za plemenito, ta upravo je tako odlično nešto, što je lepo u obliku i u boji, kao što je pravilno u delima i plemenito u mišljenju. Ima dakle da bude usporedno i vaspitanje estetskog osećanja i moralne svesti — u obima vidimo vrline, koje podižu čoveka nad svakidašnju poprečnosć, popravljaju ga i usavršuju.

Sokolstvo je i u tom pogledu pozvano da vaspitava. U toj stvari veli Tyrš: «... sve, što u tom smislu započnemo za popunjavanje naše stvari, sigurno je najuznositiji ukras i najlepša posveta naše radinosti.»¹

Estetički osećaj pojedinca vaspitavamo na taj način, da ga teoretski a pre svega i praktički upućujemo u spoznavanju lepšega i u gojenju lepoga. Za to imamo u Sokolu mnogo prigoda, sve naše delovanje nam ih pruža, treba samo da ih valjano iskoristićujemo.

Lepoća, o kojoj ovde sad govorimo, odnosi se na oblike i boje. Ove pak dolaze pre svega u račun:

1.) Pri telesnom vežbanju, pri samim vežbama. Naše sokolske vežbe moraju biti lepe oblikom i to: a) po sastavu i b) po izvedbi.

Svaki vežbač i svaki gledalac je svestan toga, da ima velike razlike između sastava i sastava. Tako n. pr. govorimo o lepim prostim vežbama, o lepim vežbama na spravama itd. Ako n. pr. kogod ponavlja mnogo puta jedno te isto, neće nam to goditi; naprotiv rado gledamo vežbu, u kojoj se redaju različni elementi jedan za drugim. U tom je slučaju lepota ovisna o sastavu. — U drugom slučaju kažemo: lep skok. To priznanje izričemo s obzirom na to, kako je vežba izvedena, kao što kudimo u istom pogledu grčenje nogu, lenjo izvođenje, kad bi moralo biti orno i slično tome.

2.) U pogledu tog načina vaspitanja važne su vrlo prostori je, u kojima se krećemo: sokolane, vežbališta u prirodi, vežbališta za javne nastupe, društvene prostorije, društveni domovi.

Tu nije samo do oblika nego i do boja. Treba dakle i pogodnog prostornog oblika i pogodne opreme. Glede vežbališta u prirodi i vežbališta za javne nastupe kao i glede društvenih domova mnogo je i do položaja. Prirodno lep položaj nadomeštava koji put (narocito pri manjim vežbalištima) svu umetnu opremu. Monumentalna vežbališta velikih sokolskih sletova ne znače razmetljivi luksus, nego su izraz neizmerne važnosti, što ju polaže sokolsko vaspitanje na lepotu.

Na potpunost u estetskom obziru valja dakle gledati i u zdanju i u opremi, dakle i kod sprava, kako su izrađene i kod načina, kako su nameštene i dalje kod ukrasa, što ih nalazimo u našim prostorijama ili na javnom vežbalištu, kakvi su sami po sebi i kako su razvršteni. Pri tome ne treba zaboravljati, da se i sa skromnim sredstvima može mnogo postići.

¹ Dr. Miroslav Tyrš: «Telovežba u estetskom obziru». Članak je izašao u časopisu «Sokol» g. 1873. u českom jeziku. Slovenski prevod (dr. V. Murnika) izašao u «Slovenskom Sokolu» g. 1908., 1910. i 1911.

3.) Predmet, koga treba da pri telesnoj vežbi usavršujemo u estetskom obziru — to su naša sopstvena tela. Naše vaspitno sredstvo, pogodna vežba tela — razvija tela, jača pojedine telesne delove i ustvara pravilne proporcije. Na to ćemo se još kasnije vratiti.

4.) Lepotu u obliku i bojama vidimo nadalje u našim nastupima u vežbačem odelu ili u svečanom odelu, u redovnim tvorbama i u jedinstvenom gibanju u tim tvorbama.

5.) Konačno se moramo još brinuti za to, da bude lepo sve što je naše i ono što upotrebljujemo pri našem vaspitanju: naše zastave, naše knjige, brošure, časopisi, diplome, značke itd.

2. Zahtevi lepote.

Nastaje dakle pitanje, šta je lepo?

Ne možemo se dakako upuštati u široko raspravljanje po tom predmetu, koji je vrlo opširan te se njime bavi čitava jedna nauka. Navodimo tek pravilo, da je dužnost svakoga prednjaka, koji hoće da bude dobar sokolski vaspitač, da s pomoću raspoloživih sredstava uči o tome i da se dočera. Upute mu daju knjige, u kojima se obrađuje taj predmet a svoj estetski osećaj može izobraziti prema tim uputama s posmatranjem priznato lepih predmeta (slika, građevina itd.) i opažanjem prirode. U starim grčkim kipovima naći ćeš najlepša tela. Priroda je i u tom pogledu najbolja učiteljica. Vežbaj se u sastavljanju vežaba i u prosuđivanju istih. Studiraj vežbe, koje su sastavili najbolji stručnjaci, natečajne vežbe svesokolskih sletova, vežbe najboljih vežbača. S malim sredstvima ali s velikom ustrajnošću i dobrom voljom možeš postići velike uspehe.

Kao merilo za lepotu navodim u sledećem glavne stavke iz pre već spomenutog Tyrševog spisa:²

1.) Tyrš veli: «Estetski zahtevi su mnogobrojni, brojniji nego to nesvesna misao obično zamišlja» i navodi u razdeobi estetskih zahteva pre svega p o g o d n o s t (prikladnost ili svrsishodnost). «Sve, što je nepogodno za svrhu, kojoj ima da bude namenjeno ili obratno ili što se nesvrsishodno ili naopako izvodi, ne prija ni nepročišćenoj, nezreloj misli. U tom je smislu p o g o d n o s t u izvedbi i izvođenju nekud najprimitivniji i osnovni zahtev, kome moramo zadovoljiti što većma i pri telesnim vežbama. Neusiljenost, lakoća, tačnost u čitavom izvođenju sasvim su s tim u vezi.»

2.) J a s n o ć a, r a z l o ž i t o s t. «S pogodnošću u srodstvu je i jasnoća naših izvedbi. Sve, što pri vežbanju daje utisak neodređenosti, n. pr. bacanie, koje nije bilo ni odbočno ni prednožno, odbacujemo s pravom kao nelepo; sve ono, što doprinosi jasnoći, kao tačnost i korektnost izvedbe i u složenim položajima dalje istrajanje, već se samim tim preporučuje.»

3.) R a z n o v r s n o s t, u č l a n j e n o s t, j e d i n s t v o. «Jasnoći doprinosi baš tako i razdeoba celine na izvesne i razložito određene delove što nazivamo u članjemenošću, s time u jednu

² Vidi primedbu prvju.

ruku doprinosimo i oživljavajućoj r a z n o v r s n o s t i, koja se popunjuje sa stvaranjem zaista pravih kontrasta; pored svega toga nesme se smelnuti s uma jedinstvenosti i celovitosti.»

4.) S l a g a n j e (harmonija) i r a z m e r n o s t (proporcija). «Učlanjenosti se pridružuju s l a g a n j e i r a z m e r n o s t ofuda nastalih delova, kao i njihovo međusobno r a v n o v e s j e.»

5.) D o p a d a n j e. «... Svaka veća celina mora biti raznovrsna, ako hoće da učini na nas više estetsko dejstvo. Ipak nije dosta, da je sastavljena iz više delova, treba još da se ti delovi slažu jedni s drugim, među njima treba da vlada suglasje ili skladnost. Prema tome je poslednji zahtev, što ga stavljamo na izvedbe i telovežbene predmete, da se d o p a d a j u ili s v i d a j u; no taj je zahtev tako visoke vrste, da se pri tako eminentno praktičnoj stvari ne može oživotvoriti p o s v a k u c e n u. Dokler znamo, da ni prikladnost ni razložitost ni raznovrsnost itd., u kratko, da nikoja od pre p o b r o j a n i h o s o b i n a ne stoji s praksom u bitnoj protivnosti, i ako možemo zahtevati, da se pri ispravnom izvodenju telovežbe uvek i na nje pazi, to možemo u stvari dopadnosti reći samo negativno: čuvajmo se koliko je to samo moguće svega onoga, što bi protiv dopadnosti izrazitije grešilo. K tome možemo, razume se, još i to dodati: gde izlazi dopadanje iz samoga predmeta, tamo pazimo još i na to, da se pokaže potpuno i neumanjeno.»

To bi dakle bili zahtevi u estetskom pogledu, koliko ih navodi Tyrš. Valjaju pak ne samo za telesne vežbe, kao što bi to možda kogod mislio, nego valja za sve ono, kod čega se pazi na lepotu, dakle — kao što smo naveli u predašnjoj glavi — i u stvari prostorâ, telâ, odelâ, zastavâ, štampanih stvari itd. Razume se, da ti zahtevi dolaze u račun i u različnim predmetima na različne načine i mi moramo težiti za tim, da ne grešimo nigde protivu njih, da im udovoljimo svuda i što potpunije.

Tako odgovara Tyrš na pitanje, šta je lepo, ovako: «Lepota ne leži isključivo ni u samoj prikladnosti, ni u samoj jasnoći, ni u samoj učlanjenosti i jedinstvenosti u našim vežbama, ni u kojoj drugoj p o j e d i n a č n o j o s o b i n i, kao što smo ih gore naveli — izvedba, koja bi udovoljila j e d n o m od tih zakona a da bi se bilo o koje drugo grešila, ostala bi uvek nelepom; a najniži stepen dopadnosti biće onde, gde ne grešimo protivu i jednog od tih zakona a najviši, kad ujedno svim što većma udovoljimo. Med tim krajnjim slučajevima jesu za nas svi ostali stupnjevi krasote.»

3. O oblicima čovečjega tela.

Smatram potrebnim, da u stvari čovečjega tela upoznamo tačnije pravila, prema kojima ima da je građeno a da je lepo i lepše. Gore izloženi zahtevi vrede i u tom slučaju u čitavom opsegu za čovečje telo u koliko se tiče njegovih oblika. Najvažnija je tu, razume se, srazmernost pojedinih delova tela prema drugima.

Normalno je čovečje telo već samo o sebi lepo i rekli bi, već je lepim stvoreno. U prkos toga vidamo u životu vrlo malo lepih tela. Današnji način života uopće i borba za opstanak u današnjim prilikama, kvare čovečje telo a kvari ga i odelo. Tako su n. pr. ljudi različitih poziva različito i razvijeni. Delovi tela, koji su izloženi u pozivu većim naporima, većma su razvijeni, mišići pak onih ljudi, koji ne rade naporno, nisu uopće potpuno razvijeni. Harmonično i proporcionalno razvijena tela nalazimo u pravilu samo u onih ljudi, koji napinju sve svoje udove svestrano i umejeno — dakle najpre među onima, koji racionalno goje telesnu vežbu.

S pomoću telesne vežbe možemo lako postići pravilno razviće tela i ako ne možemo ispraviti značajnijih telesnih mana. Tako n. pr. nalazimo ljude s nesrazmerno dugačkim trupom a kratkim nogama. Tu prirodenu nesrazmernost ne možemo ukloniti i ako ju možemo ublažiti, ako započnemo s vežbanjem već u detinjoj dobi isto tako, kao što možemo umanjiti tu nelepu grešku, ako u ostalome unapredujemo srazmerno razviće tela. Telesna vežba s njenim direktnim dejstvom stvara lepša tela a u pojedinaca može se doseći najvišji vrhunac lepote, koji se uopće da dostići.

Ljudska tela nisu sva jednaka, razlikuju se manje ili više, ipak imamo pravila za proporcije, po kojima se svako telo može premeriti pa da utvrdimo, je li srazmerno razvijeno. Preslabo razvijene delove tela možemo s pomoću telesne vežbe većma razviti tako, da postignemo što veću potpunost s obzirom na proporcionalnost kao i s obzirom na lepoću pojedinog dela.

Tom prilikom moram još upozoriti i na razliku među muškim i ženskim telom kao i na to, da proporcije, koje ćemo dalje dolje navesti, vrede samo za odrasle ljude.

Razlike između muškog i ženskog tela jesu za pravo neznatne, ako uzmemo kao primer vežbače i vežbačice. Rad naime oblikuje mišiće i s time oblikuje telo. Razlika između žene, koja radi naporno i one, koja ne radi fizički, može biti mnogo veća, nego razlika između pravilno treniranog muškarca i pravilno trenirane žene. Ipak su u pravilu žene manje i zaostaju u telesnoj snazi iza muškaraca i imaju sitnije kosti a mišići im nisu toliko razvijeni, čega radi je i oblik pojedinih udova većma zaokružen, crte mirnije. Dalje jesu u žene širi kukovi, pa je dakle drugi deo trupa već na prvi pogled ispoređen s muškim opširniji. Sem toga ima muškarac duži i širi prsni koš i pored jednake telesne visine.

Naročita razlika med muškim i ženskim telom još je u tome, što ima odrasla žena podlakticu koso na nadlaktici. To vidimo, ako ispružimo ruke u «predručenje» s dlanom gore, u muškarca se podlaktica nastavlja u pravoj crti od nadlaktice, u žene je ruka u laktu za 15°—25° prema spolja savijena.

Konačno ima žena obično i razmerno kraći golen nego li muškarac i ta bi razlika otpala, kad bi se i žena gimnastički vaspitala već od rane mladosti.

4. Proporcije čovečjega tela.

Već su se i najstariji umetnici (slikari i vajari) trudili, da ustanove izvesnu podlogu i merilo za utvrđivanje pravilâ o proporcijama čovečjega tela. Stari su Egipćani uzeli za podlogu dužinu srednjega prsta i telo bi imalo biti 19 puta tako dugo. U vreme Grkâ bila je merodavna Polykletova škola, po kojoj bi u čitavu dužinu tela išlo: 8 visinâ glave, 10 visina obraza, šest dužinâ glave i vrata odnosno dužina stopala.

U crtežu ili obrascu (2) donosimo sliku, koja je razdeljena po decimalnom sistemu (Kollmann); ujedno je u njoj ucrtan i ključ po Schmidtu i Fritschu.³

Desetina čitave telesne dužine bila bi po Kollmannu visina od temena do kraja nosa. Polovica tela bila bi na donjem rubu preponjične srasli (simfize). Gornje bi telo dakle imalo pet jednakih dužina i to:

1. desetina čitave telesne dužine: Od temena do donjega ruba nosa;

2. desetina: vrat = od donjega ruba nosa do gornjega ruba prsne kosti;

3. desetina: prsa = od gornjega ruba prsne kosti do želučane udubine;

4. desetina: gornji deo trbuha = želučna udubina do pupka;

5. desetina: donji deo trbuha do donjega ruba preponjične srasli (simfize).

Ako razdelimo svaku desetinu opet na deset delova (dužina tela = 100 delova), vidimo da je: širina plećiju = 20 delova; najveća širina leđa = 18 delova; opseg tela ako ga merimo preko pupka prema opsegu prsiju, ako prsa merimo preko prsnih bradavica = 85 : 100. Ali to ne vredi za ženskinje ni za nedorasle.

Za ženskinje donosimo posebne mere a razlika prema nedoraslim vidi se u ovom primeru: Ako drži telesna dužina odrasloga (muškog ili ženske) $7\frac{1}{2}$ —8 dužinâ glave (od temena do donjeg ruba brade), onda ih sadrži 14-godišnji dečak 7, sedmogodišnji 6, dvogodišnji 5 a novorođenče 4.

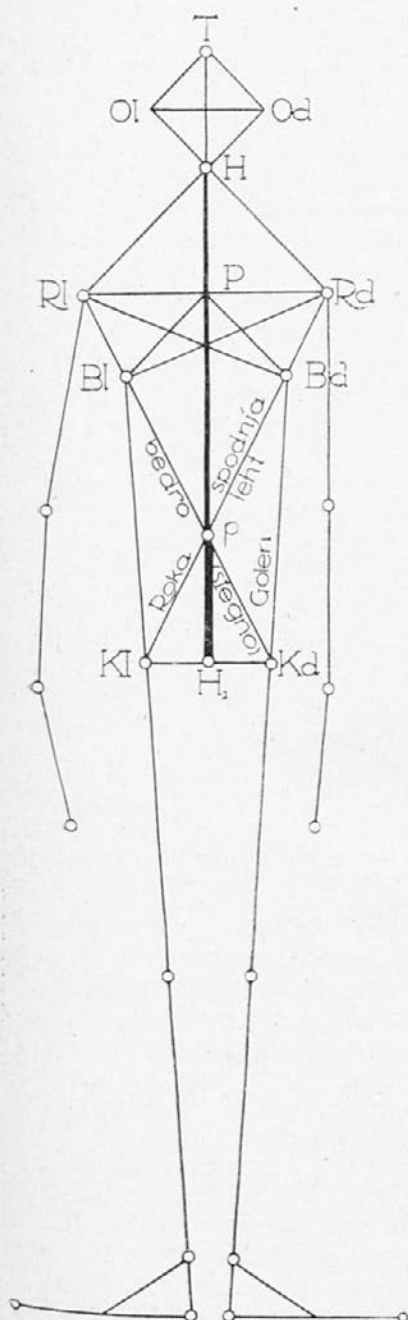
Donji deo tela:

Stegno do kolena 24 delova; golen od kolena do nožnog zglavka (gležna) 22 dela; visina nogu od gležnjeva do podplata (tabana) 4 dela i stopala 15 delova.

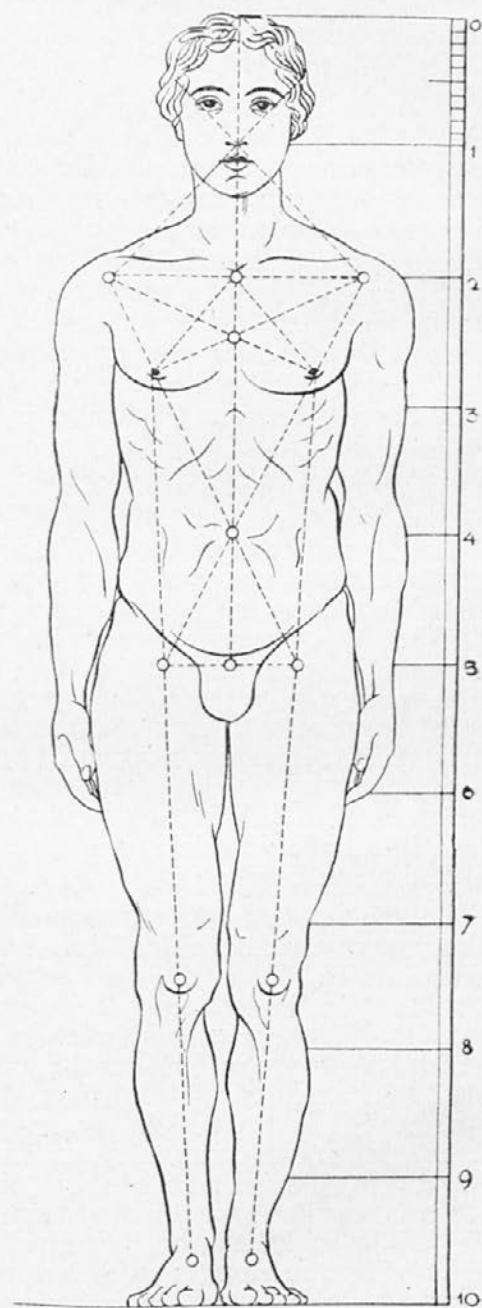
Gornji ekstremiteti (okrajnine, udovi) imaju ove mere:

Dužina ruke od ramena pa do vrška srednjega prsta 44 dela; nadlaktica od ramena pa do lakta 20 delova; podlaktica do sredine zapešća ili ručja 14 delova; ruka (šaka) od sredine zapešća ili ručja do vrška srednjega prsta 10 delova.

³ Po F. A. Schmidtu: Unser Körper (R. Voigtländerovo izdanje u Lipskom).

Obr. 1. Schmidt-Fritschev ključ.

Obr. 2. Kollmannova razdelitev s Schmidt-Fritschevim ključem.

(Po F. A. Schmidt: Unser Körper.)

Slikar C. Schmidt izradio je proporcijски ključ na podlozi decimalnoga sistema (1849.) Taj je ključ posle preuzeo G. Fritsch popunivši ga bistveno. Donosimo ga na obrascu 1, a tumačenje mu je ovo:

Crta $H-H_1$ znači dužinu kičme kao temeljno merilo i to merenu na muškarcu od nosne oštrljike do donjeg ruba preponjične srasli a u ženskinja od nosne oštrljike do gornjeg ruba preponjične srasli. Ta se crta deli u četiri jednaka dela. Ako ju produžimo za jedan takav deo prema gore do T , svršava se na temenu. Na taj smo način razdelili gornju dužinu tela $T-H_1$, od temena do donjega kraja kičme (hrptenice) na pet jedinica mere (moduli). Na to potegnemo vodoravnu crtu na granici druge i treće jedinice, kroz tačku, koja odgovara po svojoj visini gornjemu rubu prsne kosti pa označimo tu tačku sa P ; dužina te crte jednaka je na svakoj strani tačke P po jednoj jedinici. Krajne tačke te crte označimo sa Rl (levo rame) i Rd (desno rame) a nalaze se u položaju ramenih zglobova.

Na isti način potegnimo vodoravnu crtu kroz H_1 pa joj dajmo na obim stranama dužinu od polovice jedinice i tako nam naznačuju te tačke položaj kukovih zglobova Kl , Kd , to su gornji krajevi obiju bedara. Ako vezemo ramene tačke s onima na kukovim zglobovima suprotnih strana, dakle Rl sa Kd i Rd sa Kl , onda se te dve crte ukrštavaju u p t. j. na pupku. Potegnimo nadalje crte od ramena Rl i Rd kroz tačku H i položimo kroz T (teme) usporodnice ka tim crtama, to će nastati kvadrat, čija diagonala Ol Od nam pokazuje širinu obraza ili bolje širinu glave. Konačno potegnimo još usporodnice za Rl i Rd kroz prsnu tačku P , tako prerežu te paralele crte Rl Kd i Rd Kl u tačkama Bl i Bd , koje označuju položaj leve i desne prsne bradavice.

Za ekstremitete dobivamo nadalje sledeće mere: Veza jedne ili druge ramenske tačke Rl i Rd s prsnom bradavicom na protivnoj strani dakle Rl sa Bd ili Rd sa Bl , daje nam dužinu nadlaktice; dužina Bd p , to jest razmak između jedne od prsnih bradavica i pupka p , jednak je dužini podlaktice i razmak između pupka p i bilo kojeg kukovog zgloba: Kl ili Kd , jednak je dužini šake (od zapešća do kraja srednjeg prsta). Dalje: razmak između prsne bradavice na jednoj i kukovim zglobovima na protivnoj strani, dakle Bl Kd ili Bd Kl , jednak je dužini stegna. Razmak med prsnom bradavicom i kukovim zglobovima na istoj strani, dakle Bl Kl ili Bd Kd , znači dužinu golena; konačno razmak med prsnom bradavicom i pupkom, Bl p ili Bd p , to je dužina podlaktice, približno je jednaka dužini stopala: to znači, da je stopalo za malenkost duže od podlaktice. Noga je visoka pola jedinice. Čitava dužina tela iznosi $10\frac{1}{3}$ jedinica. Normalni bi čovek dakle bio po tom ključu nešto užeg stasa, nego što ga navodi prijašnje pravilo po decimalnom sustavu (Kollmann).

S. VRDOLJAK:

(Svršetak.)

O igrama

II.

Kako dandanas izgleda najveći postotak školske djece? Pognutih ledja, upalih, uskih prsiju, blijeda lica. Znači, da su duševnim radom u školi preopterećeni, i da se za njihov tjelesni odgoj vrlo malo ili ništa brinulo. Njihova pluća, kroz koja će dobiti snagu čitav organizam, preslaba su, neizvježbana. Mnogi koji su pozvani, toga ne zapažaju, jer vide pred sobom samo umni razvitak djeteta. Ne poznaju oni još u dvadesetom vijeku onih fizioloških istina, koje su poznavali stari Grci i Rimljani, da se u zdravom tijelu može razvijati zdrav duh. U nekim engleskim školama došlo je do toga, da su konačni godišnji uspjesi bili veći tamo, gdje se je marljivo gojilo tjelesno vježbanje, nego li tamo, gdje ga nije bilo.

Pluća su kod školske djece najviše izložena, pa zato treba da se u prvom redu najuspješnijim načinom pobrinemo, da ih ojačamo. Zrak i snažno kretanje u njemu, najbolji su lijek. Ali znamo i to, da je i fiziološko-higijenski učinak vježbe minimalan, ako kod toga vježbač nema volje ili averzije do vježbe. Kao kod hrane. Potrebno je raspoloženje, veselje. Veselje kod djece nećemo pobuditi jednoličnim vježbama, ali takovim, koje zahtevaju zapl, ukočenost. Ni pravne, ni proste vježbe, ni redovne ne odgovaraju najbolje. Igre su to sa svojim bogatim izborom za svaku dobu i spol. Dosta je pogledati, kako se djeca u igri vesele. Sposoban učitelj znati će ovo veselje iskoristiti, da s valjanim fiziološkim kretanjama donese koristi potrebama dečjeg organizma.

Nije samo organizam, koji se igrama jača. Tekovine igre ne ograničuju se na samo fizičko jačanje tijela, nego prelaze i na usavršavanje psihičkih osebina.

Osjetljivost je karakteristika djece, a gradske razmažene posebice. Pogledaj ga oštrije, ukori, već se tresu i plače. Mala ogrebotina ga boli kao velika rana.

Igre na zraku, u zimi i sparini, jačaju, otvrdnjuju kožu. Postaje otporna protiv nepogoda vremena. U ugrijanosti igre nastaju ogrebotine, padaju nehoćični udarci. Ali je koža na zraku otvrdnula, pa ni izdaleka ne čuti bolno tih ogrebotina i udaraca kao u početku, dok je meka bila. I osjetljivost je sjefilnih živaca jenjala. Osjećaj i strah fizične boli umanjuje se, a uslijed toga nastaje sve jači i jači osjećaj neustrasivosti, odlučnosti.

Ovo je jedan od primjera usavršavanja psihičkih osebina pomoću igara.

Igra, osobito finija, može uplivati na usavršavanje ljudskog karaktera.

Po dr. Th. Tissié-u dijelimo ljude, obzirom na njihov karakter, u tri grupe: na pasivne, afektivne i afirmativne. Pasivni, to su slabici,

ni malo samostalnog karaktera, koji reaguju na imperativnu sugestiju jačeg karaktera. Na pr. takav dječak ima da preskoči zapreku. Boji se. Trebaš oštro da nastupiš, ako hoćeš, da preskoči. Afektivnom, premda se i on ispočetka boji, nije potrebna oštra zapovijed. Njemu je dosta, da mu prijateljski dokažeš, da on može skočiti i da mu se neće ništa dogoditi, pa će doći do odrešite odlučnosti i preskočiti zapreku. A afirmativnom, čvrstom karakteru dosta je kazati, da ne može preskočiti, već će skok izvesti i dokazati ti, da može.

Nema sumnje, da s vremenom ne će trebati kod pasivnoga ista mjera imperativne sugestije. Doći će se do toga, da ćeš i njega moći s vremenom prijateljski uvjeriti, da svlada sličnu zapreku, kod koje je prije bila potrebna oštrija mjera. A tim prije, je li već počeo nastajati ili nastao usljed igre proces otvrdnuća kože i živaca. Isto tako će se postići, da će zgodna igra, sa svojim već opisanim peripetijama, izbrisati manje ili više meke strane afektivnog karaktera i približiti ga afirmativnom.

Igre, sa glavnom osebinom borbenosti, natjecanja, najzgodnije su, da usavrše i utvrde slabije karaktere. Cilj svake borbe, natjecanja je pobjeda. A pobjeda je onoga, koji pokaže najviše moralne otpornosti. Iz iskustva znamo, da slabiji karakter izbjegava borbu, natjecanje. A kad to znamo, onda nam je dužnost, da takove vježbače u borbu i preko njihove volje uvodimo i time ih usavršavamo. Tim više pa omladinu i to u doba iza počinjanja pubertete, to jest u doba, kada se djetinjstvo iza sebe pušta, a počinju se razvijati muževne osobine.

III.

O velikoj važnosti igara na otvorenom za razvoj tijela i karaktera, navlastito djeteta, danas smo na čistu i o tome nitko ne dvoji. U nekim zemljama povelu se silna propaganda oko njihova promicanja bilo štampom, bilo odborima najuglednijih i najučenijih ljudi, ili sakupljanjem prinosa za uređivanje igrališta. Ne može se pomisliti gradnja moderne školske zgrade bez igrališta. Kao u Engleskoj, gdje igralište za djecu mora biti, pa i ako škola ne bila. Dandanas imamo uzorne planove pokrih i nepokrih igrališta, sa svim potrebnim nuzprostoriama sa minimalno odredjenim prostorom za svaku glavu. Ovi minimalni prostori za svaku glavu nisu još većinom u kulturnim zemljama dosegnuti, ali opstoji ozbiljna volja i radi se na tome, da se dosegnu.

Kod nas se je u tom vrlo malo i bez osnove napravilo. N. pr. u Zagrebu, u Tuškancu, otvoreno je tek prošle godine jedno igralište. Zrak i položaj je divan, ali premalen i predalek za foliki broj škola. Školska zgrada mora biti na otvorenom zračnom prostoru, a igralište u najbližem susjedstvu.

Od prijekle je nužde, da se napokon i kod nas počne u tom pogledu intenzivnije raditi. Neka se i kod nas stvore odbori, koji će provesti propagandu oko širenja dječijih igara, otvaranja igrališta i zainteresirati vladu, da se kod gradnje školskih zgrada i igrališta podižu.

JOZA TRDINOVA:

Stališče žene v sokolski organizaciji¹

Ako pogledamo letošnji koledar, najdemo vpisanih 400 društev; od teh jih 109 ni poslalo poročila. Od ostalih 291 pa ima 174 društev članice-telovadke, torej skoro dve tretjini; načelnice ima 42 društev in v 26 župah je 8 župnih načelnic. Dalje nam kaže koledar, da delujejo članice v več društvih kot tajnice.

Članice sta imeli torej skoro dve tretjini društev, danes je to število gofovo že večje; vidimo pa tudi, da so minuli časi, ko so hodile članice samo k telovadbi, ki jo je vodil član, a se za druge stvari sploh niso brigale. Kakor je razvidno, delujejo članice v upravnih in tehničnih odborih. Ponekod so nastali ženski prednjački zbori in tudi samostojni ženski upravni odbori; ti zadnji so se po novih predpisih saveza kmalu zopet združili z moškimi. Vendar pa še vedno ni jasno nakazano, kakšno stališče naj zavzema žena v Sokolu, kakšne so njene dolžnosti in pravice.

Gre namreč za to, ali naj tvorijo žene samostojno, od moške popolnoma ločeno organizacijo, ali pa naj delujejo s člani skupno.

Ako ustanovimo za žene popolnoma samostojno organizacijo, tako, da bodo imele žene svoje upravne in tehnične odbore, in izvedemo to od društva do saveza, ustanovimo takorekoč novo organizacijo, to je: žensko Sokolstvo. Ako pa bi na ta način koristili celokupnemu Sokolstvu, je zelo dvomljivo, ker razcepitev delovnih moči ne vpliva dobro na celoto. Delo bi bilo na ta način razdvojeno, torej pomnoženo, in skupen nastop neenoten.

Zaradi navedenih razlogov se postavimo na stališče: žena naj deluje skupno z možem v upravnih in tehničnih organih, kjer naj bo popolnoma enakopravna možu, torej naj ima iste dolžnosti in iste pravice. Člani in članice naj torej skupno tvorijo upravne in tehnične odbore, dele naj se edino v metodičnem pogledu, in sicer, da vodijo telovadbo moških oddelkov člani, ženskih oddelkov pa članice. O enofnosti organizacije piše brat Miroslav Ambrožič (Sokolski Vestnik župe Ljubljana I., leto 1921., št. 7.): «Pomisli! moramo tukaj, da imamo eno Sokolstvo, ki ni ne moško, ne žensko, ne naraščajsko, ne dečje; pač pa obsega po svoji notranji razdelitvi v končnih postavkah, to je društvenih vadbenih urah ali lekcijah, metodično razdelitev članstva po starosti in spolu. Metodična potreba je diktirala to razdelitev v zmislu principa individualno različne primernosti vadbe. Toda to je zadeva podrobnega vzgojevanja, zadeva, ki nima nič skupnega z oblikovanjem organizacije, kamor spada tvoritev posameznih organov, ki vodijo to vzgojevalno delo.»

Žene naj torej delujejo skupno s člani v upravnih odborih in prednjačkih zbora. Morda bo kdo izmed članstva sicer za skupno

¹ Sestra Joža Trdinova podaja to skico kakor mnenje članic savezne ženske komisije. S tem je v našem tisku odprto vprašanje poklica žene v Sokolu in vprašanje načina organizacije žene v Sokolu. Zeleli bi, da predvsem članice v tej zadevi označijo svoje stališče s stvarno utemeljitvijo. — Urednik.

delovanje v upravnih odborih, ne bo pa soglašal s skupnim prednjačkim zborom, ter zahteval prednjački zbor članov ločen od članic, zastopan po enem članu v drugem zboru, kakor je zdaj predpisano. K temu naj navedemo naslednje iz spisov br. Miroslava Ambrožiča, s čemer se popolnoma strinjamo:

«Da se bomo prav razumeli, moram takoj vnaprej razločiti dvoje, česar pri reševanju zgoraj naznačenega ne smemo zamenjati, to je:

1.) oblikovanje zbora kot organa, ki vodi strokovno delo v društvu v splošnem, in sicer na ta način, da se shaja v sejah, se posvetuje in sklepa;

2.) izpeljava pri sejah obravnavanega in sklenjenega v podrobni vzgoji.

To dvoje ni istovetno in iz oblike enega, bodisi prvega ali drugega, ne moremo sklepati na drugo. To pa radi tega, ker se obadva akta društvenega delovanja vršita v različnih okoliščinah, in to, kar je za eno primerno, je lahko neprimerno za drugo.

Tako n. pr. ne moremo sklepati iz tega, če smo se postavili na popolnoma pravilno načelno stališče, da naj vodijo ženske oddelke članice same, da morajo o tem vodstvu tudi članice same ukrepati in sklepati.»

«... Iz tega sledi, da je naloga organizacije v tem pogledu ta, da delovne moči družji in ne cepi, kajti v enotnosti je večja sila, in v prednjačkem zboru imamo tudi mnogo poslov poleg tistega vodstva posameznih vadbenih oddelkov, h katerim postavljamo načeloma vodnika istega spola; in te posle izvršuje sposobnejši član brez ozira na spol. Tudi izrečeno mnenje pri posvetovanjih ni odvisno od spola.»

«... Ako zahtevajo članice enakopravnost s člani, je to popolnoma upravičena zahteva, ki pa samoobsebi umevno sme segati samo do tja, do koder gre vsa naša enakopravnost, namreč do mere strokovnih zmožnosti. Vsaka ozkosrčna lasfitev širše kompetentnosti od strani moških članov, ne more biti na mestu. Gre torej samo za obliko, v kateri naj enakopravnost v resnici uveljavljamo.»

«Tehtnih razlogov za deljenje v dva zbora potemtakem nimamo, kakor hitro smatramo članice za enakopravne s člani.

Imamo pa razloge za enoten prednjački zbor, in ti so predvsem ti:

Uporabne moči so vedno na razpolago celokupnemu delovanju.

Večje število posameznih prednjačkih zborov pomeni več mnenj, katerih najboljše naj prodre in prispeva k razčiščenju splošnega duha, ki mora vladati v takem organu.

Člani in članice naj bodo vedno popolnoma poučeni o tekočem delovanju, naj se medsebojno podpirajo in medsebojno tekmujejo v vsem dobrem.

Mešana družba v pravih odnošajih plemeni in vzgaja.

Delovne sile posameznih društev, ki tvorijo odločilno enoto v našem vzgojnem delovanju, naj se ne cepijo, temveč naj se z enotnostjo podkrepljujejo.»

Z ozirom na uveljavljenje enakopravnosti članic s člani, naj se pri osnovni organizaciji, ki jo priobčuje br. Miroslav Ambrožič v poslednjem «Glasniku», izpremene nekateri odstavki, in sicer na naslednji način:

Upravni organi so:

1.) V društvu: Odbor, ki je sestavljen iz raznega števila izbranih članov in članic, med katerimi sta najvišja organa tehničnega odbora načelnik in načelnica. Odbor more sestaviti različne pomožne odseke, katerih člane in članice imenuje lahko odbor in ne le občni zbor. Odseke same lahko voli občni zbor, a odseki so po pravilu in v prvi vrsti odgovorni odboru.

2.) V župi: Starešinstvo, sestavljeno iz članov in članic, izvoljenih na skupščini, ima v svoji sredi tudi načelnika in načelnico. V istem zmislu kakor v društvenem odboru, ima tudi župno starešinstvo svoje odseke, čigar člani in članice so voljeni ali imenovani.

3.) V savezu: Starešinstvo, voljeno na skupščini, sestavljeno iz članov in članic, ima v svoji sredi načelnika in njegove namestnike ter načelnico in njene namestnice.

Tehnični organi so:

1.) V društvu: Načelnik in načelnica s prednjačkim zborom, ki ga tvorijo vsi društveni prednjaki in prednjačice. Seje so skupne, vodi jih zmožnejši. V stvareh, ki se tičejo samo moških, oziroma žen, ima moški prednjački zbor lahko svoje seje, ženski pa svoje, sklepe pa mora vsak predložiti skupnemu zboru, ki jih potrdi. — Prednjački zbor lahko razdeli delo z ustanavljanjem odsekov, v katere pokliče lahko tudi druge telovadce in telovadke. — Načelnika in načelnico volijo člani in članice na predlog prednjačkega zbora.

2.) V župi: Načelnik in načelnica s tehničnim odborom. Načelnika in načelnico voli na predlog prednjačkega zbora župna glavna skupščina. Tehnični odbor sestavljajo najboljši prednjaki in prednjačice iz župnega središča ali najbližje okolice. Člane in članice tehničnega odbora voli župni prednjački zbor ali pa jih imenuje župni načelnik, oziroma načelnica, ter jih predlaga prednjačkemu zboru v potrditev ali pa tudi ne. Seje so skupne, vodi jih zmožnejši. Če je treba, lahko skliče načelnik sejo moškega prednjačkega odbora, načelnica pa ženskega. Sklep pa mora potrditi skupni prednjački odbor. — Tehnični odbor deli delo na odseke, ki so mu podrejeni in za svoje delo odgovorni. Ti odseki niso v toliki meri samostojni, da bi mogli ustvarjati zaključke in jih takoj izvršiti, nego jih morajo zaradi enakega postopka pri vzgoji pred izvršitvijo predlagati tehničnemu odboru v odobrenje. Zajedno so ti odseki izvršujoči organi tehničnega odbora. Taki odseki so: naraščajski, odsek in komisije za reševanje najaktualnejših poslov itd. V odseke je navadno vzeti člane in članice, ki niso v tehničnem odboru. Izvoli jih tehnični odbor.

3.) V savezu: Načelnik in njegovi namestniki, načelnica in njene namestnice ter savezni tehnični odbor. Načelnika in njegove namestnike, načelnico in njene namestnice voli na predlog pred-

njačkoga zbora savezna glavna skupščina. Izvoljeni pokličejo v mestu saveznega središča najboljše prednjake in prednjačice in vsi skupaj tvorijo savezni tehnični odbor. Seje se vrše enako kakor v župi. Istofako razdeli tudi savezni tehnični odbor svoje delo na odseke, ki so mu podrejeni in odgovorni, kakor v župi.

ZDRAVSTVO

Mr. ph. ФРАНЦ ШЛАЈНАХ:

Домаће лекарне и њихова употреба

При прегледању saveznih statističkih araka opazio sam, kako је мали број друштава, у којих се у инвентару вежбаонице налази и домаћа лекарна. И ако су озледе, срећом у већини случајева само лакше, скоро у сваком друштву на дневном реду, ипак код већине друштава није ништа учињено за прву помоћ. Сваки предњак зна, да се и најсавеснијим чувањем не може онемогућити више или мање озбиљне озледе у вежбаоници, нарочито не код почетника и нараштаја, који иза леђа предњака радо пробају вежбе, којима нису дорасли. При тежим озледама пада велики део кривике на предњака самог, јер његова дужност није вежбати само вежбе, него упозоравати вежбача на опасности код извесне справе и на тешкоћу вежбе чија последица може бити озледа. Пошто то може само предњак, који поред вежбовног градива познаје и физиологију телесних вежби и анатомски састав човечијег тела, неопходно је потребно, да се у будуће у свим предњачким течајевима тим предметима посвети већа пажња него до сад. Тим предавањима треба прикључити и обуку у првој помоћи у вежбаоници. Ако хоћемо да та предавања буду имала успеха, морамо настојати да нађемо предавача, који бар мало позна теорију телесног вежбања, јер у противном случају ће та предавања садржавати у себи свега другог само не оно, што је будућем предњаку потребно и корисно.

На срећу број тежих незгода у нашим вежбаоницама је мали, али нас то не сме спречити, да поучимо наше вежбаче о свим могућностима, јер ми се лакше сачувати од опасности, коју познам. У већини случајева помоћ у првом моменту, ако је пружа нелечник, од одлучног је утицаја на даљни развој лечења.

По начину, како настају незгоде: по вањским знацима, који их прате, можемо поделити озледе, које се догађају у вежбаоници у 1.) потресе, 2.) подлеве крви (убој), 3.) ране и преломи костију и 4.) ишчашења и уштакнућа зглавака. Од потреса, који су већином последица пада с висине, најопаснији је потрес мозга и леђне мождине. Док при лаким потресима мозга озлеђени осети само тренутну несвестицу и замрачење вида, при тежим случајевима остане у несвести и обично пребледи. Дисање и куцање срца постане слабије и неједномерно, крвављењу из носа и уста придружује се и повраћање. Док последице лаког потреса прођу за кратко време саме-

при озбиљним случајевима треба одмах позвати лечника, јер то обично бива у вези са унутрашњим озледама и крварењем. Док не дође лечник треба озлеђеног поставити уздигнутом главом на свеж ваздух и откопчати тесна места на оделу (пас, прса, врат). Ако је озлеђени јако црвен у лицу, што се каткад догађа, треба му ставити хладне облоге на главу и често мењати. Обратио, хладни облози код озлеђеног, који је јако блед су врло штетни и безусловно треба да изостану. То је све што можете у сличним случајевима у вежбаоници учинити, све остале уште препустите лечнику исто тако и при потресу леђне мождине, које је скопчано са још тежим последицама. Овај је обично у вези са потресом мозга али може наступити и сам, нарочито при паду на седало или директно кичмом на какав туп предмет (пад с вратила, с кругова). У том случају озлеђени не изгуби свести, али се повреде живци, који излазе из леђне мождине а с њима и одговарајући органи. Нарочито су опасне озледе горњег дела кичме (хрпченице), јер потпуна повреда срчаних и плућних живаца проузрокује смрт. Ако се код озлеђеног појави само од себе пушћање воде и нечисти у вези с осетљивошћу и узетошћу доњег дела тела, сигурно можемо закључити да је потрес кичме. Потпуно мирно водоравно лежање са подигнутом главом и изобилан приступ свежег ваздуха, то је све што може лекач у таквом случају учинити. Макар како удаљен био лечник, зовите га болеснику а не превлачите болесника невештим рукама. Најбоље је правилном брижљивом асистенцијом онемогућити пад, који лако може да има тако тешке последице. Добри су и ако незвани знанци сваког вежбача подлеви крви. Сваком почетнику остави разбој (руче) црвене, кашње и модро-зелено-руменкасто се прелевајуће «модрице», а сличне знакове остављају и прве «маказе» и кола предножна на коњу. Како настају? Кожа као најбоља заштита наших унутрашњих органа поднесе ударе и притиске тупим предметима у доста великој мери, али не поднесу ситне жилице и мишићи, који се налазе одмах под њом. Оне пуцају, и крварење озлеђених жилица проузрочује напред споменуте модрице. Временом се подлевена крв промени у ситан прах, кога организам сам апсорбира полако, тако да често за коју недељу потпуно ишчезне и задњи траг озледе. И ако се већина вежбача за оваке подлеве крви уопште не брине, ипак нам нарочито на осетљивим местима каткад читаве недеље онемогућују вежбање. Зато их не треба занемаривати. Познато домаће а врло добро средство су хладни облози. Хладноћа стеже озлеђене жилице и на тај начин зауставља крварење, поред тога нам знатно умањује болове, јер жици од студени утрну. Те облоге мењамо с времена на време прва 24 сата, ако је потребно. Касније их надомештамо масажом с канфоровцем или француском ракијом, која дражи незлеђене органе да излучују јаче хранљиви сок и на тај начин знатно поснешује апсорбирање подлевене крви. Сличним масирањем лечимо и пренатегнуто мишиће, које настаје при дизању или превеликом једностраном напору мишића, н. пр.: форсирано трчање, пешачење, чучњеви. Растргани и крварећи ситни мишићи проузрокују нам оно пробадање у сличним случајевима, које нам онемогућује систематско вежбање. Поступност код вежби и једнако-

мерно запослење мишића читавог тела искључује скоро сваку пренапетост.

Ређе од «модрица» али непријатније су отворене ране. На разне начине могу да настану, па су различите и по спољашњем облику. Пошто вежбаоница даје само прву помоћ проматраћемо их опћенито осим неких изнумака. Први и главни услов је, да су руке оног, који пружа помоћ чисте и темељито дезинфициране. Пре свега опери их сапуном и четком а затим их држи пар минута у дезинфекционој растопини (2 % лисолова вода или 1 %₀₀ сублимата). Кад смо очистили себе, оперемо ватом намоченом у спиритус или чист бензин даљу околицу ране. Ако је потребно, н. пр. на глави обријемо околицу. Зашто све то? Више или мање је познато, да свако гнојење проузрокују микроскопски мали створови и зато морамо да пазимо, да их с прљавштином не унесемо у рану. Ако у овом првом делу будемо пажљиви, можемо бити уверени, да ће рана зацелити без великих потешкоћа. Кад је околица ране добро очишћена, прелазимо на саму рану. По свим популарним упутама препоручује се прање ране с карболном или лисолном водом. И ако и једна и друга имају без сумње способност да уништавају узрочника гнојења (трулења), утичу катакд врло штетно, јер униште, односно озледе руб ране а то завлачи нагло и лепо зацеливање. Да се спречи то штетно деловање оштрих дезинфекционих средстава, почели су леџници већ пре а нарочито за време рата с успехом употребљавати водиков хипероксид (3 % Hydrogenium hyperoxydatum). Услед своје способности да се у додицају с ваздухом и крви јако пени, чисти, поред тога што уништава трулежна телесца, рану и механички, јер при пењењу одстрањује из ране ситне делиће песка, прашине и слично, који се иначе тешко одстрањују, јер је крв лепљива. Рану чистимо на тај начин, што улијемо водиков хипероксид директно из стакленице у саму рану (при већим озледама) или наквасимо чеп од чисте вате и притиснемо на озлеђено место. Кад је рана престала да се пени, обришемо је сухим хидрофилним газом, јер вата оставља влакна. Код мањих рана, кад даљна леџничка помоћ није потребна, а нарочито ако је била проузрочена каквим зарђалим или прљавим предметом, препоручује се намазати рану и околицу јодовом тинктуром (чепићем или ватом намотаном на дрвце [чачкалицу за зубе]). На то метнемо одговарајући јастучић антисептичног газа (јодоформ, дерматол) покријемо већим комадом вате и повежемо хидрофилним завојем. Завој међамо свака 2 до 3 дана и ако смо довољно пазили на чистоћу, рана ће без даљњих компликација за неколико дана зацелити. Веће озледе, нарочито ако су праћене јаким крварењем, препустимо вештој руци леџника. Разуме се, да је управ код оваких озледа прва помоћ неопходно потребна, али не сме ићи предалеко и тако онемогућити или отежати посао леџнику. Све што је речено о чишћењу напред, потребно је и овде. Даље не мажемо рану ничим, него је покријемо стерилном газом и обложимо са доста вате да боље упија крв. На то повежемо рану тако, да је искључено да споља зађе каква нечистоћа под повез и да не буде превелик приступ ваздуха. Треба пазити и на то, да по могућности умањимо притисак крви и зато

код рана на руци обесимо руку троугластим рунцем о врат, да лежи водоравно.

При повезивању треба посветити нарочиту пажњу озледама жила. Више или мање крвари свака рана, а то је разумљиво при овако ситно разгранатој мрежи жила и жилица.

Али често пута крв управо бризга из ране. При томе нам треба разликовати двоје. Требало би да је свакоме познато, да кржаве жиле делимо у артерије — оне, које воде крв из срца по целом телу и вене — које набирају већ искоришћену крв и доводе је у срце на поновну прераду. Последње се познају на кожи у виду плавакастих црта и цртица а то је ради тога, јер у венама има крв тамно-црвену боју, док је крв у артеријама светло-црвена. И на то треба pazити. Ако из ране лије светло-црвена крв, порањена је артерија и опасност излева крви је велика. Зато не смемо чекати на лечника, него морамо одмах оставити крв и то на тај начин да подвеземо жилу над раном. При том треба свакако нешто практичног анатомског знања, јер ограничен простор не допушта нам да наведемо све могуће случајеве. За подвезивање је најбоља за прст дебела, јака вршца од гуме, коју јако затегнемо и брзо двапут обавијемо 4 до 5 прста над озлеђеним местом и завежемо. Чим попустимо гума се стегне и чини тако најбољи подвез. У помањкању гуме помажемо се јаком марамом или завојем, који тврдо свежемо и помоћу танког штапића усучемо, што можемо боље. Све те подвезе смију остати **највише један сат**, јер иначе организам замре. На тај начин можемо да подвеземо ране на рукама и ногама. При озледама н. пр. у рамену то није могуће. Ту мора у анатомији подучен предњак палцима обију руку стиснути артерију, што тече под самом кључњачом и издржати до доласка лечника. У сваком случају треба рањеника положити тако, да је рањени део тела подигнут на више да се спречи превелик приток крви. Ако је болеснику позлило, квасимо му теме и чело водом и дајемо му од времена до времена гутљај коњака. Све остало препустимо лечнику.

С ранама заједно или сами долазе преломи костију, без сумње најтеже озледе, које се догађају у нашим вежбаоницама и које препуштамо доследно лечничкој помоћи. Како је могуће, да се несрећа догоди у крају, где нема лечничке помоћи па је потребно да се озлеђени доведе до лечника, навешћемо неколико општих упута. Најпре треба констатирати, где је кост сломљена а на то цело озлеђени уд дебело обложити ватом и фиксирати оба дела сломљене кости на тај начин да преко тога положимо танке дапчице (фурнир) или одговарајуће комаде дебеле лепенке. Ако не располажемо с тим у домаћој лекарни можемо се помоћи с палицама или слично. С јаким повезима притврдимо то тако, да се кост не може мицати. Озлеђени уд нека цело време буде подигнут на више и, ако не можемо рачунати на брзу лечничку помоћ, добро је метнути на околицу озлеђеног места хладне облоге, који олакшавају болове и спречавају да јако отече, што би сметало лечнику. У ту сврху најбоље служи врећца напуњена ледом. У сваком случају морамо настојати да болесника чим пре отпремимо у болницу или, ако је на селу, најближем лечнику. Као задње навађамо ишчашења, озледе,

које се неретко догађају и при којима се највише греша. Два вежбача ухвате руку или ногу, потегну и мисле ствар је у реду, а не мисле при том, да је при тим озледама повређено или бар јако напету мишићје, које окружује зглобове костију и да је крв из растегнутих жила залила сву околицу зглоба. Дуготрајни болови или у најбољем случају склоност поновном иначашењу су последице такве «прве помоћи». Зато нека паметни предњаци упливишу на чланове, да се при озледама те врсте намештање удова препусти леџнику и прва помоћ ограничи на то, да се на озлеђено место међу често облози с буровом или словном водом. Ако после тога повређени уд причврстимо повезом тако да се не миче, учинили смо све што можемо и што смемо учинити.

Ове главне упуте нека служе предњацима као савет при поступању код евентуалних озледа. Подробнијих упута на овом месту није могуће дати а дужност жуписких васпитача је, да том предмету у будуће посвете више пажње него до сад. Брига управних одбора нека буде, да снабдевају вежбаонице домаћим леџарнама, јер је и код мањих озледа често пута брза помоћ одлучујуће важности за даљњи ток лечења. Садржај леџарне зависиће о месним приликама и броју вежбача а у главном задовољиће следећи састав:

Водиков хипероксид $\frac{1}{2}$ литра; ради осетљивости од светла треба га чувати у тамној стакленици.

Лисол (отров) 100 грама; 1 кашику на 1 литар воде за дезинфекцију.

Оцатно-кисела глина (Буров) текућа или у таблетама, 1 део на 2 дела воде; 1 таблета на $\frac{1}{2}$ литра воде; за облоге.

Оловна вода (оцат) 100 грама; употребљава се и за облоге; 1 мала кашичица на 1 литар воде.

Јодова тинктура 30 грама (отров); добија се једино на леџнички рецепт.

Хофманове капљице 50 грама; 15 до 20 капљица при слабости желуца.

Салмијак 50 грама; за удисање код несвестице.

Ароматични оцат 100 грама; за трљање чела при несвестици.

Балдријан-капљице 30 грама; 20 капљица код грчева срца.

Бор-васелин 100 грама; за отргнуте жуљеве и при опеклини од сунца.

Дерматол; правак за посипање мањих рана.

Француска ракија за масажу.

Алкохол за чишћење околице рана.

Осим ових лекова још по $\frac{1}{2}$ метра јодоформ-дерматол-ксероформ-газа, 1 метар хидрофилног газа, 1 метар Билрот-батиста 10 разних завоја, неколико пакетића вате, фурнир, лепенка, игле, маказе, бритва, пинцета. Леџарну попуњује нанокон чиста брисаљка, сапун у посебној посудници, четкица за руке и посебна посуда за испирање рана. Леџарна нека се смести у посебни ормарић, од кога кључ мора имати сваки предњак односно вође појединих одељења.

Svako upotrebu treba upisati u posebni zapisnik, koji nam godišnje pored kontrole upotrebljenog materijala daje i statistiku o ozledama pri vežbi što je za savezni fond za ozlede od velike važnosti. Kako domađa lekarna treba da služi za prvu pomoć, neka je prednjači upotrebljavaju samo u нужди и нека штеде с лековима, који су данас скупи.

Пре свега нека пажњом онемогућују несреће у вежбаоници, а ако се догоде, онда пре свега чистоћа и брза помоћ — док не дође лекар.

Sokolski dnevni v Beogradu

Savezna glavna skupština se je vršila letos v kraljevskom Beogradu. Ob isti prilici se je izvršila tam seja saveznega prednjaškoga zbora, dalje seja saveznega prosvetnega odseka, beograjski sokolski društvi pa sta k obeležju saveznih prirediteljev prispevali s sokolsko akademijo, ki jo je priredilo društvo Beograd, in z razvijem prapora sokolskega društva Beograd I. Vse prireditelje so potekle zelo lepo in v splošno zadovoljstvo udeležena Sokolstva; svojo naklonjenost je Sokolstvu izkazalo tudi beograjsko meščanstvo z mestnim županom na čelu, ki je povabilo delegate sokolskih žup na skupen obed ter jih pogostilo. Veliko zanimanje za Sokolstvo je pokazalo beograjsko časopisje, ki je o poteku sokolskih prirediteljev poročalo ter zavzemalo napram nam najbolj naklonjeno stališče.

Dne 24 marca 1923. dopoldne ob deveti uri, takoj po prihodu saveznega starešinstva in saveznega tehničnega odbora, se je vršila v dvorani razredne loferije seja **saveznega prednjaškega zbora**, ki je bila jako lepo obiskana (zastopanih je bilo 23 žup) ter je pod vodstvom načelnika, dr. Murnika, razpravljala ter sklepala o tekočih tehničnih zadevah, spadajočih pred najširši savezni tehnični forum. Podrobno poročilo o tej seji prinese «Vestnik T. O. JSS.».

Seja je bila končana ob 12. uri; ob 14. pa se je že pričela seja **saveznega prosvetnega zbora** (savezni prosvetni odsek in zastopniki župnih prosvetnih odsekov). Tudi ta seja se je vršila v dvorani razredne loferije.

Predseduje brač dr. Viktor Murnik. — Navzočni: br. Gangl, Miroslav Ambrožič, Kušcer, Bajželj kot člani saveznega prosvetnega odseka in zastopniki žup Banjaluka, Beograd, Celje, Kranj, Ljubljana, Ljubljana I, Maribor, Mostar, Niš, Novi Sad, Novo mesto, Osijek, Rijeka, Sarajevo, Split, Tuzla, Veliki Bečkerek, Zagreb, Zajčar.

Predsednik br. dr. Murnik otvori sejo ter pozdravi navzočne. Ker je poročilo odseka natisnjeno v «Sokolskem Glasniku», št. 3 in 4, vpraša br. predsednik zborovalce, ali naj se poročilo prečita. — Soglasno se izrečejo delegati, da ne. — Br. predsednik pozove delegate, da se izjavijo, ali ima kdo kake pripombe k poročilu. — Ker se nihče ne oglasi k besedi, izjavi predsednik, da smatra poročilo za odobreno in predlaga, da se to iznese kot poročilo prosvetnega odseka na glavni skupščini. — Soglasno sprejeto.

Nato pozove br. predsednik navzočne, da stavijo predloge in nasvete, kako naj se organizira in izvede delo župnih prosvetnih odsekov. V prvi vrsti bi bilo vpoštevati prosvetno delo, kakor je začrtano v «Glasniku»; v župah in društvih, kjer je prosvetno delo že napredovalo, naj se v tem pravcu nadaljuje.

Br. dr. Kovačič, Maribor, predlaga, naj se uvedejo v društvih vsak mesec ali vsaj vsak drugi mesec obvezna predavanja. Župe naj si osnujejo pofovalne knjižnice, kjer je to potrebno, zlasti v manjšinskih krajih. Glavno važnost je polagati na nagovore pred vrsto, ker dosedanje izkušnje kažejo, da so nagovori velike vzgojne vrednosti. V mnogih krajih so se dobro obnesle dramatične predstave, zlasti veseloigre; igre imajo tudi svojo vzgojno vrednost.

Br. Brozović (Zagreb) izjavlja, da se v principu strinja s programom prosvetnega dela, kakor ga priobčuje «Sokolski Glasnik». Nagovori v telovadnici da se niso vselej izkazali, ker je članstvo po telovadbi utrujeno in ker se pojavlja

vedno isli predavatelj. Članstvo naj se navaja, da bo samo predavalo in se bo na ta način uvedla med članstvom tekma, kdo bo bolje predaval. — Poleg tega naj se uvedeju v društvenih debatama sestanki, pri katerih imajo vsi člani priliko govoriti o sokolski ideji. Z debatama se bistri um in se razčistijo pojmi, in sicer ne samo o sokolski ideji, ampak o vsem, kar je za življenje potrebno. Največjo važnost pa naj se posveća sokolski vzgoji naraščajca, zlasti naj se pećajo s to panogo župni prosvetni odseki. Dolžnost prosvetnih odsekov je razširjanje sokolskih listova in sodelovanje pri listih. Pisava «Sokolskega Glasnika» se mu zdi previsoka; nasprotno naj prinaša «Glasnik» članke, ki bodo razumljivi najširim sokolskim krogom. Prirećajo naj se predavanja s predvajanjem skioptičnih slik, ker so takaa predavanja mnogo bolj privlačna. Predsednike župnih prosvetnih odsekov je treba poučiti o prosvetnem delu, zato naj se priredijo posebni tećaji za prosvetne delavce.

Dr. Stojanović, zastopnik sokolske župe Veliki Bećkerek, poudarja, da je treba izobraziti članstvo v telovadnicah, da bo potem vršilo propagandno delo med narodom. Predavanje v telovadnici naj prevzamejo člani upravnega odbora. Razen tega naj se čitajo in razlagajo v telovadnici društvena, župna in savezna pravila, čitajo naj se razni članki iz sokolskih listova, zato naj bi bil vsak telovadec naroćnik vsaj enega sokolskega lista. Predavanje in čitanje člankova pred vrsto naj prevzamejo člani sami. Izven telovadnice naj se prirećajo predavanja za širše mase, če mogoće s filmom, obravnavajo naj se nacionalna in ekonomska vprašanja. Ob nedeljah naj prirećajo prosvetni odseki «sijela», pri katerih naj se tudi predava. Uprizarjajo naj se dramatične igre, pri javnih nastopih naj se pojasnuje pomen telovadbe in naj se razlagajo simbolične većbe.

Br. Gangl reasumira izvajanja posameznih govornikova, ki so se izrekli za načrt, da naj gre prosvetno delo skozi telovadnico, nasvetovali pa so razne metode, po katerih naj se prosvetno delo vrši z ozirom na krajevne prilike in potrebe, tako da imajo društva v tem pogledu bolj proste roke. — Savezno starešinstvo je vložilo prošnju za koncesijo poćovalnega kina, kar bo prosvetno delo v zmislu po predgovornikih izraženih želj pospeševalo. Prosvetni odsek bo izdal seznam sokolske bibliografije, da bo članom lažje izbirati dela, po katerih naj vrše prosvetno delo. Obenem naj izdela savezni prosvetni odsek podrobni načrt o vsem prosvetnem delu, uvažujuć pri tem navodila in nasvete posameznih župa. Z ozirom na to predlaga, da predloži odsek glavni skupščini nastopno resoluciju:

Glavna skupščina si osvaja temeljna načela o prosvetnem delu v Sokolstvu, kakor jih priobćuje savezni prosvetni odsek v «Sokolskem Glasniku», br. 3.—4.

Saveznemu prosvetnomu odseku se naroća, da izdela na tej podlagi podrobni načrt prosvetnoga dela, uvažujuć specijalne zahteve in potrebe posameznih društva in župa, ko dobi prej od njih potrebne izjave.

Ako se pokaže potreba, skliće savezni prosvetni odsek sestanek zastopnikova župnih prosvetnih odsekov.

Predlog br. Gangla se soglasno sprejme.

Ker se niće već ne oglasi k besedi, zaključii br. predsednik sejo.

Takoj za sejo saveznega zbora prosvetarjev se je ob 16. uri pričelo **predposvećovanje župnih delegatova**.

Pri tej priliki je navzoćne delegate najprisrćenješe pozdravil starosta beogradske župe, br. Paunković, ter obenom prećital pozdravno pismo br. Tase Popovića, enega najstareših članova Dušana Silnega, ki priklenjen na bolniško posteljo pozdravlja prvo glavno skupščinu v Beogradu naslednje:

«Velikoj skupščini Jugoslovenskog sokolskog saveza! Sa bolesnićke postelje, kao preteški, skoro devetomesećni bolesnik, ushićen većću o držanju savezne skupščine u prestolnici naše divne i slavne zajednićke države, laćam se pisalike, da kao stari pobornik uzvišene viteške ideje Sokola pozdravim milu braću skupšćinare i da im poželim srećan rad. — Braćo Sokoli! Dok smo mi borci još bili na putu u osloboćjenu i ujedinjenu našu veliku oćadžbinu, vi ste prvi pohitali sa svih strana na veliki zbor, i stelili se kao pravi Sokoli u našu «Atinu» — Novi Sad, i tu svećano proklamovali naše jedinstvo i svećano se zakleli da ga ćuvate i za njega se borite. Ovakav vaš uzoriti primer dostojan je, spasonosan

i veličanstven, za ugled svima i svakome. — Bračo Sokoli! — Car, prorok i psalmopevec David, u svome oduševljenju klikuje: «Zar ima što bolje i divnije, nego kad sva braća žive zajedno?!» I zaista, nakon 12. stolecja od rastanka naših predaka prilikom seobe iz Galicije, pre četiri godine, sastali smo se mi, njihovi potomci, u jednu veliku i slavnu državu, kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca. — Ostvareni su veliki i zanosni snovi i Srba i Hrvata: Velika Srbija u ovoj zajedničkoj državi, postala je mnogo veća nego što su Srbi zamišljali, a Velika Hrvatska postala je daleko veća, nego šta su Hrvati mogli zamisliti. Pa i naša mila braća Slovenci, s hćajem srećnih prilika, nisu izostali po veličini iza svoje braće Srba i Hrvata. Danas s ponosom može reći i Srbin, i Hrvat i Slovenac: od Maribora i Triglava sve do Veljkove Krajine, Bitolja i Gjevgelije, moja je otadžbina i sve nam je u njoj zajedničko. A šta može biti od ovoga bolje i lepše. — Bračo vitezovi našeg svekolikog naroda! — Neka bi vaš zajednički rad urodio dobrim plodom! Neka bi svesni Sokoli vazda bili so našoj ujedinjenoj zemlji! Neki bi svećao primer sokolskog rodoljublja vazda služio za ugled nerazboritima i sumnjalicama, koji ne mogu ili ne umeju da se nadaju, u čemu nisu bili — u našoj velikoj i slavnoj državi! Neka bi u duši svakog brata Slovenca, Hrvata i Srbina, vazda bružale one osvešćale pesničke reči: «Bral s braćom, rod s rodom — Ruši svaku nezgodu.» — Srećan vam vaš uzvišeni rad! — Viteško bratsko pozdravlja prof. A. A. Tanasije M. Popović.»

Pismo je bilo sprejeto z odkrifosćrćnim navušenjem, nato pa se je sklenilo, da posei deputacija iz starešinstva brata Popovića v bolnici.

Posvećovanje je bilo zelo živahno, pokazalo je v marsikaterem pogledu velike teškoće, s katerimi se mora borili naša organizacija — toda duh bratstva in sporazumnosti med delegati je dokazoval, da bo Sokolstvo tudi v težkih razmerah moglo uspešno slediti svojemu zvišenemu cilju. Razprave so bile skozinskoz stvarne, zaključki primerni.

Ob 20. uri je priredilo sokolsko društvo Beograd svojo telovadno akademijo v takozvani «Maneži». Nastopilo je pri tej priliki moško in žensko članstvo (prednjaška zbor), moški in ženski naraščaj ter moška in ženska deca z jako posrećenimi točkami. Vaje so bile dobro naučene in dobro izvedene.

V nedeljo, dne 25. marca 1923., se je vršila v veliki dvorani Narodne skupščine

IV. glavna skupščina Jugoslovenskega sokolskega saveza.

Predseduje starosta, br. dr. VI. Ravnihar. — Navzoćni: bratje Paunkovič, Gangl, dr. Murnik, Ambrozić, Vojinovič, Palčić, Kajzelj, Svajgar, dr. Fux, Bajželj, Nenadovič, Slajpah, Deu, Turk, Trdinova in 65 župnih delegatov, ki zastopajo župe: Banjaluka, Beograd, Bjelovar, Celje, Kragujevac, Kranj, Ljubljana, Ljubljana I, Maribor, Mostar, Niš, Novi Sad, Novo mesto, Osijek, Rijeka, Sarajevo, Skoplje, Split, Sabac, Sibenik, Tuzla, Veliki Bečkerek, Zagreb in Pacifik v Ameriki.

Br. starosta otvori ob 1/9. skupščino in ugotovi sklepčnost. Za zapisnikarja imenuje br. Bajžlja, za overovatelja pa br. dr. Mrvoša in Vojinovića.

Br. starosta izjavlja: Otvarjajoć današnje skupščino mi je posebno zadošćenje, da moram otvoriti naš sokolski parlament na klasićni zemlji srbski, v naši prestolici, v kraljevem Beogradu. To daje naši skupščini poseben sijaj. Uživajoć gostoljubnost naše prestolice dajmo svojim ćustvom ter jej prajmo v pozdrav svoj sokolski Zdravo! (Velika ovacija Beogradu.) — Mariboru, Osijeku, Zagrebu sledi Beograd. Od severa proti jugu gre osvojevalni pohod sokolski. Zlafa Praga je bila osvojila Ljubljano, potem je prišel na vrsto Zagreb, nato Sarajevo, Split, Dubrovnik, Cetinje, Beograd. Naša noga se ne zaustavi niti pred Solunom, niti pred Sofijo. Veliko in posebno važnost polagamo na to, da spoznava narod srbski v širokih svojih vrstah misel sokolsko, ker smo uverjeni, da bo potem on nam drugim v najjaćjo oporo in pomoć. Tu bo Jugoslovensko Sokolstvo dobilo svoj široki temelj, s katerega ga ne bo mogla premakniti nobena sovražna sila. — Naša skupščina se vrši takorekoć pred očmi našega kraljevskega Sokola, ki nam je izkazal že toliko simpatij, ki je pokazal tako pravilno umevanje za našo stvar in je tako veselozi naš, da nam srce prekipeva ćustev, ko mu s tega zborovanja pošiljamo svoje udane pozdrave ter kličemo svoj najmogoćnejši: Zdravo! (Temu pozivu sledijo burni «Zdravo»-klici in dolgoćrajno ploskanje!) — Od

zadnje skupščine v Zagrebu je poteklo jedva pet mesecev, zato je umevno da za tako kratko dobo ne moremo predložiti kakih epohalnih poročil o svojem delovanju. Zlasti, ker smo izrpalni poročila o I. jugoslovenskem vsesokolskem zletu na skupščini v Zagrebu. Referati kažejo, da tudi v tej kratki dobi nismo bili nedelavni in da, čeludi ne moremo izkazati efektnih uspehov, ni treba, da smo s svojim delom nezadovoljni. Kaže se, da skušajo društva izkoristiti veliki moralni uspeh, ki nam ga je zapustil vsesokolski zlet. Naš klic na zadnji skupščini, da naj društva posvečajo vso pozornost notranjemu delu, organizaciji in poglobilvi sokolske misli v društvih, ni ostal brez odziva. Delo je postalo intenzivnejše, na vidiku so nove organizacije, ki paralizirajo izpad nekaterih društev na Hrvaškem. Uredili smo sistematično sokolsko prosvetno delo, ki kmalu pokaže svoje sadove; vzbudili v življenje jugoslovensko sokolsko matico z namenom, da širi sokolsko knjigo; ustanovili poškodbni sklad ter mu dali pravilnik; razmišljamo o socialnem delu v Sokolstvu, za sedaj o oni strani tega dela, ki naj se peča z zanemarjeno in osirotelo mladino, da jej nudimo zaveščice in pravilne, sokolske vzgoje. Odpirajo se nam nova tirišča, širi se nam delokrog, ki potrebuje podvojene delavne sile in novih delavcev, pa tudi materialnih sredstev. Temu namenu služi predlog starešinstva na povišanje sistavnega prispevka.

Brat starosta opozarja na red in točnost, ki morata vladati pri društvih in zlasti pri društvenih in župnih funkcijonarijih. Sokolstvo mora biti poosebljena točnost. Disciplina, ona svobodna podrejenost volje višji volji, zahteva to od nas. Vse naše funkcijonarje, ki imajo častna mesta, mora voditi zavest dolžnosti napram sebi samemu, napram društvu, napram celoti. Ves izvensokolski svet zre na nas ter občuduje našo organizacijo. To občudovanje moramo opravičiti. Naši nasprotniki pazno motrijo ne bi li mogli izfakniti kake hibe in napake na nas; izpodbili jim moramo vsako misel, da bi jo mogli najti. Tako zahteva ugled in čast sokolska! Red in točnost sta odmev naše notranje volje, je li toliko disciplinirana in trdna, da jo smemo imenovati: voljo sokolsko; sta vidni izraz sokolske vzgoje, ki ima pred vsem namen, da krepí voljo in oblikuje značaje. Pravi Sokol ne sme dajati koncesije slabostim, se jim ne sme umakniti, ampak jih mora naskočiti ter jih skušati premagati. — Z vidika nalog, ki nas še čakajo, z vidika najresnejšega notranjega dela naj današnja skupščina razpravlja in sklepa. Ves današnji položaj v našem narodu nam kaže, da smo še daleč od svojih ciljev. Našemu narodu je treba prerorenja v duhu sokolskem. Služiti svojemu narodu in njegovi državi, nesebično in udano, samo zaradi tega naroda in zaradi države — to je naš cilj. Vzgoja sokolska v telovadnici in izven nje, pa prav mnogo, mnogo ljubezni do naroda in države — so sredstva, ki nam dajo doseči naš cilj. Bistvo je to one nacionalne in državne zavesti, ki ji mora Sokolstvo znati vcepiti in privzgojiti narodu v vseh njegovih slojih in stanovih. To je politična zadača Sokolstva. V tem zmislu vas pozdravljam z željo, da gresite s te skupščine med narod ter učite naš sokolski evangelij. Zdravo!

Nagovor br. staroste je bil sprejet z vsestranskim odobravanjem.

Br. starosta pozdravi zastopnika ČOS., br. Štepaneka, starega znanca in prijatelja jugoslovenskega Sokolstva, generala Gruiča, zastopnika naše vojske, zastopništvo ruskih sokolskih odsekov, ki so osebno posejili skupščino ter jo tudi pismeno pozdravili, proseč za pomoč, da se v naši domovini vzgojijo v sokolskem duhu, ter prečita brzozjavni pozdrav br. Sime Januševića iz Zaječara, ki se osebno ne more udeležiti skupščine. — Vse imenovane je skupščina živahno pozdravljala.

Br. tajnik dr. Fux poroča: Zadnja skupščina JSS. v Zagrebu je enodušno sklenila, naj bo leto po naši I. jugoslovenski olimpijadi posvečeno mirnemu notranjemu delu, da postane naše telo močnejše in zmožnejše za delo, ki smo ga dolžni narodu in državi. Sklep zagrebške skupščine je vplival blagodejno na celo našo organizacijo, in sleherno društvo ga je sprejelo z zadovoljstvom na znanje. Sprejeli smo ga vsi z veseljem, ker čujemo nujno potrebo, da izpopolnimo našo organizacijo tam, kjer je najbolj potreba. — Jugoslovensko Sokolstvo praznuje letos 60letni jubilej. Pred 60 leti so se v težkem boju in odporu zoper vse, kar je bilo proti našemu narodu, prvikrat pojavile na ljubljanskih tleh

rdeče srajce jugoslovenskih Sokolov, kot znak lepše bodočnosti našega naroda. «Južni Sokol», kakor se je imenovalo prvo društvo, pomenja novi mejnik v zgodovini jugoslovenskega naroda, ter postane buditelj in vzgojitelj naroda ter nosilec ideje, ki se razširi v kratkem po celem Jugu, da združi v skupnem boju vsa narodna plemena proti skupnemu sovražniku. Vidovdanski sokolski sabor v Novem Sadu je izvršil še formalno, faktično že v naših srcih obstoječe uedinjenje ter ustvaril jugoslovensko sokolsko organizacijo, ki naj izvede še nadaljnje težke naloge, ki jo še čakajo. Doba po sokolskem saboru je bila doba polna nervoznosti, prenešene tudi v društveno življenje. Hteli smo od enega cilja do drugega, hoteli smo naenkrat izvršiti težko nalogo, katere izvršitev zahteva desetletij, in ako ni šlo vse v tem tempu, smo bili nezadovoljni sami s seboj. Pri tem se je pa doslikrat pozabljalo na izvrševanje potrebnega dela v organizaciji, kar je povzročilo hipni zastoj v delu. Društva, ki so se ustanavljala v preveliki naglici, so začela hirati, ker ni bilo podlage za njihov razvoj; to je vplivalo na osrednje organe, kjer se je pojavil hipoma, zlasti v nekaterih krajih, zastoj dela. Tako je prišel ravno o pravem času sklep skupščine v Zagrebu glede dela za izpopolnitev organizacije. — Starešinstvo JSS. je posvetilo vso pozornost temu delu. Izdelalo je delavni program za l. 1923. v sporazumu s T. O. in s prosvetnim odsekom. Program je bil objavljen v «Glasniku» in ga mnogo društev in žup že izvaja. S tem programom je določeno delo za letos, ki ga mora vsaka župa in vsako društvo tudi izvršiti, ako hočemo napredovati. Vse pa, kar je v programu predpisano, je tudi v resnici izvedljivo. — Poleg tega programa je starešinstvo posvetilo mnogo pozornosti raznim drugim organizacijskim vprašanjem, ki nam jih je še tekom letošnjega leta rešili. V mnogih zadevah smo bili ovirani pri izvršitvi radi slabih finančnih razmer, ki so nas prisilile, da smo morali marsikateri načrt opustiti, nekaj zadev se pa še ni dalo v tako kratkem času izvršiti, zlasti ker je tudi likvidacija zleđa zahtevala še mnogo dela. V tem času je bila tudi izvedena organizacija jugoslovenske sokolske mafice. Ta je dobila novo načelstvo, ki je začelo delovati. Ako bode članstvo znalo ceniti to ustanovo, se bo gotovo lepo razvila in korist vsega članstva in organizacije. — Starešinstvo je imelo v pretekli dobi 19 sej ter se je vršila ena odborova seja JSS. Položaj v posameznih župah se je tekom zadnjega časa zelo zboljšal. Naj podam pregled o delovanju posameznih žup:

Sokolska župa Beograd ima 12 društev, med katerimi 4 ne delajo, ker primanjkuje vadiateljev. Sokolsko delo se bi poživelo, ako bi bilo dovolj prednjakov na razpolago. Drugače delovanje dobro. — Župa Bjelovar ima 10 društev in 1 odsek, izmed teh dela 7 društev, 3 društva ne delujejo, ker nimajo telovadnice ter funkcionarjev in jim manjka tudi drugih sredstev za redno poslovanje. Delovanje protivnikov proti jugoslovenskemu Sokolstvu je v tej župi najjačje (Radić). Potrebuje dobrih prednjakov; administrativno delo je zelo otežkočeno, ker manjka marljivih funkcionarjev. V zadnjem času se obrača na bolje. Naši sokolski delavci v teh krajih morajo vztrajati in potrebujejo pomoči tudi od sosednjih žup. — Župa Celje ima 23 društev in 2 odseka. Po vsesokolskem zletu je nastopila reakcija, položaj se pa boljša s pripravami za izvršitev delovnega programa za l. 1923. Mnogim društvom primanjkuje dobrih društvenih prostorov, agilnih funkcionarjev in prednjakov — mnogim dobrim delavcem manjka strokovna usposobljenost. — Župa Banjaluka ima 13 društev, izmed katerih tri ne delajo, dve se bolj slabo razvijata. Primanjkuje prednjakov in sokolskih funkcionarjev, kar zelo ovira delo. — Župa Kragujevac ima 9 društev, izmed katerih dve ne delujeta, ker primanjkuje prednjakov. Splošen položaj dober. Sokolstvo se širi pod zelo težkimi razmerami, vendar je uspeh dober in ima Sokolstvo v tej župi lepo bodočnost. — Župa Ljubljana I ima 17 društev in 8 odsekov ter je razdeljena v 5 okrožij. Splošen položaj v župi je zelo zadovoljiv. Župa izvršuje vesno svojo nalogo ter je ena najboljših žup. V župnem območju so zelo močna orlovska središča. — Župa Ljubljana II ima 12 društev s tremi odseki, med temi ne deluje eno društvo radi pomanjkanja prostorov. Ima istotako v svojem območju močna orlovska središča. Delovanje župe je povoljno. — Župa Sarajevo ima 7 društev, med katerimi ne delujeta dve društvi: Vareš in Bugojno. Ta župa je najmanjša v Savezu. Primanjkuje delavcev in prednjakov. Največja ovira Sokolstvu so politične razmere v teh krajih. — Župa Novo mesto ima 7 društev, med katerimi tri ne delujejo radi pomanjkanja prostorov in prednjakov.

Druga društva delujejo zelo povoljno. V območju župe delujejo močne orlovske organizacije. Župi primanjkuje sokolskih funkcionarjev, v društvi pa dobrih prednjakov. — Župa Novi Sad ima 23 društev, med katerimi eno sploh ne deluje, 5 pa živofari. Vzrok: pomanjkanje vaditeljev in prostorov za telovadbo. V ostalem je položaj v župi dober in je župa zelo delavna. V območju župe obstaja intenzivna klerikalna propaganda v subotičkem okraju, ki povzroča, da se zlasti Bunjevci ne lojijo sokolskega dela. — Župa Niš ima 8 društev, izmed katerih eno ne deluje. Župa je drugače zelo točna v poslovanju in izvršuje točno svoje naloge. Primanjkuje prednjakov. — Župa Maribor ima 24 društev in 7 odsekov, izmed katerih eno ne deluje. Splošni položaj v župi je dober. Župa je zelo marljiva in dobro deluje. Primanjkuje pa tudi potrebnih prostorov in vaditeljev. — Župa Split ima 25 društev, izmed katerih dve ne delujeta radi prenapetih političnih razmer. Župa je zelo delavna, primanjkuje pa vaditeljev. — Župa Sibenik ima 17 društev, med temi eno ne deluje. Del te župe je bil do zadnjega časa pod italijansko okupacijo ter niso mogla društva razviti svojega delovanja v taki meri, kakor bi bilo želeli. Sokolsko delo je zelo otežkočeno radi tam vladajočih razmer. Društva nimajo ne prednjakov, ne prostorov za telovadbo. — Župa Stip ima 7 društev, katera vsa delujejo. — Primanjkuje vaditeljev. — Župa Veliki Bečkerek ima 17 društev, ki vsa delujejo. Župa zavzema na meji zelo važno postojanko ter se mora njeno delovanje podpirati z vsemi sredstvi. — Položaj je dober. Manjka prednjakov, vendar skrbi župa za njihovo vzgojo. — Župa Tuzla ima 15 društev, med katerimi tri ne delujejo radi pomanjkanja vaditeljev. Položaj v župi je v splošnem dober. — Župa Užice ima eno društvo ter je župa šele v razvoju. — Župa Zaječar ima 3 društva. Župa je tudi v razvoju. Primanjkuje sokolskih delavcev. — Župa Zagreb ima 23 društev, dve ne delujeta radi političnih razmer. Župa deluje zelo marljivo ter si je vzgojila že lepo število dobrih sokolskih delavcev. — Omeniti mi je še jugoslovensko sokolsko župo na Pacifiku v Ameriki s sedežem v Oaklandu, ki je vstopila v JSS. in je marljivo na delu za razširjenje sokolske ideje v Ameriki. Župa pošilja poročila o svojem delovanju JSS.

Kakor je razvidno iz teh poročil, je skoraj v vsaki župi nekaj društev, ki sploh ne delujejo. Teh društev je 35. Vzrok temu moramo iskati predvsem v pomanjkanju prednjakov in dobrih sokolskih delavcev. Temu vprašanju morajo župe posvetiti največjo pozornost. Zelo potrebno je, da okrepimo povsod župne organizacije, da začno bolj samostojno delovati. Največjo pozornost pa moramo posvetiti vzgoji prednjakov in dobrih sokolskih funkcionarjev. Savezna organizacija postaja od dne do dne večja in zahteva od posameznikov vedno več požrtvovalnosti in dela. In hočemo li, da bo uspevala, moramo naše delo potrojiti. Naša naloga je, da vzgojimo naši državi čvrst in krepak rod, rod, ki ljubi svojo grudo, ljubi svojo državo. «Vsak narod je propadel po lastni krivdi», nam je zaklical Tyrš in naša naloga mora biti, da ne zadene našega naroda ista usoda.

Poročilo br. tajnika dr. Fuxa se z odobravanjem vzame na znanje. Brat starosta izreče br. tajniku zahvalo za neumorno delo, čemur skupščina s ploskanjem pritrdi.

Br. blagajnik Kajzelj poroča: Bračo i sestrel Pred vama leži štampana bilanca «Jugoslovenskoga Sokolskoga Saveza» za poslovno doba od 30. septembra p. g. do 10. marča 1923.

Bilanca:

Saldo 30. septembra 1922.	Din	11.084-62
Poštnina, pis. potrebščine, kurjava, razsvetljava	»	16.971-33
Poštni stroški	»	9.632-90
Plače in nagrade	»	15.254-—
Strokovne knjige, časopisi in sokolske edicije	»	99.644-60
Obresti	»	379-94
«Spominski spis» (na račun tiskarni)	»	8.500-—
Nakazilo Ante Bunoza, Nevesinje	»	6.000-—
Poštni čekovni zavod	Din	172-40
Vloga pri Ljubljanski kreditni banki	»	16.127-76
Ročna blagaina	»	1.832-50
		<u>18.132-66</u>
	Din	185.600-00

Porez	Din	16.806—	
Zavarovalni fond	»	5.250—	
Strokovne knjige, časopisi in sokolske edicije	»	123.004-79	
Darila	»	4.019-81	
«Spominski spis» naročniki	»	27.905—	
Zbirka za Bunozovo obitelji, Nevesinje	»	8.614-45	
	Din	185.600-05	
Upniki	Din	69.942—	
Upniki čK 29.377	Din	2.50	73.442-50
Imovina 10. marca 1923.	Din		52.255-64
	Din		195.640-14
Inventar	Din	21.920—	
Dolžniki	»	82.171-68	
Jugoslovenska Sokolska Matica	»	44.287-50	
Porez za leto 1922.	»	15.425—	
Zavarovalni fond za leto 1922.	»	13.703-30	
Poštni čekovni zavod	Din	172-40	
Vloga pri Ljubljanski kreditni banki	»	16.127-76	
Ročna blagajna	»	1.832-50	18.132-66
	Din		195.649-14

Bilanca nije tako ugodna, kao što izgleda na prvi pogled. Poštanski čekovni ured, ulog kod banke, ručna blagajna iznose ukupno Din 18.132-66; u toj sumi se nalazi i fond sakupljen za Bunozovu familiju Din 2614-45, kojega moramo još doznačiti, osim toga fond za osiguranje, koji mora biti sasvim separisan, a iznosi 10. mara o. g. Din 8.544— . — Ako oduzmemo ove dve sume od imanja Din 18.132-66 oстане nam još čistih Din 6.974-21. — Ali i to bi bilo prilično ugodno, da nema u drugoj sastavi bilance dve tački — «dužnici» i «upnici». — Dužnici, koji se nimalo ne žure, da plate svoje dugove Savezu, dočim poverioci svojih Din 60.942— in čK 29.377— teško čekaju. — Osobito ozbiljna je postavka u čK. U njoj se nalazi i iznos, kojega dugujemo bratu Vilimu Pecini u Turnovom već godinu dana i koji dug treba čimpre da platimo. Pišaće možebiti koji izmedju braće, zašto ovaj dug nismo platili već pre, dok je bila čK mnogo jeftinija; da sprečim ovo pitanje izjavljujem, da nismo platili ovaj dug zbog toga, što nije bilo razpoloživog novca. Vidite braćo, u ovom slučaju se pokazalo, kakve su posledice neuredjenog poslovanja župnih funkcionara. — Kad bi župni blagajnici sakupljali porez, odmah na početku nove godine, ne bismo imali u bilanci ove postavke. — Usled toga apelujem ozbiljno i odlučno na sve blagajnike župe, te ih opozorujem na sledeće tačke:

- a) Porez i osiguravajući fond treba da se sakupe odmah na početku nove godine i moraju biti puno uplaćeni najkasnije do 30. juna svake godine.
- b) Porez i prinos za osiguravajući fond mora platiti svaki član i svaka članica bez izuzetka, seoska društva nisu oslobođena.
- c) Članovi i članice, koji neće da plate Savezni porez i prinos za osiguravajući fond, prestaju biti članovima društva.
- d) Sakupljen novac treba da doznači župni blagajnik odmah Savezu sa tačnim spiskom. Iz toga sledi, da moraju društva plaćati sve prinose Saveza jedino putem župe.
- e) Pri plaćanju poreza merodavne su statističke brojke, to jest: koliko članova je društvo javilo, za toliko članova ima da plati porez i prinos za osiguravajući fond.
- f) Neplaćena pretplata za tekuću godinu «Vesnika T. O.» i «Glasnika» neka se odmah plati, da možemo ispuniti dužnosti prema štampariji.
- g) Kako se razabire iz bilance, preuzela je «Jugoslovenska sokolska matica» sve stručne knjige od Saveza, zbog toga neka se sve stručne knjige naručuju direktno od Jugoslovenske sokolske matice.

Ujedno molim prisutnu braću, da gledaju u svojim društvima sledeće da postignu:

Kod svake doznake neka se na odrezku uplatnice (doznačnice) ili položnice (čeka) označi, u koju svrhu se doznačuje novac, da se na ovaj način spreči nepotrebna korespondenca; kod raznih pitanja i informacija, neka se u pismu priloži znakma za odgovor; župe i društva neka se za svoje pošanske doznake zadovolje sa poštanskom potvrdom, da na ovaj način uštedimo poštarinu; primjećujem, da su za naše članove veoma potrebne stručne knjige. Zbog toga neka sva društva naruče knjige te na ovaj način potpomažu našu najmlađu instituciju Jugoslovensku sokolsku maticu.

Što sam već na poslednjoj sednici odbora primetio, primjećujem i danas, da nećemo samo sa dramskim ili bolje pozorišnim predstavama — što je osobito u Slovenačkoj u poslednje vreme postalo običajno — nego sa stručnim raspravama i stručnim knjigama vaspitati svoje članstvo i podmladak u pravom sokolskom duhu. — Konačno primjećujem, da je ostalo od sleća mnogo karata, te preporučam da ih društva marljivo kupuju i prodaju svakom prilikom i na svakoj sokolskoj zabavi. Od sleća ostalo je još oko 150 državnih zastava, koje će društva jamačno moći trebati. — Veoma neprijatno nas se dojmilo, što ima među Vama tako malo interesa za sleški «Spomenspis». Ako društva ne budu svesna svoje dužnosti, pretrpeće Savez opet veliku štetu. Najmanje što smemo sasvim opravdano da očekujemo jest, da svako društvo poruči barem za svoj arhiv i knjižnicu po jedan komad. Osim toga mislim, da članstvo o tome svemu nije niti obavješteno. Članstvo neka se uvek obavještuje o sadržaju saveznih okružnica i neka tajnici društava i župe ne sede na njima, jer zbog njihove nemarnosti trpi samo blagajna našeg Saveza.

Dohoci:

Savezni porez Din 2.—	Din	90.000.—
Dobitak kod članskih znakova, legitimacija i dr.	»	5.000.—
Ukupno	Din	95.000.—

Izdatci:

Poštarina i pisarničke potrepšline	Din	20.000.—
Putni troškovi	»	50.000.—
Plaće	»	63.000.—
Prednjački tečaj	»	25.000.—
Razno	»	25.000.—
	Din	183.000.—

Dakle deficit Din 88.000.—.

Postavka «plaće» se je izdatno povisila, a to zbog toga, što ćemo morati sa 1. aprilom, usled sve većeg posla, namesliti knjigovodju. — Financijsko-gospodarski odsek došao je posle dugog razmatranja do zaključka, da predlaže saveznoj skupštini povišenje saveznog poreza od Din 2.— na Din 5.—. Ako današnja skupština ovaj predlog odseka potvrdi, što bezuvečno mora da učini, pošto nema drugog izlaza, imaćemo suficit od Din 42.000.— ali samo u slučaju, ako svaki član učini svoju dužnost i plati porez. — Primjećujem još jedanput, da član, koji neće da plati porez u svom društvu, prestaje biti član društva.

Što se tiče sleške blagajne, primjećujem, da nam uprkos našem nastojanju nije uspelo sastaviti zaključnu bilancu, i ako bi istu sastavili, bila bi iluzorna. U sledećem saopćujem vama stanje pre 20. o. mj.:

Dužnici	Din	471.264.—
Inventar	»	5.250.—
Zemljište	»	1.418.950.—
Još neprodana grada od tribuna	»	245.000.—
	Din	2.140.464.—
Verovnici	Din	359.657.01
Kreditno društvo mesne hranilnice	»	50.000.—
Trgovska banka	»	200.000.—
Sindikaf banaka	»	1.125.000.—
Saldo (dobitak)	»	9.588.35
	Din	2.140.464.—

Celokupni promet do 20. marta 1923. Din 30,245.041-89. Konačni efekt zavisan je samo od prodaje stetišta; nadam se, da će nama biti već u najkraće vreme omogućeno zaključak razposlati župama.

Poročilo brata blagajnika se saglasno odobri, enako tudi proračun in povišanje poreza od 2 na 5 Din. Brat starosta izreče bratu blagajniku zahvalo za veliki trud, kar skupščina z odobravanjem vzame na znanje.

Br. Medic poroča v imenu pregledovalcev računov, da so blagajniške knjige in blagajna v najlepšem redu in predlaga bratu blagajniku absolutorij. Saglasno sprejeto.

Br. statistikar Švajgar poroča: Jugoslovenski sokolski savez sastojao se na koncu godine 1922. iz 28 župa, u kojima je bilo organizovanih ukupno 406 sokolskih društava i četa. Prema stanju koncem godine 1921. nalazimo priraštaj sokolskih jedinica sa 61 novim društvom. No zbog nerada i bezbrižnosti prema organizaciji crfalo se je 16 društava. Efektivni priraštaj iznosi od 361 društava sa 45 na 406 koncem godine 1922. Nova je župa obrazovana glasom zaključka glavne skupštine u Zagrebu god. 1922. sokolska župa u Užicama i dodeljen joj teritorij u Sandžaku. — Statistički odbor nije do danas primio još sve izveštaje o radu 1922. godine, no većina društava i župa je ispunila svoj zadatak prema spomenutom odboru i poslala izveštaje. Na ostalim župama i društvima jest, da u najkraće vreme pošalju njihove izveštaje, jer i u pogledu statistike mora vladati red i jasnost. Premda nisu još sva društva poslala izveštaje, uspelo je statističkom odboru, da svrši privremeni zaključak za god. 1922. — Sokolski Savez brojao je koncem god. 1922. ukupno 42.249 članova i 12.496 članica, dakle članstva nad 18 godina ukupno 54.745 duša. Naraštaja sviju kategorija bilo je 27.900 dečaka i devojčica. Ukupni broj pripadnika iznosio je koncem 1922. god. 82.645 lica ili 0-68 % celokupnog broja državljana Jugoslavije. Svako 146 lice je učlanjeno u jugoslavenskom sokolskom savezu. — God. 1922. delilo se članstvo još u dobrotvore i utemeljače, podupirajuće i izvršujuće članstvo. Od muškaraca bilo je dobrotvora i utemeljača 3002, podupirajućih 25.779 i izvršujućih 13.468, članica 28.740 i 4.828. Napredak članova prema stanju godine 1921. iznosi 41 %, članica 51 %, članstva 43-6 %. — Svečanostnu odoru imalo je 5122 članova. — Prednjaka i zamjenika prednjaka imao je Savez 1730, prednjačica i zamjenica 700, ukupno 2430. Broj vežbača i vežbačica kao i ostalih vežbačkih kategorija je približan, jer kao već spomenuto, nijesmo još dobili sviju izveštaja o radu godine 1922. — Vežbača brojao je Savez prilično 8200, vežbačica 3900. Muškog naraštaja ima 6200, ženskog 4759, muške dece 9350, ženske dece 7600. Sveukupno vežba u Savezu 42.330 lica, što znači, da je efektivno vaspitano u duhu Tyrša više od 55 % sviju sokolskih pripadnika.

Poročilo se saglasno odobri in brat starosta se zahvali poročevalcu za točno poročilo.

Br. načelnik dr. Viktor Murnik poroča: Ker je preteklo od zadnje skupščine, na kateri sem podal obširno poročilo, le malo časa, mora biti današnje moje poročilo le kratko. Program našega dela za tekoče leto je vsesfransko izdelan in objavljen v «Sokolskem Glasniku». Treba, da vsa društva in vse župe izvedejo ta program do popolnosti. Posebno pa naj župe izvrše prednjaške tečaje, od katerih bodo imela društva največjo korist. Tudi načrti za župne prednjaške tečaje so izdelani in objavljeni v Vestniku TO. ter bodo župam v pomoč pri sestavi svojih načrtov. Z zadovoljstvom ugotavljam, da so se po večini že vse župe lotile tega dela in da je več žup že dokončalo svoje tečaje, v nekaterih župah se tečaji še vrše, druge se pripravljajo na tečaje. Le majhno število je onih žup, ki prednjaških tečajev ne bodo mogle same obvladati. Za te župe je predviden skupni župni tečaj pri savezu. O uspehih našega dela v tekočem letu podam poročilo prihodnje leto in upam, da bo poročilo ugodno in zadovoljivo.

Poročilo brata načelnika se z odobravanjem vzame na znanje in brat starosta se zahvali poročevalcu za njegovo neumorno delo, ki je v 30letni dobi njegovega delovanja obrodilo obilen sad in lepe uspehe.

Za prosvetni odsek poroča njegov predsednik, br. dr. Murnik: Poročilo o smernicah prosvetnega dela in o dosedanjem delu saveznega prosvetnega odseka, kakor je nafinjseno v «Sokolskem Glasniku» št. 3.—4., je bilo odobreno na včerajšnjem sestanku zastopnikov župnih prosvetnih odsekov. Na tem sestanku se je sklenilo predlagati skupščini nastopno:

Glavna skupščina si osvaja temeljna načela o prosvetnem delu v Sokolstvu, kakor jih priobčuje Savezni prosvetni odsek v «Sokolskem Glasniku», br. 3.—4.

Saveznemu prosvetnemu odseku se naroča, da izdela na tej podlagi podrobni načrt prosvetnega dela, uvažujoč specialne zahteve in potrebe posameznih društev in žup, ko dobi prej od njih glede tega potrebne izjave.

Ako smatra savezni prosvetni odsek za potrebno, skliče na posebni sesanek vse zastopnike župnih prosvetnih odsekov ali pa izvede to nalogo savezni prosvetni odsek sam.

Poročilo in predlog prosvetnega odseka skupščina soglasno sprejme.

O «Sokolskem Glasniku» poda poročilo urednik br. Miroslav Ambrožič: Bračo i sestre! Radi toga da se medusobno razumemo, da u stvari uređivanja «Sokolskog Glasnika» ne nastane nesporazuma, koji bi mogli smetati pravilan tok celokupnog našeg vaspitnog sokolskog rada, čini mi se, da je potrebno da izveštim, kako predstavljam sebi uređivanje saveznog glasila i kakve smernice zastupam.

Kao što sam već rekao u «Uvodniku» u prvom broju ovogodišnjeg «Glasnika», smatram «Glasnik» za eminentno važno vaspitno sredstvo; on treba da donosi poučno štivo o opštim sokolskim stvarima i pregled delovanja organizacije. I s jedne i s druge strane mora biti u logičnoj medusobnoj vezi: Poučno gradivo mora odgovarati sadanjim potrebama i prilikama, a pregled neka bude iscrpan opšti ali ipak jezgrovit i jasan.

Nastaje dakle pitanje: Kako pretstavlja sebi jedno ili drugo urednik a kako pretstavljaju sebi jedno ili drugo čitatelji. Među čitateljima i urednikom mora biti na svaki način tačan kontakt a taj je odvisan upravo od navedenog pitanja. Ako to nije pravilno rešeno, «Glasnik» ne može odgovarati svojoj zadaći.

Uzmimo dakle pre svega šire: to su potrebe i prilike u našoj organizaciji. O prilikama sam govorio više puta i uvek sam morao reći samo ono, što smatram za jedino pravilno, naime: Stojim na stanovištu, da prilike treba da stvaramo sami. Naša zadaća sokolska je taka, da ono što postoji poboljšavamo, popravljamo, pokrećemo napred. Radi toga bi bilo štetno podcenjivati svoje, možda još ne razvijene sposobnosti, pa se prilagoditi sadanjim žalosnim prilikama i pri njima ostati. To bi bio očajan položaj — a nada u to, da će se nešto samo od sebe popraviti bez našeg sudelovanja bilo bi zaslepljivanje samog sebe. Pomozi si sam pa će ti i Bog pomoći — veli naša poslovica — i to treba uzeti za pravilo. Samo rad i žrtve će nam pomoći, samo radom i žrtvama nam je moguće postići naš visoki cilj. Čim u nas ima volje za rad i žrtve, čim imamo pred očima zadatak poboljšavanja i napredovanja, odmah je sadašnjost za nas prošlost, koje se treba čim pre i čim temeljitije otrešiti.

Ali radi toga nije potrebno vijati se u oblake. Naše nastojanje mora ipak ostati na realnoj podlozi; to u našem primeru znači: vaspitač ne sme stupati usporedo s onim koga vaspitava, nego mora ići pred njim ali ipak ne tako daleko pred njim, da ga ovaj izgubi iz vida.

Samo u tom smislu smatram da se «Glasnik» sme i mora prilagoditi postojećim prilikama.

Drugo je pitanje potrebe. To pitanje se skoro poklapa sa pitanjem prilike. Čim su veće prilike, tim šire su zasnovane potrebe, čim su zgodnije opšte prilike, tim lakše se upuštamo u detaljnost pa tim lakše se upuštamo i u razmatranje problema, čije rešenje nije upravo bitne važnosti.

S obzirom na to, slobodno možemo tvrditi, da su prilike za nas još vrlo primitivne: potrebe su dakle omeđene na najuži forum naših bitnih stvari: to je Sokolstvo u svojim idejnim, metodičkim i praktičkim elementima.

S tog stanovišta mora dakle polaziti urednik i gledati da pospeši podizanje iz sadanjenog stanja i u isto vreme da održi kontakt sa čitateljima.

U tu svrhu mora imati pouzdano merilo, koje će mu dati samo pogled u život i delovanje pojedinih župa i društava. Taj pogled dobiće iz izveštaja župa i društava, koja su namenjena za štampu. Potrebni su dakle ti izveštaji isto tako uredniku za njegovo uređivanje, kako i čitavom članstvu, koje čita «Glasnik», za ugled i poticaj.

Šta sledi iz rečenog? Sledi, da je dobar list ove vrste, kakav je «Sokolski Glasnik» odvisan od dva glavna uzajamno sporazumno delujuća faktora a to su: društveni i župski funkcionari na jednoj a urednik sa svojim užim saradnicima na drugoj strani. Te dve skupine moraju posao podeliti i izvršiti i to na ovaj način:

Svako društvo živi svojim individualnim životom, isto tako svaka župa. I ako smo doduše svi u Savezu vezani na jednu ideju i na jedinstvena pravila, ipak je život vsadge individualan, vsadge je život pozilivan, ima svoje osobine, svoje prednosti. Te osobine i prednosti izražavaju se kadkad u malenkostima, u ponešto večoj lačnosti u ispunjavanju dužnosti, ponešto u večoj uzajamnosti članova u socijalnom pogledu, ponešto u dobrim novim idejama itd. na najrazličnije načine; u župama su prilike više kristalizirane, župno poslovanje nosi na sebi karakter veče pokrajine. Spomenute društvene posebne prilike i delovanje župa uopšte daju najpouzdaniju sliku organizacione svesti i snage; daju sliku, koja je zanimljiva za sve članstvo a posebno za urednika.

Dvostruka je dakle važnost izveštaja: 1.) da «Glasnik» daje tačnu sliku života celokupne organizacije i 2.) da urednik može da prosuduje potrebe organizacije.

Tako dolazimo do zaključka, da je izveštavanje dužnost pozvanih funkcionera; a drugo je pitanje: o čem treba izveštavati i kako treba izveštavati.

Zadaća je «Glasnika», da daje pregled našeg života i delovanja. Neka se dakle izveštava o onom što može poslužiti za taj pregled. Svaki pregled mora biti tačan, jasan i nepretrpan, bez obzira na to, što treba štediti sa skupim prostorom u «Glasniku» i da je «Glasnik» stvar naše reprezentacije. Izveštavati dakle treba o islinski važnim događajima, naročito važne stvari iz društava a opširniji pregled o župama.

Uzmimo konkretne primere: Svako društvo drži godišnju skupštinu, koja proleće obično kao i sve druge; svako društvo održi svoju akademiju, koja je od velike važnosti za onaj kraj ali sve ne zanima. O takvim priredbama, koje imaju samo lokalnu važnost slati opširne izveštaje nema smisla. Naprotiv važni su događaji: društvo je sagradilo svoj dom, koliko je stojao, kako je sakupljen novac, kakav je dom, to je važno; kako je bilo otvorenje, to već nije tako važno. Dalje je važna statistika, koliko ste vežbača pridobili, koliko prednjaka vaspitali; koliko naraštaja imate i slično. Izveštaji iz društava neka sami prosude, šta je za savezno glasilo — i ako pošalju nešto nepotrebno pa ako ne bude saopšteno, neka ne zamere i radi toga neka ne zanemare u buduće svoje dužnosti.

Druga je stvar sa župama. Župe bi morale zapravo sakupiti gradivo iz svih društava, napraviti jedinstvene izveštaje i slati ih «Glasniku». Na taj bi način bilo moguće dobiti tačan i jasan pregled. Osim toga život u župama je na široj podlozi i svakako opšte zanimljiv. Čudim se dakle, da od župa nema očekivanih izveštaja.

Za sve izveštaje neka vredi pravilo, da budu tačna, kratka i jezgrovita. Ako je samo moguće, nek im i oblik bude zgodan za štampu već u originalu.

Drugi je faktor — kako smo već rekli — urednik. On će iz materijala videti, kakve su potrebe i prema njima pripravlja i daje poučno gradivo na taj način, da vredi za celu organizaciju, razume se u koliko dopušta skroman prostor i koliko među članstvom ima dobre volje, da to gradivo ne samo pročita nego i prošudira i po njem se ravna. To razume se zavisi od članstva, ako hoće da to pravilno upotrebi.

U ovom što sam rekao je eto kratak nacrt, kako ja sebi predstavljam uređivanje našeg lista. Tih smernica sam se pri uređivanju i držao. Što se tiče prvog to jest izveštaja i pregleda, dao sam ono što sam dobio. Ali ni po sadržaju ni po obliku mi se čini, da to može da zadovolji. Šta je u tom pogledu vaša dužnost to sam rekao. Što se tiče drugog gradiva, to sam sadržaj «Glasnika» primerno razdelio i doneo u prva tri broja članke, koje smatram za primerne i umesne. Pored toga sam gledao, da dam članstvu koliko je moguće jasan pregled važnijih događaja i delovanja saveznog vodstva, upute saveznog vodstva i pregled delovanja našeg bratskog čehoslovačkog Sokolstva. Nastojao sam da članstvo prati rad saveznog starešinstva i drugih saveznih organa, da «Glasnik» na taj način uzdrži kontakt s vodstvom saveza, što smatram vrlo važnim za rad i uspeh.

Kako o izloženoj stvari misli članstvo to ne znam. Da doznam — jer volim čiste račune — donosim svoj izveštaj. Mnenje članstva je zanimljivo za članstvo, ne za mene kao urednika. Molim dakle braću i sestre, da svoje mišljenje kažu.

Poročilo se soglasno sprejme.

Nomeštnik staroste br. Gangl poroča o delovanju sokolskih nasprotnikov: Na odborovi seji JSS., ki se je vršila v Ljubljani dne 28. ja-

nuarja t. l., je bila soglasno sprejeta resolucija: «Ponovno naglašujoč državne, kulturne, socijalne in narodne interese, ki jih ima pred očmi naša sokolska vzgoja, jemljejo zastopniki sokolskih žup iz vse države, zbrani na odborovi seji JSS, dne 28. januarja 1923. v Ljubljani, poročilo o Sokolstvu besno sovražni agitaciji nasprotnikov Sokolstva po naših posvetnih in samostanskih učiliščih in po cerkvah z ogorčeno obsodbo na znanje. — Odbor JSS. pozivlja vse bratske župe, naj javijo starešinstvu JSS. vse konkretne slučaje te vrste in sklene, da pride to vprašanje kot posebna točka na dnevni red prve bodoče skupščine JSS.» — Resolucijo je utemeljeval br. dr. Pestotnik. (Glej «Sokolski Glasnik» br. 3.—4., str. 121.) — Starešinstvo je objavilo resolucijo v sokolskem in dnevnem časopisu, s posebno okrožnico pa je pozvalo vse župe, naj nam javijo podatke o delovanju nasprotnikov Sokolstva.

Ti odgovori so nastopni: 1.) Župa Banja Luka: Delovanje nasprotnikov vrlo je slabo. U Kostajnici postoji još jako društvo, a u Banjoj Luci pokazuje vrlo slabo delovanje. — 2.) Župa Beograd: Odgovor negativen — nasprotnikov nemamo. — 3.) Župa Bjelovar: Delovanje nasprotnikov je vrlo živo i nasrtljivo. Plemenski hrvatski separatisti nastoje svima silama unesti razdor među naše članove, agitirajući proti nama, da smo političari, dok su zapravo oni političari, a kod nas politike nema. Zalostan je pojav, da politička slast u Hrvatskoj ide hrvatskim plemenskim separatistima na ruku, te ih podupre, kao poslednjom naredbom, da smiju školska deca kod njih vežbati. (Čuli smo poročilo br. Omčikusal) — 4.) Župa Celje: V Sošanju in Trbovljah agitirata kateheta za orlovski naraščaj. V Trbovljah se opaža, da imajo sicer dobro kvalificirani učenci v verouku slabe rede. — 5.) Župa Kragujevac: u Šumadiji ne postoje protivnici Sokolstva. — 6.) Župa Ljubljana I: V župnem območju so močnejša orlovska središča v kamniškem okraju in v Ljubljani, medtem ko Orlovstvo ob meji in v ribniškem delu jako slabo deluje. Močnejši je Orel v Višnji gori, kjer se bo dala njegova uprava paralizirati le z intenzivnim delom tamošnjega sokolskega društva. V letu 1922. so imeli Orli večje prireditve v našem območju samo v Ribnici, ki pa ni dosegla velikosti srednjemočnega okrožnega zleta Sokolstva. — V Kočevju je ustanovljeno soc. dem. ali celo komunistično felovadno društvo «Svoboda», ki pod to firmo družu bivši nemški «Turnverein» in narodno mlačne elemente. — 7.) Župa Ljubljana: Pritožba od društva Mengeš, kjer kaplan močno deluje proti Sokolstvu. — 8.) Župa Sarajevo: Zvaničnog obaveštenja o egzistenciji orlovskih udruženja nema, ali privatnih vesti ima, da postoje u Sarajevu i Travniku. Najveći protivnik jačeg sokolskog rada jesu zaoštrene političke prilike. — 9.) Župa Novo mesto: Delovanje nasprotnikov je jako živahno. Ne zamude na svojih prireditvah in shodih nobene prilike, da ne bi udarjali po Sokolstvu. Nekateri župniki (slučaj Toplice) delajo celo neprilike pri pokopih sokolskih delavcev. — 10.) Župa Novi Sad: U Subotici intenzivna klerikalna propaganda proti Sokolu. Posledica: abstinencija katol. Bunjevaca od sokolskog pokreta. U Petrovaradinu intrigiranja s političkom fradičevskom pozadinom, ali društvena uprava i tehničko vodstvo u dobrim i sigurnim rukama. — 11.) Župa Niš: Nemamo protivnika. — 12.) Župa Maribor: Delovanje nasprotnikov nam je težko kontrolirati. Med njimi je nekaj delujoćih orlovskih odsekov, kakor Ljutomer, kjer so včlanjeni vsi viničarji. V celoti se pa koncentrira njih delo z nastopi v krojih in se večkrat vprašamo, kje dobe odseki tako ogromne vsote za to parado. — 13.) Župa Split: Osim u Sinju i Imotskom, gdje su Orlovi dosta jaki, orlovski pokret nije zahvatio dublji Koren u području naše župe. — 14.) Župa Šibenik: Agitacija proti Sokolstvu prikazujuć ga kao protiversko. Rad oko osnivanja Orlova u Šibeniku. Bezdušna agitacija nekih stranačkih vodja, koji su demagoštvom hteli i iskoristili ovu nesredjenost duhova. I zemljoradničko okupljanje u stoleške organizacije škodilo je Sokolstvu. — 15.) Župa Štip: Takvih (protivnika) nemamo. — 16.) Župa Veliki Bečkerek: Delovanje nasprotnikov je podremno snažno kompaktno, ali se polako paralizuje sokolskim delovanjem. — 17.) Župa Tuzla: Delovanje protivnikov ne opaža se u pomena vrednom opsegu. — 18.) Župa Užice: Drugih gimnastičkih organizacija u mestu i na teritoriju nama dodeljenom nema, uopšte i elementi, koji su mogli smetati Sokolu, ponašaju se prema nama pristojno. — 19.) Zajčar: Protivnika nema. — 20.) Župa Zagreb: Naši su protivnici oko Hrvatskog Sokola u Zagrebu, koji je tek nedavno počeo sa djelovanjem. Njov rad nam više škoditi ne može, jer su društva, koja su pod njihovim uticajem bila, već dosada istupila iz naše župe, pa je

u tom pogledu situacija jasna. Usljed toga je članstvo, vjerno jugoslavenskom Sokolstvu, potaknuto na življi rad, u čem se vidi jedan povoljan uticaj protivničkih nastajanja, koja za protivnim idu. Sam rad protivničkih društava na teritoriju župe u Zagrebu, Petrinji, Sisku, Vel. Gorici i Samoboru je razmjerno slab, idući više za vanjskim i političkim efektima. — Dodatno je poslala k svojem prejšnjemu poročilu še župa Ljubljana I dopis kjer opisuje društvo Planina tik italijanske meje neugnane razmere, ki jih povzroča društvu tamošnji župnik. — Nobenega poročila niso poslale župe Bitoli, Kranj, Mostar, Osijek, Rijeka, Skopje in Šabac. Iz tega moram sklepati, da v teh župah ni protivnikov Sokolstva, da se torej svobodno razvijajo v svojem delovanju, ali pa je protivnikov toliko, da ne morejo presoditi, preceniti in pregledati njihovega dela. — Iz vseh uradnih podatkov, ki sem jih prečital, je razvidno, da ne izvira nasprotstvo proti Sokolstvu iz stvarnih razlogov, ki bi se zadevali ob bistvo sokolske ideje in izkušali njej ovreči veljavnost, pomembnost in važnost, ampak ima vse, kar govore, pišejo in delajo proti nam, svoj začetek in konec v političnem fanatizmu ali v verski nestrpnosti.

Mi vsi s svojimi nasprotniki vred dobro vemo, da ni Sokolstvo nihi politična, nihi verska organizacija, saj pravi že Tyrš, da ni naša stvar za stranke in slučajne prilike, nego je vsenarodna organizacija, kjer ima vsak, kdor priznava naša načela, pa bodi izven naših vrst koš svobodni državljan pripadnik te ali one politične stranke, te ali one vere, dovolj možnosti, da izpopolnuje, vežba in dviga svoje moralne in fizične moči na korist narodu.

Mnogo tistih, ki so danes naši nasprotniki, je stalo prej v naših vrstah. Ideja sama jih ni izločila iz našega števila, ampak materialne dobrine, sebičnost enake, ali osebne ambicije so jih privabile v nasprotni tabor, kjer izkušajo na temelju separatizma ali netolerance s pridobitvami naše šole in s posnemanjem naših organizacijskih principov jačiti in proširjati moč svoje politične stranke! Kdorkoli pa izrablja veliko idejo v nizke ali nizkotne svrhe, ne ubija ideje, temveč ubija sebe, ko se pokaže, da je bila laž in kleveta, kar je utemeljevalo njegovo protivnost proti veliki ideji! Sokolske ideje ni zatrlo predvojno nasilstvo, ki se je pojavljalo z vsemi sredstvi nasilja, pa moramo imeti trdno prepričanje, da naše stvari ne uniči nihi sedanja doba, kakor tudi je razburkana in sfanatizirana z demagoškimi gesli, s politično špekulacijo.

Ali smo uverjeni o lepoti in trajnosti svoje stvari? Uverjeni smo! Sokolska ideja je globoko zasejana v naših dušah, ona nam daje moč in voljo, da živimo po njenih naukih in da delujemo za njen napredek in razvoj med vsemi sloji naroda. Čim večja je moč, ki je nam protivna, tem jačiji mora biti naš odpor proti njej! Toda ta odpor se ne uveljavlja s sirovo silo, ampak kaže se koš zmagujoč element s pravim, vztrajnim, preudarnim, smotrenim sokolskim delom, z združenimi močmi nas vseh in z zglednim, neoporočenim življenjem vsakega posameznika, s takim življenjem, ki ne daje protivniku povoda za napade na Sokolstvo! Naša sokolska zapoved se glasi: Sovražnika se ne bojte, njih broja ne glejte!

Mislím sovražnika, ki stoji izven nas. Pač pa se bojmo sovražnika, ki je v nas, v našem notranjem svetu! Tega moramo iztrebiti iz sebe, da nam bo čista duša in čista dlan, da bomo lahko vsakemu ponosno pogledali iz oči v oči, vedoč: «Sokol sem — in kdo je več!»

Izločimo iz sebe vse, kar je nasprotno sokolskim krepostim in vrlinam in kar podira in uničuje pridobitve sokolske moralne in fizične vzgoje! Živimo in delajmo do skrajne možnosti po načelih bratstva in enakosti, da bomo vredni svobode, ki nam jo jamči pravica in dolžnost. In izpopolnujmo vsak svoje poklicne in sokolske dolžnosti, da bomo deležni pravic, kajti ne smemo po zapovedi sokolske morale zahtevati pravic, ako se ne zavedamo dolžnosti in jih ne izpolnjujemo!

Snaga sama Sokolstvo spasava! Ta maksima je naše najjačje in gotovo zmagovito orožje proti vsem protivnikom!

Poročila, ki prihajajo na savez od žup in društev, nam pričajo, da je naš neprijatelj ljudi materialnega značaja. Skoro večina naših edinic se mora boriti z velikimi materialnimi težavami in neprilikami. Ni telovadnic, ni telovadnega orodja, ni krojev, ni prednjakov, skračka; ni pogojev za obstoj in uspešno delovanje. Savez nima sredstev, da bi pomagal. Društva imajo sama s seboj skrbni in žrtev dovolj, da ne morejo izdatno podpirati drugih. Ni druge pomoči razen samopomoči, a ljudi v teh materialnih težavah se mora najprej vsak

nasloniti sam nase in svojo požrtvovalnost izrabiti do kraja. Odpovedati moramo službo vsaki strasti uživanja in razmetavanja, pa moramo vse, kar imamo najboljšega in najlepšega, posvetiti skupnim zahtevam in potrebam.

Sicer pa se mi zdi pravilna frditve, da je gladka in enolična pot dolgočasna in duhomorna. In če bi šlo v naši organizaciji, ki znači življenje, napredek in borbo, vse brez ovire in brez izpremembe, bi ne bilo v nas izpodbudnega tekmovanja, bi ne bilo večnega gibanja in one nezadovoljnosti, ki poganja naše moči od lenobe in brezdelja k vedno večji, uspešnejši tvornosti, katera ne priznava nobene zapreke. Tako raste naše izpopolnjevanje, in gladina fizičnih in moralnih moči vsega naroda se razliva v vedno večje daljave in v vedno silnejše višine! Vsak uspeh ima neprecenljivo ceno in neopisno slast šele in samo ondaj, kadar dospemo do njega z naporom in borbo. Poudarimo torej še enkrat in pomnimo vedno: Snaga sama Sokolstvo spasma!

Delo naših nasprotnikov, ki se zadeva ob zakonita določila, mora preprečiti in kaznovati zakon. Zupe in društva naj v takih primerih postopajo v lastnem področju v okviru pravil in v zmislu zakona. Savez pojde vedno vsakemu na roko, a treba je v vsakem primeru navesti konkretne primere z dokazi in pričami (svedoki). V obratnem primeru ne more imeti noben postopek pozitivnega uspeha, kvečjemu se konča z blamažo za nas in s triumfom za protivnika.

Naši stvari bomo najbolj koristili, ako posvečamo največ pažnje in ljubezni vzgoji sokolskega naraščaja. Iz njega zraste nov sokolski in državni rod, ki bo zdrav po duši in po telesu in bo prevzel delo in odgovornost iz naših rok. Mislim, da vsi prav umevamo in cenimo to panogo sokolske vzgoje, zato smo vsi pripravljeni, da jo gojimo z vso vnemo in vztrajnostjo. Ta novi rod, vzgojen v sokolskem duhu in kol seme zdrave bodočnosti našega naroda, razsejan po vsej naši zemlji, bodi vsak dan naša prva in poslednja skrb! On naj izvede, ko dopolni naše vrste, pravo in trajno narodno edinstvo, on naj proširi naše državne meje tako daleč, da bodo v njenem trdnem in stalnem objemu vsi, ki govore naš jezik in so naše krvi!

Starešinstvu, ki je danes izbere glavna skupščina, naj se poveri naloga, da načrt vzgoje naraščaja izvede do podrobnosti, a bratskim društvom naj naloži, da smatrajo to panogo svojega delovanja za prvo in poglobljeno svojo nalogo.

Iz vseh tu navedenih razlogov predlagam bratski glavni skupščini v imenu starešinstva tole resolucijo:

Резолуција.

I.

Vrhovni cilj sokolskog vaspitanja čine: srešiti državni, kulturni, socijalni in narodni interesi naše zemlje in našeg naroda. Od toga ne možemo ništa oduzeti. Ko ustaje protiv tog zadatka sokolskog vaspitanja, naš je protivnik. Protiv njega ćemo se boriti radom i istinom! U izvršivanju tih naših dragovoljno preuzetih vaspitnih dužnosti zahteva Sokolstvo pravo na potpunu slobodu pa da uzogne nesmetano poraditi sa svojim pozitivnim radom a prema načelima bratstva i socijalne pravедnosti i u duhu državne misli a narodnoga jedinstva.

II.

Državljачka prava ne odričemo ni jednom državljanu, jer smo kao Sokolovi pobornici slobode i jednakosti. Ali osuđujemo svako protežiranje bilo u koje svrhe a na štetu naših nacionalnih i kulturnih tečevina, bilo koга појединца или било које националне skupine protivnika našega naroda и наше државе, која је у нашем очекивању већ одавна живила!

III.

Бол нам раша лежи у нашим срцима а има непресушив извор увек нових горчина у мукама нашег народа ван наших садашњих државних граница. Томе делу нашег народа присижемо верност братске љубави и оданости, које смо у сваки час спреми и делом доказати, кад год би то захтевала њихова и наша судбина!

IV.

Јер хоћемо да доводимо нашој земљи и нашем народу непрестано нове, здраве струје младости, верности, значајности, радности и самосвести, признајемо као

naš vrhovni i poglaviti vaspitni zadatak vaspitanja u smislu sokolskih vrlina i kreposti na osnovu nesebične i požrtvovne ljubavi prema otadžbini i verske strpljivosti.

V.

Svakog onog, koji vidi u našoj ideji najviši ideal moralne i fizičke kulture Jugoslavena, Slovena i čoveka, pozivamo pod našu zastavu, gde može najbolje i najuspešnije služiti narodu i domovini!

I.

Vrhovni cilj sokolskog uzgoja čine: sveopći državni kulturni, socijalni i narodni interesi naše zemlje i našeg naroda. Od toga ne možemo ništa oduzeti. Ko ustaje protiv te zadaće sokolskog uzgoja, naš je neprijatelj. Protiv njega ćemo se boriti radom i istinom! U izvršavanju tih naših dobrovoljno preuzetih uzgojnih dužnosti zahteva Sokolstvo pravo na potpunu slobodu pa da uzmogne nesmetano poraditi sa svojim pozitivnim radom a prema načelima bratstva i socijalne pravičnosti i u duhu državne misli i narodnoga jedinstva.

II.

Ni jednom državljanu ne odričemo državljanskih prava, jer smo kao Sokoli pobornici slobode i jednakosti. Ali osuđujemo svako protežiranje bilo u koje svrhe a na štetu naših nacionalnih i kulturnih tečevina, bilo koga pojedinca ili koje bilo nacionalne skupine protivnika našega naroda i naše države, koja je u našem očekivanju već odavna živila.

III.

Bol nam naša leži u našim srcima a ima nepresušiv izvor uvek novih gorčina u mukama našega naroda van naših sadanjih državnih granica. Tome delu našega naroda prisižemo vernost bratske ljubavi i odanosti, koje smo svaki čas spremni i delom dokazati, kad god bi to zahtevala njihova i naša sudbina.

IV.

Jer hoćemo da dovodimo našoj zemlji i našem narodu neprestano nove, zdrave struje mladosti, vernosti, značajnosti, radinosti i samosvesti, priznajemo kao naš vrhovni i poglaviti uzgojni zadatak uzgajanje naraštaja u smislu sokolskih vrlina i kreposti na osnovi nesebične i požrtvovne ljubavi prema otadžbini i verske strpljivosti.

V.

Svakog onog, koji vidi u našoj ideji najviši ideal moralne i fizičke kulture Jugoslavena, Slovena i čoveka, pozivamo pod našu zastavu, gde može najbolje i najuspešnije služiti narodu i domovini!

I.

Najviši smoter sokolske vzgoje so vseobči državni, kulturni, socijalni in narodni interesi naše zemlje in našega ljudstva. Od tega ne moremo ničesar odvzeti. Kdor je proti tej nalogi sokolske vzgoje, je naš protivnik. Njemu velja naš boj dela in resnice! V izvrševanju teh svojih dobrovoljno prevzetih vzgojnih dolžnosti zahteva Sokolstvo pravico do popolne svobode, da se more s svojim pozitivnim delom neovirano udeleževati po načelih bratstva in socijalne pravičnosti, pa v duhu državne misli in narodnega edinstva!

II.

Ne odrekamo nobenemu državljanu pravic, ker smo Sokoli poborniki svobode in enakosti. Obsojamo pa vsako protežiranje v kakršnekoli namene in na škodo naših nacionalnih in kulturnih pridobitev kateregakoli posameznika ali nacionalne skupine protivnikov našega naroda in naše države, ki je že davno živela v našem pričakovanju!

III.

Naša bol leži v naših srcih in ima neusahljiv vrec vedno novih grenkob v mukah našega naroda izven naših sedanjih državnih mej. Temu delu svojega

naroda prisegamo zvestobo bratske ljubezni in vdanosti, ki smo jo pripravljene vsak hip z dejanji dokazati, kadarkoli bi to zahtevala njihova in naša usoda!

IV.

Ker hočemo svoji zemlji in svojemu narodu dovajati vedno novih, zdravih tokov mladosti, vernosti, značajnosti, delavnosti in samozavesti, priznavamo za vrhovno in poglavitno, svojo vzgojno nalogo naraščajca v zmislu sokolskih vrlin in kreposti na temelju nesebične in požrtvovalne domovinske ljubezni in verske strpnosti.

V.

Vsakogar, ki vidi v naši ideji najvišji ideal moralne in fizične kulture Jugoslovencov, Slovanov in človeka, vabimo pod svojo zastavo, kjer more najlepše in najuspešnejše služiti narodu in domovini!

Poročilo in resolucija sta bili soglasno in ob viharnem navdušenju zbranih delegatov sprejeti.

Br. tajnik dr. Fux poroča o predlogih, ki jih je obravnavala predkonferenca, ki je sklenila jih predložiti glavni skupščini v odobrenje. Vsi predlogi so bili soglasno sprejeti.

1.) Pravilnik za poškodbeni fond Jugoslovenskega sokolskega saveza.

2.) Saveznemu prednjaškemu zboru in saveznemu odboru se prepusti, da po svoji razsodnosti določita, kdaj in kje se vrši pokrajinski zlet JSS. v letu 1924.

3.) Sokolska župa Beograd se pozivlja, da kot najjačja župa na jugu posveči vso pozornost razvoju Sokolstva na jugu naše države, da s tem pripomore k boljšemu napredku in razmahu Sokolstva v naših južnih krajih.

4.) Vsaka sokolska župa si sme izbrati ime po kakem zgodovinskem dogodku ali zaslužni osebi, mora pa predložiti ime saveznemu starešinstvu v odobrenje.

5.) Starešinstvo JSS. je edino upravičeno določati delegate, ki naj zastopajo celokupno jugoslovensko Sokolstvo pri raznih slavnostih v državi ali izven države. Istofako sme edinole savezno starešinstvo vabiti druge organizacije na prireditve jugoslovenskega Sokolstva.

6.) Starešinstvo JSS. predloži ministrstvu za notranje zadeve spomenico v kateri pojasni razmere, ki vladajo v področju sokolske župe Bjelovar.

7.) Skupščina JSS. pozivlja vsa društva in vse župe, da točno izvršijo v »Sokolskem Glasniku« objavljene programe sokolskega dela za leto 1923.

8.) Starešinstvo JSS. se pozivlja, da na predlog sokolske župe Ljubljana pripravi in predloži primerne predloge za ustanovitev sokolske nabavljalne zadruge.

Volitve v savezno starešinstvo se izvršijo z vzklikom. Izvoljeni so bili: za starosto: br. dr. Vladimir Ravnihar; za namestnike staroste: br. dr. Lazar Car (Zagreb), br. Djuro Paunković (Beograd), br. Engelbert Gangl (Ljubljana); za načelnika: br. dr. Viktor Murnik; za namestnike načelnika: br. Miroslav Ambrožič (Ljubljana III), br. Miroslav Vojinović (Beograd), br. Branko Palčić (Zagreb); za člane starešinstva: br. Bogomil Kajželi, br. dr. Riko Fux, br. Nande Marolt, br. Ivan Bajželi, br. Verij Svajgar, br. Josip Čobal, br. France Slajpah, vsi iz Ljubljane, ter br. dr. Lazo Popović (Zagreb), br. Krsta Dončević (Osijek) in br. Jaša Nenadović (Niš); za namestnike v starešinstvu: br. dr. Matija Ambrožič, br. dr. Jovan Hadži, br. Julij Deu, br. Vilko Turk, sestra Joža Trdinova in br. Albert Poženeš; za nadzornike: br. Josip Malenšek, br. France Medic, br. Vinko Kocijan; v razsodišče: br. dr. Gustav Gregorin, br. dr. Dragotin Treo, br. dr. Dinko Puc, br. Avgust Ludvik, br. dr. Pavle Pestolnik; za namestnike v razsodišču: br. dr. Milan Šubić, br. Janko Bleiweis, br. dr. Tone Jamar; za odposlanca v Češkoslovaški-jugoslovenski sokolski savez brata dr. Vladimir Ravnihar in dr. Gavrančič.

Ker se nihče ne oglasi k besedi, zaključijo br. starosta skupščino s pozivom, da vsi delegati delujejo v zmislu sklepov za poglobitev sokolske misli.

Po skupščini se je izvršilo na istem mestu (v Narodni skupščini) slavnostno blagoslovljenje zastave sokolskega društva Beograd I. Kum zastavi je bilo Nj. Veličanstvo kralj Aleksander I., katerega je bilo okrog 150 oseb, bilo izključno Sokolov v kroju. Pri tej priliki so govorili: beograjski župan kot gostitelj, starosta društva Beograd I., br. dr. Kujundžić, savezni starosta dr. Ravnihar, minister za prosveto M. Trifunović, br. Ljuba Jovanović, ki je pozdravil češko-slovaško Sokolstvo, ter zastopnik češkoslovaškega poslanštva dr. Svragrovsky.

S tem so bili zaključeni krasni sokolski dnevi v Beogradu, ki so gotovo doprinesli mnogo dobrega k uspehu vsega jugoslovanskega Sokolstva, bratom Beogradčanom pa bodo v izpodbudo k novemu vztrajnemu in uspešnemu nadaljevanju sokolskega dela.

IZ STAREŠINSTVA JSS

Svoj braći i svima sestrama.

Na IV. glavnoj skupštini Jugoslovenskog Sokolskog Saveza, koja se vršila dne 25. marta 1923. u Beogradu, jednoglasno smo i s oduševljenjem primili rezoluciju, koja osnovno naglašuje osnovna načela naše organizacije i opcrtaва u interesu Sokolstva, države i naroda najhitnije, neophodne zadatke sadašnjice.

Prethodna nazna konferencija u Beogradu zaključila je, da rezoluciju umnožimo štampom na da ju razdelimo među članstvom. Pozivamo svu braću i sve sestre, da se jave kod svojih društava, gde im stoji rezolucija na raspolaganje.

Gечи zapisane u rezoluciji, приведите с радом у живот! Са свом физичком снагом и са свом душевном ведрином стојте на стражи и извршјите доследно ваше соколске дужности!

Време што га преживљајемо, тако је озбиљно и тако критично, као што га још није било после нашег народног и државног уједињења. У саме темеље наше државе залећу се њени душмани, буне брата против брата, сестру против сестре, племе против племена, понизују и обезначају ауторитету и светост државне мисли и народнога јединства са свима средствима клевета и демагогије, опијају широке масе народа отровом непријатељства, несметано и некажњено снују нацрте, како ће разбити велику творбу љубави, триљења, умирања и јунаштва и припремају пут погубоносним валовима спољних душманских накана, да се разлију по нашој земљи и да нас изнова засујње и униште!

Заводници се људства титрају бесавесно и неваљало са судбином читавога народа и јуре са слепом страшћу за личним или странаčким користима без обзира и помисли на то, хоће ли им дозрети користи макар и само на развалинама нашег скупног дома.

Положај моментано налаже сваком Соколу и свакој Соколици дужност, да с премишљеном, трезном и уверљивом речи шири, продубљује и утврђује од мужа до мужа и од жене до жене идеју народнога и државнога јединства и свестрацу и високу предност и цену тога јединства, које се темеље на истини, да ћемо бити и да остајемо јаки и неовисни једино у великој и уређеној националној и државној целини и заједници.

Удари ли осудни час, кад буде затребало проти раздирућем раду и свакојак кој похлени поставити отпорну и обрамбену силу свих дисциплинованих снага, тада ће морати у смислу својих начела и задатака да наступи Sokolство као бојовна организација, која је спремна учинити и жртвовати све, што захтева од свакога брата и од сваке сестре част и опстанак отаџбине!

Здраво!

Старешинство Југослоvensког соколског савеза

у Љубљани, дана 3. априла 1923.

Svoj braći i svima sestrama!

Na IV. glavnoj skupštini Jugoslovenskog Sokolskog Saveza, koja se vršila dne 25. marča 1923. u Beogradu, jednoglasno smo i s oduševljenjem primili resoluciju, koja ponovno naglašava osnovna načela naše organizacije i ocrta va u interesu Sokolstva, države i naroda najhitnije, neophodne zadatke sadašnjice.

Predhodna naša konferencija u Beogradu zaključila je, da resoluciju umnožimo štampom pa da ju razdelimo među članstvo. Pozivamo svu braću i sve sestre, da se jave kod svojih društava, gde im stoji resolucija na raspolaganju.

Reči zapisane u resoluciji privedite s radom u život! Sa svom fizičkom snagom i sa svom duševnom vedrinom stojte na straži i izvršujte dosledno naše sokolske dužnosti!

Vreme, koje proživljamo, tako je ozbiljno i tako kritično, kao što ga još nije bilo posle našeg narodnog i državnog ujedinjenja. U same temelje naše države zaleću se njeni neprijatelji, bune braća protiv braća, sestru protiv sestre, pleme protiv plemena, ponizuju i obeščašćuju autoritetu i svetost državne misli i narodnoga jedinstva sa svim sredstvima klevetâ i demagogije, opijaju široke mase naroda otrovom neprijateljstva, nesmetano i nekažnjeno snuju nacрте, kako će razbiti veliku tvorbu ljubavi, trpljenja, umiranja i junaštva i pripremaju put pogubonosnim valovima vanjskih neprijateljskih nakana, da se razliju po našoj zemlji i da nas iznova zasuznje i unište!

Zavodnici se ljudstva titraju besavesno i nevaljalo sa sudbinom čitavoga naroda i jure sa slepom strašću za osobnim ili stranačkim koristima bez obzira i pomisli na to, hoće li im dozreti koristi makar i samo na razvalinama našeg skupnog doma.

Položaj momentano nalaže svakom Sokolu i svakoj Sokolici dužnost, da s promišljenom i treznom i uverljivom reči širi, produbljuje i utvrđuje od muža do muža i od žene do žene ideju narodnog i državnog jedinstva i svestranu i visoku prednost i cenu toga jedinstva, koje se temelje na istini, da ćemo biti i da ostajemo jaki i neovisni jedino u velikoj i uređenoj nacionalnoj i državnoj celini i zajednici. Udari li osudni čas, kad bude zatrebalo proti razdirućem radu i svakovrsnoj pohlepi postaviti otpornu i obrambenu silu svih disciplinovanih snaga, tada će morali u smislu svojih načela i zadataka da nastupi Sokolstvo kao bojovna organizacija, koja je spremna učiniti i žrtvovati sve, što zahteva od svakoga braća i od svake sestre čast i opstanak domovine!

Z d r a v o !

Starešinstvo Jugoslovenskog sokolskog saveza

u Ljubljani, dne 3. aprila 1923.

Vsem bratom in sestram!

Na IV. glavni skupščini Jugoslovenskega sokolskega saveza, vršivši se dne 25. marca t. l. v Beogradu, smo soglasno in z navdušenjem sprejeli resolucijo, ki ponovno poudarja osnovna načela naše organizacije in nam v interesu Sokolstva, države in naroda začrtava najnujnejše, neogibne naloge sedanjih dni.

Predhodna naša konferenca v Beogradu je sklenila, naj resolucijo razmnožimo s fiskom in jo razdelimo med članstvo. Pozivljemo vse brate in sestre, naj se zglašajo pri svojih društvi, kjer jim je resolucija na razpolago.

Besede, zapisane v njej, prenesite z delom v življenje! Z vso fizično močjo in z vso duševno vedrostjo stojte na straži in izvršujte dosledno svoje sokolske dolžnosti!

Čas, ki ga preživljamo, je tako resen in tako kritičen, kakor še ni bil izza našega narodnega in državnega uedinjenja. Ob temelje naše države se zaganjajo njeni sovražniki, ščejujejo brata na brata, sestro na sestro, pleme na pleme, ponižujejo in onečašćajo avtoriteto in svetost državne misli in narodnega edinstva z vsemi sredstvi klevet in demagogije, napajajo široke mase naroda s strupom sovraštva, nemoženo in nekažnjeno snujejo nacрте, kako naj razbijejo veliko tvorbo ljubezni, trpljenja, umiranja in junaštva ter ulirajo strugo pogubonosnim valovom zunanjih sovražnih nakan, ki se naj razlijejo po naši zemlji in nas iznova zasuznjajo in uničijo!

Zavodniki ljudstva se brezvestno in zločesto igrajo z usodo vsega naroda in drve s slepo strastjo do osebnih ali strankarskih koristi brez ozira in pomisleka na to, ali jim te koristi dozore tudi le na razvalinah našega skupnega doma.

Položaj trenutno narekuje vsakemu Sokolu in vsaki Sokolici dolžnost, da s preudarno, trezno in prepričevalno besedo razširja, pogloblja in utrja od moža do moža in od žene do žene idejo narodnega in državnega edinstva in tega edinstva vsestransko visoko prednost in ceno, ki temelji na resnici, da bomo in ostanemo močni in neodvisni samo v veliki in urejeni nacionalni in državni celoti in skupnosti.

Ako pa bi udarila usodna ura, ko bo treba proti razdiralnemu delu in vsakteri pohlepnosti postaviti odporno in obrambno silo vseh discipliniranih moči, takrat bo moralo v zmislu svojih načel in nalog Sokolstvo na plan kot bojna organizacija, ki je pripravljena storiti in žrtvovati vse, kar zahteva od vsakega brata in od vsake sestre čast in obstoj domovine!

Z d r a v o l

Starešinstvo Jugoslovenskega sokolskega saveza

v Ljubljani, dne 3. aprila 1923.

XVI. redna seja starešinstva JSS. dne 27. februarja 1923. Br. starosta poroča o poteku župne skupščine v Zagrebu. Dalje poroča, da je dobil dopis Udruženja čelnikov, v katerem se savez vabi, da bi se udeležil seje narodnih društev dne 1. marca v Beogradu. Župa Beograd se naprosi, da zastopa Sokolstvo pri tej seji. — Župa Celje pošilja protest glede protežiranja inorodcev v državi. Protest se predloži pokrajinski upravi v Ljubljani in ministrstvu za notranje zadeve. — Sokolsko društvo Trbovlje prosi za priklopitev župi Ljubljana I. Zadeva se odstopi prizadelim župam. — Br. dr. Car poroča o poteku glavne skupščine župe v Bjelovaru. — Jugoslovenska sokolska župa v Oacludu poroča o poteku svoje skupščine. — Konzulat CSR. se zahvaljuje za izraženo sožalje povodom smrti dr. Rašina. — Za ponesrečeno družino br. Bunoze se je nabralo 4800 Din. — Za kataster je prijavljenih okoli 6000 članov. — Br. Tošo Janjanin poda poročilo o upravi «Sokolskega Glasnika» do konca l. 1922.

XVII. redna seja starešinstva JSS. dne 6. marca 1923. Župi Split se dovoli prireditve župnega zleta v Sibeniku skupno z župo Sibenik. Na dopis župe Mostar glede prodaje njenih znakov se konstatira, da na skupščini ni bil stavljen tozadevni predlog. — Sklenejo se podrobnosti glede skupščine v Beogradu. — Razne župe izrekajo sožalje povodom smrti dr. Ivana Tavčarja. — V odbor za prenos ustreljenih vojakov v Judenburgu se odpošlje br. Marolt. — Iz poročila statističnega odseka, ki ga poda br. Svajgar, je razvidno, da je poslalo statistične pole 113 društev. — Sokolskemu društvu na Sušaku se pošlje pozdrav ob priliki osvoboditve. — Po poročilu tajnika se razpravlja obširno o vzgoji dece in naraščaja. Sklene se zaprositi za koncesijo za potujoči kino.

XVIII. redna seja starešinstva JSS. dne 16. marca 1923. Br. blagajnik poda obširno poročilo o sklepih finančnega odseka. Poroča o proračunu za leto 1923. Z ozirom na proračun se sklene predlagati skupščini, da se zviša porez savezu na 5 Din za člana. — ČOS. javlja, da se udeleži skupščine br. Štepanek. — Župa Ljubljana I, Zagreb in Maribor se pridružijo resoluciji župe Celje. — Raznim društvom se ne dovoli nabiranje prispevkov izven okrožja njihovih žup. — Rešijo se razne disciplinarne zadeve. — ČOS. pošilja dopis glede zleta Junakov v Sofiji. Zadeva se bo obravnavala na skupščini. — Razpravlja se obširneje o predlogu žup glede udeležbe sokolskih funkcionarjev v političnem življenju. — Br. Gangl poroča o poteku skupščine župe Ljubljana I, br. tajnik o poteku skupščine župe Novo mesto. — Obravnavajo se razne zadeve in predlogi za skupščino.

XIX. redna seja starešinstva JSS. dne 20. marca 1923. Udruženje čelnikov vabi na sejo, ki se vrši 25. marca v Beogradu. Seje se udeleži br. starosta. — Župa Rijeka predlaga, da se ustanovi župa v Karlovcu. — Br. Miroslav Ambrožič poroča o seji zdravstvenega odseka. — Sprejme se pravilnik za poškodbeni fond ter rešijo razni predlogi žup.

I. redna seja starešinstva JSS. dne 3. aprila 1923. Izvrši se konstituiranje starešinstva in odsekov in sicer: prvi tajnik: br. dr. Fux; drugi tajnik: br. Bajželj; blagajnik: br. Kajzelj; gospodarski odsek: brata Deu, Turk; organizacijski odsek: brata Slajpah, Čobal; manjšinski odsek: br. Slajpah; prosvetni odsek: bratje dr. Murnik, dr. Hadži, Gangl; arhivar: br. Marolt, s. Trdinova; zdravstveni odsek: br. dr. Ambrožič; stafišični odsek: br. Svajgar; urednik «Glasnika»: br. Miroslav Ambrožič. — Br. starosta poroča o sestanku nacionalističnih organizacij v

Beogradu. Poročilo staroste se vzame na znanje ter se odpošlje odboru odgovor v zmislu predloga br. staroste. — Z ozirom na položaj v državi, se izda poziv na vse jugoslovnsko Sokolske. — Sprejme se predlog, da se nakupi nekatere predmete iz zapuščine dr. Oražna. — Tajnik poroča o raznih zadevah, glede katerih je interveniral v Beogradu. — Organizacijskemu odseku se naroči, da sestavi čimprej pravilnike in poslovnike za župe in društva, ki se jih izda v posebni brošuri. — Sklene se opozoriti društva na zlorabo sokolskih znakov pri nekaterih članih.

II. redna seja starešinstva JSS. dne 9. aprila 1923. Organizacijskemu odseku se naroči, da izdela v sporazumu s TO. potrebna navodila za razne nastope. — ČOS. vabi JSS. k medletni tekmi v Pragi. Sklene se udeležiti te prireditve po deputaciji ter se odstopi zadeva TO. — Br. Svajgar poda obširno poročilo o preustroju žup. Poročilo se pošlje vsem župam v izjavo. Statistične pole je poslalo 270 društev.

III. redna seja starešinstva JSS. dne 16. aprila 1923. Rešijo se nekatere prošnje raznih žup. — Z ozirom na veliko pomanjkanje znakov se naroči 5000 znakov. — Župi Novo mesto se dovoli, da povabi na župni zlet v Karlovcu sosednji župi Zagreb in Sušak. — Br. blagajnik poroča o proslavi 30letnice sokolskega delovanja br. načelnika. — TO. poroča o programu za predstoječi prednjaški tečaj. — ČOS. se strinja s predlogom JSS. glede naraščajskega znaka, radi česar se sklne razpisati natečaj za naraščajski znak. — Župe in društva se ponovno opozorijo na redno plačevanje porea.

IV. redna seja starešinstva JSS. dne 23. aprila 1923. Ker zahtevajo razne župe in društva diplome za dobrotvore, tekme itd. se naroči br. Ambrožiču, da stavi lozadevne predloge. — Ob priliki proslave 30letnice sokolskega delovanja brata Sulceja v Zagrebu se mu je izrekla pismena čestitka, br. dr. Lazar Car pa je bil pooblaščen, da zastopa starešinstvo. — Župa Kragujevac pošilja poročilo o delovanju v župi. — Ustanovila se je nova župa v Skoplju, ki obsega cel teritorij južne Srbije. Statističnemu odseku se naroči, da zadevo natančno uredi. — Župa Rijeka pošilja sklep župne skupščine, v katerem se pozivlja oblast, da se pre-pove točenje alkohola mladini pod 16. leti. Predlog se odstopi s primerno utemeljitvijo ministrstvu prosvete in ministrstvu notranjih del. — Zadeva sokolskega društva v Ogulinu se reši v zmislu predloga župe. — Br. tajnik poda poročilo o delu Sokolstva v Mežiški dolini in Prekmurju. — Odobri se izključitev sestre Krebeljeve v Slovenjgradu in sestre Kovačeve v Celju. — Rešijo se razne disciplinarne zadeve. — Br. Bajželj poroča o ustanovnem občnem zboru sokolskega društva v Gor. Logatcu. — Br. Gangl poroča, da je izšel prvi zvezek spomenice.

Statistički odsek saveza objavljuje: Pozivaju se sva ona društva i sokolski odseci, koji još do sad nisu vratili statističkih araka za g. 1922. i koji još nisu prijavili svoga članstva u sokolski katastar, da učine najkašnje do 1. maja, jer će u protivnom slučaju u idućem broju «Glasnika» bezobzirno biti imenovana dotična društva i biće brisana iz evidencije saveza radi nerada, ako i na poziv u listu ne ispune dužnosti prema organizaciji.

IZ TEHNIČNEGA ODBORA JSS

Novi prednjaki. V sokolski župi Mostar so se ob zaključku župnega prednjaškega tečaja, ki je trajal od 15. januarja do 17. februarja 1923., vršili župni prednjaški izpiti v Mostaru dne 17. februarja 1923. pred izpraševalno komisijo pod predsedstvom br. dr. Bogdana Vidovića, načelnika sokolske župe v Sarajevu in delegata saveznega tehničnega odbora. Kot člani komisije so prisostvovali bratje: dr. Pero Mandić, dr. Zlatko Nardeli, Petar Čolić, Nikola Miličević in Milivoj Jelačić. — K izpitu se je priglasilo osem bratov, ki so vsi izpit prestali, in sicer z odličnim uspehom bratje: Ljubomir Kojo (Mostar), Ivica A. Padovan (Vela Luka), Milan Rakić (Nevesinje) in Vladimir Striževski (Mostar); s povoljnim uspehom bratje: Salko Hadžiomerović (Mostar), Adolf Hafner (Škofja Loka, vojak), Miroslav Milosavljević (Čuprija, vojak) in Maksimilijan Vuk (Ptuž, vojak).

IZ PROSVETNEGA ODSEKA

Prosvetno delo v sokolskih društvih.

(Nadaljevanje.)

V 2. številki letošnjega «Sokolskega Glasnika» smo na strani 62. razložili način prosvetnega dela v sokolskih društvih, kakor si ga je zamislil savezni prosvetni odsek. Med tem časom je predsednik saveznega prosvetnega odseka, br. dr. Murnik, v obširnem članku — priobčenem v «Sokolskem Glasniku št. 3. in 4. — točno in jasno začrtal, kako naj se vrši prosvetno delo v naših društvih in katera tvarina naj se predela pred vrsto ali razvojem v telovadnici. Ta članek je bil podlaga razgovorom na sestanku župnih prosvetnih delegatov, ki so vsi soglašali z nazori, kakor jih zastopa br. dr. Murnik v svojem spisu. Tudi savezna glavna skupščina v Beogradu je soglasno odobrila poročilo prosvetnega odseka, to je v glavnem že omenjeni članek. S tem je prvo prosvetno delo v naših društvih točno določeno in obvezno za vsa sokolska društva naše organizacije.

Koncem spisa v 2. številki «Sokolskega Glasnika» smo navedli tudi nekatere teme, ki naj se obravnavajo v telovadnici. Naznačili smo 14 predavanj, ki se tičejo sokolske misli v ožjem zmislu in o nekaterih sokolskih načelih. Nastopno podajamo nadaljnje teme, ki naj se obravnavajo v telovadnici.

15. Sokolstvo in sporš. Sklep savezne glavne skupščine z dne 29. oktobra 1922. v Zagrebu, glej «Sokolski koledar» 1923., str. 96, č. «Sokolski Glasnik» 1922., str. 314.
16. Sokolstvo in skavtizem. Sklep savezne glavne skupščine dne 29. oktobra 1922. v Zagrebu, glej «Sokolski koledar» 1923., str. 95, č. «Sokolski Glasnik» l. 1923., str. 96.
17. Sokolstvo in socializem. «Sokol» l. 1919., str. 246.
18. Sokolski posnemovalci. Orlovstvo, socialistična telovadna društva.
19. Sokolska gesla. Vztrajnost, bratstvo. «Slovenski Sokol», letnik 1906., str. 17., 25., 41.
20. Red in snaga. «Sokol», l. 1919., str. 105.
21. Sokolska misel v rodovini. Sokol kot oče, brat, sin; Sokolica kot mati, sestra ali hči.
22. Sokol kot državljani. Državljanke pravice in dolžnosti.
23. Sokol kot delodajalec in kot delojemalec.
24. Sokolstvo in umetnost.
- 25.-26. Telovadba v estetičnem oziru. «Slovenski Sokol», l. 1910., str. 44 in dalje, ter l. 1911., str. 20 in dalje; «Sokolski Glasnik», l. 1923., str. 139.
27. Sokolstvo in kultura.
- 28.-29. Svetovno naziranje o poslanstvu in razvoju življenja. Darwinova teorija. Boj za življenje.
- 30.-31. Svetovno naziranje o poslanstvu in razvoju svetovnih teles. Kant-La Place-ova teorija. (Predavanja pod št. 28 do 31. priobčimo v prihodnji številki «Sokolskega Glasnika».)
32. Telovadba v narodno-gospodarskem oziru.
33. Sredstva za doseg sokolskih ciljev.
34. Vpliv telovadbe na okostje. «Sokolski Vestnik župe Ljubljana I», l. 1913., str. 26.
- 35.-36. Vpliv telovadbe na mišičevje. Kakor zgoraj, str. 71.
37. Vpliv telovadbe na prebavje. Kakor zgoraj, str. 116.
- 38.-39. Vpliv telovadbe na žilje. Kakor zgoraj, str. 173.
40. Vpliv telovadbe na oddušje. Kakor zgoraj, l. 1914., str. 6.
41. Vpliv telovadbe na živčevje.
42. Higijena doma in v telovadnici.
43. Higijena na izletih.
44. Alkoholizem z ozirom na zdravje, npravnost in telesne vaje.
44. Nikotinizem z ozirom na zdravje in telesne vaje.
45. Prostitucija z ozirom na zdravje, npravnost in telesne vaje.
45. Ortopedična telovadba.
46. Pomen telovadbe za žene.
47. Pomen telovadbe za naraščaj.

48. Pomen sokolskega tiska.
49. Sokolstvo in šola. «Sokolski koledar», l. 1923., str. 80.
50. Sokolstvo in vojska. Sklep odboroze seje JSS., «Sokolski Glasnik», l. 1923., str. 117.
51. Sokolstvo in jugoslovenske nacionalne organizacije. Sklep glavne skupščine JSS. v Zagrebu, «Sokolski koledar», l. 1923., str. 96.
52. Sokolstvo in jugoslovenska narodna in državna ideologija. Resolucije, sprejete na saveznih skupščinah.

ZGODOVINA SOKOLSTVA.

53. Pomen telesnih vaj za obstoj in razvoj naroda.
54. Jahnovo turnersvo in povod ustanovitve. Gimnasti v Italiji, gimnasti na Francoskem. «Slovenski Sokol», l. 1905., str. 1.
55. Predhodniki Sokolstva na Češkem. «Slovenski Sokol», l. 1905., str. 9.
56. Ustanovitev prvega sokolskega društva v Pragi. «Slovenski Sokol», l. 1905., str. 37.
56. Prva leta Praškega Sokola. Prvi sokolski dom. «Slovenski Sokol», l. 1905., str. 53.
57. Ustanavljanje sokolskih društev na Češkem. Prvi prednjaški tečaj. «Slovenski Sokol», l. 1905., str. 69.
- 58.-60. Dr. Miroslav Tyrš. Njegovo življenje, delovanje in smrt. «Slovenski Sokol», l. 1910., str. 2.
- 61.-63. Jindřich Fügner. Njegovo življenje, delovanje in smrt. «Slovenski Sokol», l. 1912., str. 10.
64. Upadanje sokolstva. «Slovenski Sokol», l. 1912., str. 14.
65. Zopetni porast sokolstva. I. vsesokolski zlet v Pragi 1882. «Slovenski Sokol», l. 1912., str. 15.
66. Dr. Josip Scheiner. «Slov. Sokol», letnik 1912., stran 37.
67. Dr. Jindřich Vaniček. «Slov. Sokol», letnik 1912., stran 39.
68. Ustanovitev sokolskih žup na Češkem. «Slov. Sokol», letnik 1912., stran 38.
69. Ustanovitev ČOS. 1902. «Slov. Sokol», letnik 1912., stran 38.
70. Glavna češka sokolska lista «Sokol» in «Věstník Sokolský».
71. južni Sokol 1863. «Slov. Sokol», letnik 1905., stran 69.
72. Ljubljanski Sokol 1868.
73. Ustanovitev slovenskih sokolskih žup in Slovenske sokolske zveze. «Slov. Sokol», letnik 1905., stran 77.
74. Razvoj Sokolstva na Hrvaškem. Hrvatski sokolski savez.
75. Razvoj Sokolstva v Srbiji. Dušan Silni.
76. Sokolstvo v Bulgariji, na Poljskem in v Rusiji.
77. Slovanska sokolska zveza.
78. Sokolstvo med svetovno vojno. Sokoli dobrovoljci.
79. Uedinjenje Sokolstva Srbov, Hrvatov in Sovencev.
80. Prvi jugoslovenski sokolski sabor v Novem Sadu 1919. «Sokolski Glasnik», l. letnik.

SOKOLSKA ORGANIZACIJA.

81. Organizacija sokolskega društva. Društvena pravila.
82. Društveni upravni odbor. Občni zbor.
83. Društveni prednjački zbor.
84. Organizacija žup. Župna pravila. Župno glasilo (Vestnik).
85. Župni upravni odbor. Občni zbor.
86. Župni prednjaški zbor. Župni tehnični odbor.
87. Organizacija Jugoslovenskega sokolskega saveza. Savezna pravila. «Sokolski Glasnik», «Vestnik» T. O., «Sokolič».
88. Savezno starešinstvo, savezni odbor, glavna skupščina.
89. Savezni prednjaški zbor, savezni tehnični odbor.
90. Sokolski sabor.
91. Sokolski naraščaj. Deca, naraščaj. Starostna doba.
92. Sokolski kroj. Članski, naraščajski, dečji.
93. Sokolski znak in legitimacija.
94. Prosvetni odseki v društvu, župi in savezu.
95. Organizacija češkega Sokolstva. Društvo, župa, ČOS.

96. Odborova seja ČOS. je enaka naši skupščini. Odborniki so voljeni na dve leti.
97. Velika skupščina ČOS. se vrši po potrebi.
98. Tehnična organizacija ČOS. kakor v jugoslovenskem Sokolstvu. Člane tehničnih odborov volijo prednjaški zbori.
99. Zavarovalni fond v jugoslovenskem in češkem Sokolstvu. Pri Čehih sta zavarovana tudi naraščaj in deca.
100. Sokolske prireditve. Društveni nastopi, župni zlet, vsesokolski zlet. Vedenje članstva na sokolskih prireditvah.

Navedene teme zadoščajo za predavanja v društvih, kjer se telovadi dvakrat tedensko, dalj nego za eno leto, ker se morajo vpletati vmes tudi zgodovinska predavanja iz jugoslovenske kulturne in državne zgodovine, za kar bo služil historični koledar, ki ga izda savezni prosvetni odsek, kakor smo že omenili v 2. številki našega lista. V društvih, kjer se telovadi redno po trikrat tedensko, bo to gradivo skupno z zgodovino zadostovalo približno za eno leto.

Nagovori v telovadnici zaradi pičlega časa ne smejo trajati dalj nego 10 minut. Zato bodo bratje predavatelji prisiljeni obdelati naznačeno tvarino le v kratkih in glavnih potezah. Mnenja smo, da zaslužijo vse teme temeljitega razmotrivanja in poglobljenja med sokolskim članstvom. Zaradi tega priporočamo, da prosvetni odseki skrbje za to, da se vse teme predelajo temeljiteje v posebnih predavanjih tudi izven telovadnice, ko bodo šle že enkrat skozi telovadnico. V ta namen naj prosvetni odseki prirejajo vsakih štirinajst dni debatne večere. Prosvetni odsek naj določi temo in predavatelja ter naj oboje objavi teden dni pred debatnim večerom, da ima članstvo čas pripraviti se na razgovor. S tem bodo vzbudili zanimanje za stvar, z debatami pa se bodo bistrili pojmi in širilo se bo duševno obzorje članstva. To je tudi namen in smoter prosvetnih odsekov. Ne podcenjujte pa nobene temeljitejša nas uč, da je mnogo članstva, ki premalo pozna sokolsko idejo, še manj pa našo zgodovino, pa tudi takih je med njimi, ki niti o naši organizaciji niso poučeni.

Za vsako predavanje — bodisi v telovadnici ali na debatnem večeru — je treba temeljite priprave, ki obstoji v vestnem čitanju sokolske idejne literature. Pri večini predavanj smo že navedli vire, iz katerih bo predavatelj črpal snov, toda za dobro predavanje je treba predelati in prečitati več virov, zato navajamo tu vso sokolsko idejno literaturo, ki jo mora imeti **obvezno** vsako sokolsko društvo v svoji knjižnici, da se je članstvo lahko poslužuje.

SOKOLSKA KNJIŽNICA:

- Slovenski Sokol, letnik I.—XI. 1904.—1914. Prvih pet letnikov je razprodanih, dobijo se samo posamezne številke, zadnji letnik (1914.) ima samo 6 številke. Bratje knjižničarji, poiščite razprodane letnike pri starejših članih, ki so bili naročniki.
- Sokol, letnik I. 1919.
- Sokolski Glasnik, letnik I.—V. 1919.—1923. Opozarjamo zlasti na razpravo: Sokolska vaspilna metodika od br. M. Ambrožiča.
- Vesnik T. O., letnik I.—V. 1921.—1923.
- Sokolč, letnik I.—V. 1919.—1923. Zgodovina telovadbe.
- Hrvatski Sokol, letnik 1906. in 1908. Ostali letniki so razprodani.
- Sokolska prosveta u društvu i narodu. D. M. Bogunović.
- Jugoslovenski sokolski koledar, letnik I.—IV. 1920.—1923.
- Miroslav Tyrš, Dr. G. Sajovic.
- Sokolska načela.
- Sokolska vzgoja. Nauk o nagovoru. Vaniček-Murnik.
- Sokolski evangelij. I. in II. del. Vaniček-Pestotnik.
- Bil misli sokolske. Dr. Božo Vinković.
- Sokolima o Sokolstvu. Mihajlo Gradojević.
- Sokolski katekizem. Ciril Hočevar.
- Sokolstvo I. Dr. Ljud. Pivko. Zgodovinski pregled Sokolstva.
- Kako voditi in upravljati sokolska društva. Dr. P. Pestotnik.
- Fügner i Tyrš. I. Hanuš.
- Higiena tjelovežbe. Tichy-Hanuš.
- Telesno obrazovanje. Weigner-Hanuš.

NAŠE NALOGE

Spomladni čas nas opominja k temu, da prenesemo svojo telovadbo tudi na prosto. Društva, ki nimajo letnih telovadišč, naj mislijo na to, kako bi si jih napravila. Goťovo, da so načrti pri današnjih dragih razmerah skoro brezupni, vendar moramo misliti vedno na bodočnost. Tudi če mi nečesa ne bomo mogli popolnoma doseči, je naša dolžnost, da ustvarimo podlago, da započnemo to, kar naj naši nasledniki izvršijo. Saj ne živimo samo zăse in samo za današnje dobo, naše delo mora biti posvećeno tudi poznejšim rodovom. S tega stališća moramo izhajati in storiti vse mogoće.

Naš ideal je, da bi imelo vsako društvo svojo telovadnico in svoje letno telovadišće. Iščimo torej primeren prostor ter nabirajmo sredstva. V ta namen naj se ustanovi v vsakem društvu poseben odsek, ki mu bo poverjena ta naloga. Dela pa naj se loži z vneto, z dobro vero in požrtvovalnostjo. Kjer že naprej obupuješ in nimaš vere v uspeh, tam ne boš dosegel ničesar. Za take namene torej ne izbirajte ljudi, ki imajo fisoć pomislekov pa nobenega poguma.

Kjer pa je mogoće, najemite primeren prostor, opremite ga in uporabljajte ga. Posebno naraščaj in deca naj telovadiša kolikor mogoće mnogo na prostem.

Pešizletí. Nastopil je čas pešizletov. Ne zamudite nobene prilike, da poletite v naravo. Gojite skupnost. Brigajte se za svoje ćlanstvo tudi ob nedeljah, ko imate v ta namen najlepšo priliko v pešizletih. Članstvo naj ne poseda v gostilnah in kavarnah — pojdite v naravo, ki je že sama na sebi najboljša učiteljica, pešizletí pa vam dajo priliko za skupno vadbo prostih vaj, za igre, deloma vadbo lahke atletike, za debaatne pogovore, predavanja itd.

Ne pozabite na svoj naraščaj. Vodnik naraščaja naj se peća s svojimi gojenci tudi izven telovadnih ur. Preprećujte vsako pohajkovanje naše mladine. Ob nedeljah in v prostem času, ko mladina dobi priliko za brezdelno pohajkovanje, posebno, kjer je mladina še brez pravega nadzorstva, peljite naraščaj in deca na kratke izlete — toda brez gostilen. Tudi pri teh izletih imate priliko za vzgojo. Hoja, tek, igre, skok, proste vaje vadite, razgovarjajte se z naraščajem, vnamajte ga za delo, gojite v njem vse dobre in sokolske lastnosti.

Ponekod se že prične kopalna doba. Tudi v tem pogledu naj društva storió svojo dolžnost. Uredi naj se skupno kopanje posameznih oddelkov pod nadzorstvom prednjakov, oziroma prednjaćic. Plavanje je izdatna in za vsakega primerna vaja. Prednjaki pa so odgovorni, da se pri kopanju ne zgodi kaka nesreća.

Važno pravilo za vsakega načelnika in prednjaka: Izrabi za vzgojo vsak ćas in vsako priliko!

IZ ŹUP IN DRUŠTEV

Letošnji Źupni zleti. Banjaluka v juniju v Prijedoru. — Bjelovar 3. ali 10. junija v Virovitici. — Celje 12. avgusta v Trbovljah. — Kragujevac 27. in 28. maja v Kragujevcu. — Kranj 1. julija v Radovljici. — Ljubljana 12. avgusta na Vrhniki. — Ljubljana 12. in 29. junija v Kamniku. — Maribor 28. in 29. junija v Varaždinu. — Mostar 28. junija v Dubrovniku. — Novo mesto 29. junija v Karlovcu. — Rijeka 12. avgusta v Gospiću. — Split 21. in 22. julija v Splitu. — Šabac 27. majnika v Šabcu. — Tuzla 24. junija v Bos. Samcu. — Veliki Bećkerek 28. majnika v Beloj Crkvi. — Zagreb 28. junija v Zagrebu.

Sokolska Źupa Beograd.

Предњачки течај Соколске жупе Beograd. Држећи се решења савезне скупштине у Загребу 1922. г., да се ова година посвети унутрашњем раду и организацији, соколска жупа Beograd приредила је од 1.—14. марта ове године свој други течај за образовање предњачка и предњачица. Течај је држао у вежбаоници соколског друштва у Beogradу, које је жупи ставило на расположење све што је за предавања на течају било потребно, а поврх тога и просторије за заједничко становање. — Учесника је било свега 43 и то 30

предњака и 13 предњачица. Из соколске жупе Београд била су заступљена ова друштва: Београд (3 мушких, 6 женских), Београд I (7 м., 3 ж.), Стара Пазова (2 м.), Панчево (3 м., 1 ж.), Ковин (2 м., 2 ж.), Рума (1 м., 1 ж.) и Лазаревац (1 м.). Из соколске жупе Шабац ова друштва: Шабац (2 м.), Зворник (1 м.), Буђановци (2 м.); из соколске жупе Ниш: друштво Ђесковац (2 м.); из соколске жупе Битољ: друштво Кичево (4 м.). — У одсуству старешине жупе бр. Буре Паунковића, течај је отворио његов заменик бр. др. Војислав Кујунџић, који је срдечно поздравно учеснике течаја, истако им важност посла, ради кога су дошли, и пожелео им истрајности у њему. У име присутних наставника изнео је циљ и распоред рада на течају бр. Мирослав Војиновић, начелник жупе. — Према утврђеном распореду, предавања су одмах отпочела и била су чисто теоријска и теоријско-практична. Предмети и њихова подела на наставнике били су овакви:

I. Теоријска предавања.

Анатомија и Физиологија човечијег тела (4 часа); Хигијена (2 часа); Прва помоћ (2 часа) — брат др. Боривоје Градојевић, лекар, pročelnik Здравственог одсека соколског друштва Београд.

Историјски преглед гимнастике; Соколска мисао; Организација Соколства; Просветни рад у Соколству; Предњак као васпитач; 5 предавања по 1 сат — брат Михаило Градојевић, председник Просветног одељења жупе.

Соколски систем и његов однос према другим гимн. системима (2 часа); Методика соколског вежбања (3 часа); Естетика (1 ч.); Сврха часа у соколани, академије, јавна вежбања, слетови (1 ч.); Вођење статистике и годишњи извештаји начелника (1 ч.) — бр. Мирослав Војиновић, начелник жупе.

II. Теоријско-практична предавања.

1. Просте вежбе (8 ч.); Петоминутовке (1ч.); бр. М. Војиновић;
2. Стројеве вежбе (5 ч.) — бр. Живојин Николић, зам. начелника соколског друштва Београд;

3. Палице (4 ч.); Лествице (2 ч.); Скакање (2 ч.); Пузање (1 ч.); 12 врсти вежбања на сиравама (12 ч.) — бр. Борђе Илић, начелник соколског друштва Београд I;

4. Вежба буздованима (4 ч.) — сестра Мила Јовановићева, начелница жупе;

5. Вежба на греди (3 ч.) — сестра Даница Пешићева, начелница соколског друштва Београд I;

6. Различности (2 ч.); Скупине (2 ч.); Отпори (1 ч.); Надвлачења (1 ч.) — бр. Велимир Поповић, предњак соколског друштва Београд;

7. Ритмика (4 ч.) — сестра Мања Војиновићка — предњачица соколског друштва Београд;

8. Песничане (бокс) (4 ч.) — бр. Михаило Градојевић, члан техничког одбора жупе;

9. Лака атлетика (2 ч.); Игре (3 ч.) — бр. Антон Браздил, предњак соколског друштва Београд.

Предавања су држана сваки дан од 8. до 12. сата пре и од 2. до 5. сата по подне и свега их је било 84. Поред овога куристички су присуствовали и свима редовним вежбањима деце, нараштаја и чланства у обема београдским соколанама. Пошто је течај био истовремено и за предњаке и за предњачице то су у извесним часовима радиле обе групе оделито свака своје специјалне вежбе. Али у неколико мехова овакав се распоред показао незгодан и желети је, да се у будуће ово избегне, како једна група због оскудице у простору не би другој сметала. За све време дисциплина је била одлична и цео течај је имао карактер озбиљности, интересовања и воље како код слушалаца тако и код наставника, те се смело може рећи да је течај потпуно успео. — На завршетку приредно је те свима учесницима богату закуску бр. Буре Паунковић, старешина жупе, и у говору, који је том приликом одржао захвално је на труду свима наставницима, а младим предњачким кандидатима изложио је шта све жупа и Соколство очекују од њих. «Нека нико од вас не мисли», рекао је брат старешина «да је са течајем његов рад завршен, него напротив, течај је са-

мо почетак vašeg озбиљнијег рада у Соколетву. Зато радите даље, учврстите и разгранајте оно, што сте у течају научили, како бисте оправдали наде ваших друштава, која су вас овамо послала». У име учесника течаја захвалио је брату старешини и наставницима бр. М. Јовановић, предњак соколског друштва Шабац. После овога бр. Војиновић је раздио свима учесницима уверење, да су били на течају, па су се сви присутни сликали. — Растанак је био дирљив, јер се многој браћи није ишло из соколане, где су проживели у току од две недеље много лепих и пријатних часова. — Испити за ове као и за прошлогодишње предњачке кандидате одржаће се на јесен ове године пред нарочитом испитном комисијом.

М. Градојевић.

Sokolska župa Celje.

Sokolsko društvo v Celju je 2. marca t. l. izročilo svojemu večletnemu načelniku in starosti, bratu **Jožetu Smertniku**, diplomu k izvolitvi dobrotvornim (luslanovnim) članom. V okusno ozaljšani pisarni brata Smertnika v Laškem je izročilvi razen depufacije celjskega Sokola prisostvovalo tudi Sokolstvo iz Laškega. Brat Smertnik si je stekel za razvoj Sokola v Celju in okolici zasluge, ki ostanejo ovekovečene. Zlasti med Sokolstvom slovenskega dela našega naroda je njegovo ime dobro poznano, pozna ga dobro tudi ostalo jugoslovensko Sokolstvo. Da ima Sokol v Celju svoj dom, je v prvi vrsti njegova zasluga. O priliki izročitve se je vrstilo več nagovorov. Zanimivo je bilo poslušati brata Smertnika, ko je v svojem govoru opisal začetek svojega delovanja v Sokolu. Mnogim so se predstavili dogodki izza prejšnjih časov, ko je moralo Sokolstvo voditi ljut boj za širjenje svoje vzvišene ideje. Marsikaj iz njegovega pripovedovanja nam ostane v trajnem spominu. Brat Smertnik se je radi zaposlenosti izven Celja starostovanju žal odpovedal, živimo pa v trdni veri, da nam bo vselej radevolje priskočil na pomoč, kadar bomo potrebovali nasvete naših izkušenih sokolskih delavcev.

Sokolska župa Kranj.

IX. redni občni zbor Sokolske župe v Kranju dne 1. februarja 1923. Zastopano je vseh 14 v župi Kranj včlanjenih društev. Župni starosta, br. dr. Fran Semrov, pozdravi v svojem nagovoru zastopnika JSS., br. Bajželja, in poda kratek pregled dosedanjega delovanja GSZ. Za uspehe GSZ. gre v prvi vrsti zahvala župnemu načelniku br. Franu Ažmanu. Dolgoletno delo našega načelnika na sokolskem polju je bilo priznано tudi od Najvišjega mesta s tem, da mu je bil podeljen red sv. Save. Misli, da mu bo dosti priznanja tudi od naše strani, da mu k temu odlikovanju danes najiskreneje častitamo. — Po nagovoru župnega staroste poda župni načelnik, br. Fran Ažman, obširno poročilo, iz katerega posnemamo, da je imel prednjački zbor 7 sej. Župna tekma se je vršila na predvečer župnega zletja dne 29. junija 1922. v Trziču. Te se je udeležilo 2 vrsti v srednjem in 5 vrst ter 19 posameznikov v nižjem oddelku. Izpreveda na župnem zletu v Trziču se je udeležilo v kroju 168 članov, 96 članic, 96 moškega naraščaja, 75 ženskega naraščaja, 128 moške dece, 118 ženske dece s 7 prapori in naraščajskim praporom radovljiskega Sokola. Pri javnem nastopu v Trziču je nastopilo 90 članov s prostimi vajami, 6 vrst na orodju, 70 članic, 17 članic z vajami z obroči, 6 članic z vajami s kiji, 75 moškega naraščaja s prostimi vajami, 16 moškega naraščaja Sokola Jesenice z «Mladimi vojaki», 64 ženskega naraščaja s prostimi vajami, 36 ženskega naraščaja z rajalnimi vajami, 123 moške dece z vajami s palicami, 113 ženske dece z vajami z obroči. Župna tekma se je nadaljevala 9. julija v Skofji Loki. Tekme se je udeležila 1 vrsta članic in 2 posameznici. Tekme moškega naraščaja sta se udeležili v višjem oddelku 2 vrsti, v nižjem oddelku 6 vrst in 6 posameznikov. Ženski naraščaj se je udeležil tekme s 3 vrstami in 4 posameznici. Naraščajevega dne 23. julija se je udeležilo v Ljubljani 112 moškega naraščaja, 107 ženskega naraščaja, 189 moške dece, 163 ženske dece. Na vsesokolskem zletu v Ljubljani je nastopilo 153 članov, 132 članic. Glavnega izpreveda na vsesokolskem zletu v Ljubljani, dne 15. avgusta 1922. se je udeležilo v krojih 236 članov in 156 članic. Tekme se je poleg naraščaja udeležilo 6 vrst članov in 6 posameznikov v srednjem in 1 posameznik v višjem oddelku ter 6 vrst članov in 6 posameznikov v nižjem oddelku, članic 1 vrsta in 2 posameznici. Župa se je na zletu pokazala kot ena najboljših žup v savezu. Posebna pohvala gre br. Sušniku, ki je z neumorno delavnostjo, dasi

bolan, deloval pri vsem sokolskem delu. Pohvalili je zlasti moški naraščaj jese-niškega Sokola, ki je na prireditvah minulega leta nastopal z «Mladimi vojaki». Župa ima skupno 62 prednjakov in 29 prednjačic. — Župni tehnični nadzornik, br. Sušnik, poda poročilo o obiskovanju posameznih društev pred zletom in graja nepopoljno delo društev Tržič, Zelezniki in Mojstrana. — Župni tajnik, br. Josip Cvar, je podal tajniško poročilo: Začetkom leta je štela župa 12 društev, z 2175 člani. Med letom sta se osnovali društvi v Gorenji vasi in v Stražišču, tako da štejemo koncem leta 14 društev. V svojem poročilu graja društva in omenja, da ako društva župe ne bodo podpirale s tem, da se pozivom točno odzivajo in skrbе tudi za financiranje župe, potem je vsako delovanje župe izključeno. Sokolski fisk je zelo slabo razširjen v župi. Kljub temu, da smo ponovno naročili društvom, da izvolijo izmed odbornikov časnika, katerega dolžnost je, razširjati sokolski fisk, je ostal ta poziv brezuspešen. — Da se naše delo čim bolj razvije, potreben je delavni program za tekoče leto, kateri bi bil naslednji: 1.) predvsem temeljita vzgoja prednjaštva; 2.) vzgoja naraščaja s predavanjem, izlefi in da se čim največ naraščaja vzgoji v sokolskem duhu; 3.) prosvetno delo; 4.) sokolski fisk naj se razširja kar najbolj; 5.) nastopi: vsako društvo naj priredi v svojem kraju svoj nastop. — Župni blagajnik, br. Mešek poroča, da je imela župa v l. 1922. dohodkov 16.374,46 Din, izdatkov 13.520,35 Din, prebitka 2.854,11 Din. — Župni porez za l. 1923. se določi soglasno na 2 in 4 dinarje za vsakega člana. Tudi izprememba pravil se po poročilu br. tajnika soglasno sprejme. — V predsedstvo se izvolijo: starosta br. dr. Fran Semrov (Kranj), I. podstarosta br. Franc Dolenc st. (Skofja Loka), II. podstarosta br. R. Oswald (Jesenice), III. podstarosta br. Jakob Spicar (Radovljica), načelnik br. Fran Ažman (Kranj), načelnica s. Hani Sajovičeva (Kranj), tajnik br. Josip Cvar (Kranj), blagajnik br. Ivan Mešek (Kranj), zapisnikar br. Josip Česenj (Kranj); namesnik: bratje Janko Sajovic (Kranj), Franc Benedik (Stražišče), Ludovik Podgornik (Kranj). Pregledovalci računov: bratje Janko Ravnik (Jesenice), Franc Dolenc ml. (Skofja Loka), Ivan Mali (Tržič). — Ker se zbor glede volitve pred-sednika župnega prosvetnega odseka ne more zediniti, se pooblasti delavnega br. dr. Obersnela z Jesenic, da skliče vse društvene prosvetarje, kateri naj si svoje srede izvolijo predsednika župnega prosvetnega odseka. — Po pozdravnem nagovoru saveznega delegata, br. Bajželja, kateri pozdravlja župo z željo, da bi vedno tako delovala kot dosedaj, in da bi vesno izvedla program, ki ga je izdal JSS. za to leto, zaključil starosta po vzbudnih besedah zbor.

Sokolska župa Maribor.

Sokolska župa v Mariboru. Glavna skupščina se je vršila dne 4. marca 1923. v mariborskem Narodnem domu ob navzočnosti zastopnikov 28 društev in odsekov. Vse navzoče je z iskrenimi besedami pozdravil starosta, br. dr. Divko, ter podal kratko poročilo o delovanju župe v prefektem letu. Župni načelnik, brat Kranjc, je v svojem poročilu podal pregled tehničnega dela v župi za leto 1922., ki je bilo predvsem namenjeno vsesokolskemu zletu v Ljubljani. Podal je pregledno poročilo župnih uspehov pri tekmah itd. Skrbna pozornost je bila posvečena tudi notranjemu delovanju v vseh v župi včlanjenih društvih. Končno graja imenoma društva, ki še do danes niso vpsolala statističnih za-pisnikov. Tajnik, brat Kocmut, je poročal o upravnem delovanju v župi. Došlo je 542 dopisov in odposlalo se je 1205. Blagajnik poroča, da je bilo 476.943,04 Din prometa; premoženje župe iznaša 19.540,93 Din, razni fondi iznašajo 13.245,57 dinarjev. — Iz poročila predsednika prosvetnega odseka, br. dr. Kovačiča, po-snemamo, da se je priredilo nad 50 predavanj, 122 nagovorov. 16 društev ima svojo lastno knjižnico, župa pa si je osnovala svojo prvo potovalno knjižnico, ki se nahaja sedaj pri sokolskem društvu v Mežici. V snovanju je druga potovalna knjižnica. Župa je izdajala svoj župni vestnik v 1000 izvodih ter založila ko-ledarček za naraščaj, «Zbor II.», «Dnevnik mladega človeka», «Masaryk», «So-kolstvo I.» in «Sokolski katekizem». Vestno je sestavlil svoje poročilo župni nadzornik, brat Schaup, ki je izčrpno navajal vse nedostatke pri posameznih društvih, pohvalno je omenjal vesno delujoča društva. Vsa poročila župnih funkcionarjev so bila po kratki debati soglasno odobrena. Pri samostojnih predlogih se bile sprejete z vsemi glasovi proti enemu naslednje resolucije: V zadevi Sokolstva in politike: člani na vodilnih mestih Sokola (saveznega, župnega in društvenega starešinstva) naj ne nastopajo kot vodilni in aktivni

politiki. Nadalje je bila sprejeta resolucija, katara se odločno izreka proti vsakemu pogajanju s sovražniki našega naroda na škodo jugoslovenskih kulturnih in narodnih naprav. — Po referatu brata Kranjca se soglasno sklene, da je vsako društvo primorano si osnovati sklad za svoj lastni dom; v ta namen sme zbirati prispevke izključno le v svojem lastnem okolišu. Nadalje naj se osnuje pri župi sklad za župni dom, v katerega naj se stekajo dohodki 10 % prispevkov od čistega dobička vseh društvenih prireditev ter 1 Din letnega prispevka za vsakega člana. Nadalje se apelira na društva, da stavijo svoje razpoložljive denarne rezerve na razpolago župi proti primernemu obrestovanju, da bo mogla na ta način priskočiti na pomoč onim društvom, ki si stavijo svoj dom. V župno predsedstvo so bili izvoljeni bratje: Dr. Ljudevit Pivko (Maribor) za starosta, Julče Novak (Maribor), dr. Stanekovič (Varaždin), dr. Senčar (Prevalje) za podstaroste, Ljudevit Kranjc (Maribor) za načelnika in sestra Stana Nabergergojeva (Maribor) za načelnico; Drago Kocmul za tajnika, Konrad Vasič za blagajnika, dr. Maks Kovačič za predsednika prosvetnega odseka, Adolf Schaup za nadzornika, Viktor Grunfar za matrikarja in statistkarja, Franjo Mačus za zapisnikarja. Za namestnike so bili izvoljeni bratje: Dr. Boštjančič, Bureš in Milost, za pregledovalce računov: brata Haller in Hren. Spored letošnjih prireditev: VI. župni zlet v dneih 28. in 29. junija v Varaždinu, spojen s tekmami v lahki atletiki, dne 3. ali 10. junija I. zlet naraščaja v Slovensko Bistrico, istotako spojen s tekmami v lahki atletiki, ter dne 9. decembra proslava župne desefletnice v Mariboru s slavnostno akademijo in tekmami višjega in nižjega oddelka.

Sokolska župa Mostar.

Соколска жупа у Мостару одржала је дне 18. фебруара 1923. г. своју редовну главну скупштину. Прије почетка саме скупштине, одржана је седница предњачког збора жупе, на којој се је расправљало о предлозима од стране предњачког збора жупе за главну годишњу скупштину. — На скупштини била су заступана са својим делегатима друштва: Коњиц, Невесиње, Гацко, Дубровник, Столап, Корчула, Потомје, Јањина, Вела Лука, Котор, Требиње, Беновић, Тиват-Јаства, Херцеговини и Мостар. Друштво из Петина није могло однослати свога делегата ради прекинутог саобраћаја. На скупштину нису послали своје делегате друштва: Метковић, Љубушки, Рисан, Автовац и Билећа. — Брат старешина Чедо Милић отворио је скупштину, поздравивши бројну присутну браћу, те одржавши у крупним потезима рад жупе у прошлој години, про чем је нарочито истакао, како је наша жупа на I. југословенском слету у Љубљани била бројно заступана успркос даљине пута и тешких саобраћајних прилика, које су поједина друштва имала да свладају. Прије прелаза на дневни ред, упозорјеу браћу скупштинаре на големи опсег посла, који има ова скупштина да данас обави, те их позива, да у својим предлозима буду кратки и стварни. — На предлог брата старешине Милића, закључила је скупштина, да се подели жупски укор свим оним друштвима, која нису послала своје делегате на ову скупштину. — Након тога дата је реч жупским функционарима: тајнику, благајнику, прочелнику просветне секције и начелнику, да прочитају своје извештаје о жупском раду у прошлој години. Из ових извештаја ресумирамо, да су сви пали закључци на главној скупштини од прошле године као и на одборским седницама у целисти извршени. Дне 2. јула 1922. одржан је у Беновићу II. окружни слет, на коме су присуствовала сва братска друштва из Босне Которске, док је испред старешинства жупе присуствовао брат др. Иво Колбе а испред техничког одбора жупе брат Петар Чолић. Успех овога слета био је у сваком погледу одличан. Дне 9. јула одржан је у Стоцу III. окружни слет, на коме су суделовала готово сва братска друштва из округа Мостарског, док је из округа Дубровачког заступано било друштво из Требиња и Билећа. Испред старешинства жупе присуствовали су слету браћа др. Перо Мандић и др. Паво Панки, а испред техничког одбора жупе брат Никола Милићевић. Овај је слет успео изнад сваког очекивања, те се мора признати соколском друштву у Стоцу, да је око припрема овога слета уложило много пожртвоног труда и рада. На I. југословенски ве-соколски слет ова је жупа отпослала 467 чланова и чланица, те се према броју учесника, обзиром на даљину пута може ова жупа сматрати међу првима, обзиром на бројност чланова, с којима је на овом слету наступила. У простим вежбама учествовало је из ове жупе 214 вежбача и 62 вежбачице. У натечању учествовала је жупа при свим тачкама у вишем одељу, па до сваке тачке у

za kojej atletičini. — Za narodni praznik 1. decembra, koji se ujedno slavi kao župski dan, izradila je ova župa prema zaključku prošle glavne skupštine 5000 kom. značaka sa oznakom 1. decembra, koje su se rasprodale u svim društvima ove župe. — Opštenito je opaženo, da pojedina društva ne ulažu potrebnog mara, da odgovaraju na dopise starenšinstva župe, te se prema zaključku skupštine imaju upozoriti sva bratska društva, da se strogo drže župskih naređenja, i da u buduće posvete tome više pažnje, tako da ni jedan dopis ne ostane nerešen. Bez ovoga ne može župa da doskочи svojoj dužnosti, koju joj većini položaja nalaze, a s druge strane na tome je krivnja, da pojedina društva nisu u svojem radu pokazala onog uspeha, koji se je od njih mogao s pravom očekivati. Osim toga zapaženo je iz izveštaja, da neka društva ne polažu mnogo interesa oko osnivaња сокологског нараштаја и подмлатка, те ширењу соколке књижице. Нак је у том правцу створен закључак, да у будуће имају друштва овом питању посветити особиту бригу, јер је то једини услов за успешнији развитак соколке мисли. — Према извештају о похађању вежбе Установљује се, да је у години 1921. вежбало укупно 59.510 чланова са 2.083 часа, попречно на 1 час 472, а у 1922. год. укупно 40.999 чланова са 1.600 часова, попречно на 1 час 319; чланица вежбало је у 1921. год. укупно 15.420 са 894 часа, попречно на један час 146; а у 1922. год. укупно 7.544 са 531 час, попречно на 1 час 89; мушког нараштаја вежбало је укупно у 1921. год. 20.362 са 732 часа, попречно на један час 187, а у 1922. год. укупно 20.424 са 649 часова, попречно на један час 199; женског нараштаја вежбало је укупно у 1921. год. 18.054 са 732 часа, попречно на 1 час 187, а у 1922. год. укупно 8207 са 429 часова, попречно на 1 час 95; мушког подмлатка у 1921. год. вежбало је укупно 54.054 са 1621 час, попречно на 1 час 563, а у 1922. год. укупно 20.511 са 786 часова, попречно на 1 час 287; женског подмлатка вежбало је укупно у 1921. год. 50.302 са 1659 часова, попречно на 1 час 527, а у 1922. год. укупно 12.461 са 596 часова, попречно на 1 час 147; мушки предњачки збор вежбао је укупно у 1921. г. 1390 чланова са 188 часова, попречно на 1 час 37, а у 1922. год. укупно 5476 чланова са 806 часова, попречно на 1 час 45; женски предњачки збор вежбао је у 1921. год. укупно 240 чланица са 48 часова, попречно на 1 час 5, а у 1922. год. укупно 318 вежбачица са 60 часова, попречно по 1 час 5. — Мушки предњачки збор одржао је у 1921. год. 79 седница а у 1922. год. 88, а женски предњачки збор у 1921. год. 13 а у 1922. год. свега 6. Излета у прошлој години приређено је 82, а у 1922. свега 11. Академија у прошлој години било је 21, а у 1922. години 16. Јавних вестуна у прошлој години било је 19, а ове године 16. — Ова страна не пружа светлу слику читавог рада у жупи, а то са разлога, јер поједина друштва нису послала својих годишњих извештаја, што ни се особито замера, јер тиме, што нису пружила потребних података, није жупа била у стању да регистрира и надгледа њихов рад, који је у горњем извештају остао незапажен, па по томе изгледа, да је наш успех био слабији, него прошле године. — Овим поводом упозорена су браћа начелници, да својим немарним извештавањем наносе Соколовству велику штету, те се старешинство жупе нада, да ће се браћа начелници друштава побринути, да исправе овај недостатак. — Обзиром на припреме за овогодишњи жупски слет и велики посао, који нас чека око приредбе истога, жупа је одржала свој II. предњачки и административни течај у Мостару од 15. јануара до 15. фебруара 1923. год. У овај течај се је пријавило 16 кандидата, од којих је 8 редовно похађало предавања, док су двојица пре скршетка истог изостала. Предавачи у течају била су браћа из сокологског друштва у Мостару, а поједине предмете предавала су ова браћа: Др. Перо Мандић: Сокологска мисао и организација Соколовства; др. Златко Нардлаи: Анатомија, физиологија, хигијена и прва помоћ; Миливој Јелачић: Администратија соколка; Петар Чолић: Тиршов сустав у теорији и пракси, метода вежбања и цовест гимнастије; Никола Милићевић: Уређај справа и вежбаонице и теорија простих вежба. — Испити су се одржали на 17. фебруара о. г. те је испитној комисији председао изасланик братског савеза, др. Богдан Видовић. — Предњачки испит положила су са одличним успехом ова браћа: Владимир Стрижевски, Љубомир Којо, оба из Мостара, Ивица Падован из Веле Луке, Милан Пакић из Невесиња; а са повољним успехом браћа Салко Хацимеровић из Мостара, Макој Вук из Птуја, Алојз Хафнер из Шкофје Локе и Милослав Милосављевић из Чуприје. Сва браћа су именована за жупске предњачке. — У сврху успешнијег и што интензивнијег сокологског рада усвојено је на главној

скуpstini, da za vreme županijskih sletova imadu svi društveni načelnici izraditi razne teme sokolskog sadržaja, koje će im župa doделити, te o kojima će se u posebnim časovima voditi među њима измена мисли и критична дискусија. — Закључено је, да се ове године има одржати III. жупски предвачки течај и неколико путујућих предвачких течајева. — Надаље је закључено, да се пред жупски слет у Дубровнику имаду одржати три окружна слета и то за окружје Мостарско у Метковнику, за окружје Боко которско у Котору и за окружје Дубровачко у Корчули. — У ново старешинство жупе изабрана су следећа браћа: Старешина Чедо Милић из Мостара, I. заменик старешине Јово Секуловић из Херцеговог, II. заменик старешине др. Цвјетан Спужевић из Мостара, тајник Светозар Вукотић из Мостара, благајник Нико Мадирана из Мостара, записник Јозо Виндштурер из Мостара, начелник Никола Милићевић из Мостара, I. заменик начелник Иван Ковач из Беновића, II. заменик начелник Петар Чолић из Мостара, председник просветне секције др. Златко Нарделић из Мостара, одборници: др. Перо Мандић из Мостара, Миливој Јелачић из Мостара, Марко Кретић из Мостара, Никола Милетић из Мостара, др. Иво Колбе из Мостара.

Сokolско друштво у Ерцеговоме. † Брат Јово Чаушић. На 12. априла 1923. год., у својој век 22. години, преминуо је у Ерцеговоме, његовом родном мјесту, наш одлични брат Соко Јово Чаушић, кројач. Покојни брат Јово, соколовао је од његова дјетинства, прије рата у српском Сокоду а по ослобођењу и уједињењу Ерцеговско Соколаско Друштво убрајало га је међу своје највриједније чланове. Тешка неизлечива болест већ га је поодавно мучила али, он јој се опирао до крајних граница људске снаге те је све до пред саму смрт соколовао похађао. Спровод покојников увеличало је корпоративно цијело наше друштво са соколском музиком, са подмладком, нараштајем, мушким и женским, те многобројним грађанством. Покојников лијес носили су Соколи и шпалир су правили шест униформисаних Соколова са великим вошганицама и шест Соколица са палмовим гранама. Мирне душе можемо казати, да Ерцеговци није давно видло оваког спровода. У име друштва изрекао му је дирљиво надгробно слово брат Спиро Вукоровић поздрављајући га са пошљедњим соколским: здраво! — Јака ти земља брате Јово и трајан спомен међу браћом Соколовима, који су те толико вољили и који су са твојом прераном смрћу много изгубили.

Sokolska župa Rijeka.

Sokolska župa Rijeka održala je dana 18. februara o. g. u Bakru svoju redovnu godišnju skupštinu, na kojoj su bila zastupana sva društva župe. Skupštinu je otvorio neumorni radnik na našem polju, brać starješina župe dr. Mijo Kosić. U lijepom govoru, punom žara i sokolske iskrenosti, iznosi markantnije momente sokolskog rada u prošloj godini, kao i što bi trebalo poduzeti u ovoj godini, da se poveća rad župe. — Nadalje naglašava o velebnom I. jugoslovenskom sokolskom sletu, gdje je naša župa burno pozdravljena, a IV. pešadijski puk Stevana Nemanje, koji je uvježban po našem župskom načelniku braću Borasu, svojim odličnim nastupom polučio nagradu francuske republike. Spominje nadalje poslanicu Njegovog Veličanstva Sokolstvu, te odlikovanje neumornog župskog načelnika br. Borasa i njegovog zamjenika br. Jazbeca. Ujedno se sjeća bratskog sokolskog saveza, te predlaže, da mu se sa glavne skupštine pošalje brzojavni pozdrav, što se s oduševljenjem prima. — Tajnik župe brać Pero Petelka izvještava opširno o prošlogodišnjem radu župe u administrativnom pogledu, a za njime je podnio izvještaj brać načelnik Boras u tehničkom pogledu, te konačno brać blagajnik o finansijskom stanju. Svi su se izvještaji primili odobravanjem na znanje. — Prije nego se je prešlo na biranje novog starješinstva, brać starješina podsjeća sa obzirom što je Sušak bio pod okupacijom, da je nakon našeg ujedinjenja prve godine župa imala svoje sjelo u Kraljevici, a ostale tri godine u Krikenici. Pošto se evakuacija Sušaka približava, te po pravilima mora da sjelo bude na Sušaku, to je skupština prihvatila predlog, da se sjelo prenese na Sušak. — Na osnovu toga tehnički je odbor predložio novo starješinstvo, koje je bilo jednoglasno primljeno, i to kako slijedi: Starješina brać Ivan Polić iz Sušaka; I. podstarješina br. dr. Otmar Brovet iz Krka; II. podstarješina br. Josip Majnarić iz Ogulina; tajnik br. Egidio Pelzer iz Sušaka; blagajnik br. Milan Bačić iz Sušaka; načelnik br. Marijan Boras iz Sušaka; zamjenik načelnika br. Janko Jazbec iz Bakra; maličar br. Bogdan Polić iz Sušaka; za novinstvo

župe br. Josip Baselli iz Sušaka; pročelnik prosvjetnog odbora br. Hermenegild Juričić; revizori br. Vranić i Kiselić. — Nakon toga prešlo se je na riješenje raznih unutarnjih pitanja župe. Među ostalima zaključilo se je na predlog tehničkog odbora, da se ovogodišnji župski slet održi dne 12. augusta u Gospiću. — Izveštaj brata Prelovca kao delegata župe na saveznoj sjednici održanoj u januaru u Ljubljani, primilo se je zadovoljstvom na znanje. — Konačno br. Hodko predlaže, da se dosadašnjem starješinstvu iskaže priznanje za svoj uzorni rad, što se je jednoglasno primilo. — Nakon što je dnevni red bio iscrpljen, pozdravlja ponovno brat starješina toplom riječju izaslanike društava, koji nijesu žalili truda iz daleka doći, samo da izvrše svoje sokolske dužnosti. Poliče na sokolski rad, pozivlje novo starješinstvo, da pojedinac izvrši sve ono, što od njega Sokolstvo traži i što mu naređuje. Skupština je zatim zaključena, ostavivši u svima prisutnim ugodnu uspomenu bratskog sastanka, gde su se misli poredale te se je više obrazložnja čulo, koja vode samo do sve to višeg procvata Sokolstva i njegove velike ideje.

b.

Oslobodjenje Sušaka i Sokoli. Sokolsko društvo na Sušaku doživjelo je na 3. marča 1923. slavlje, koje će imati najvažnije mjesto i njegovim analizama. Četiri-godišnja mračna lica toga su se dana uzveselila, s čela im je otpao tmurni nabor, a oči su imale bistar otvoreni pogled. Već u jutro rano usprkos nepovoljnog vremena opazio se je neki osobiti život na ulici, a kad se je pokazao Sokol, da stupa za glasbom na doček bratskim drugovima vojnicima, narod ga je burno pozdravljao i vrvio za njim na okupacionu granicu, gdje se je bilo nakupilo mnoštvo naroda iz čitave okolice, predvođen Sokolima i ostalim nacionalnim društvima, kao i predstavnicima vlasti. — Tu su se poredali Sokoli iz Sušaka - Rijeke, Bakra, Crikvenice, Kraljevice, Černik - Čavle, Drage, Kastva i Krasice. Čim se je pomolila vojska na čelu s brigadrom pukovnikom g. Jovanom Rekalicom i komandantom IV. pešadijskog puka Stevana Nemanje, pukovnikom K. Kovačevićem, nastalo je urnebesno klicanje kralju, vojsci i državi. — Kada je vojska stupila na granicu, označenu krasnim slavolukom, bio je njezin komandant ponudjen po starom našem običaju sa hljebom i soli, a zatim su se redali oduševljeni pozdravi, govori i zahvalnice. Zatim je vojska — u povorci, kojom je upravljao župski načelnik br. Boras — predvojena na čelu Sokolima, stupala uz pratnju više glasba od Raskrižja preko Trsata na Boulevard do Regentova trga, gdje je ponovno bila govorom pozdravljena, te prosljedila u povorci u sami grad preko Jelačićevoga trga na Trumbičev trg, gdje joj je Sokol napravio mimohod. Divna je i ganufljiva bila ta slika. Na svim uglovima podignuti slavoluci, sve kuće i ulice obavile se brezbrojnim jugoslavenskim zastavama i zelenilom. Narod navrvio po ulicama dajući izraza svojem oduševljenju neprekidnim klicanjem kralju, vojsci i Jugoslaviji, te sa prozora posipajućim cvijećem. — Nakon svršene povorke Sokol Sušak-Rijeka predveo je ostalu braću Sokole u sokolanu, gdje ih je brat starješina dr. Bačić toplim riječima pozdravio, predčivši im ovaj veliki dan, kada su braća okolišnih društava Sokola došli po prvi put svojoj slobodnoj braći na Sušak. Preporučio im je što tješnije sveze i zajednički rad za napredak Sokolstva. Isto tako je pozdravio prisutnog brata kapetana Luju Lovrića, koji je lijepim riječima odzdravio. Brat Jazbec iz Bakra zahvalio se je u ime svih izvanjskih društava bratu starješini na dočeku i pozdravu. — Na večer su Sokoli priredili na čelu s vojničkom glasbom bakljadu preko grada, kojoj su se povorci pridružila i druga nacionalna društva te građanstvo. Pa ni tu nije bilo konca oduševljenom klicanju. — Drugog dana na večer sokolsko društvo Sušak-Rijeka priredilo je veliku akademiju u počast vojsci. — Na početku je brat starješina dr. Bačić pozdravio vojsku, taknuvši se o ideji Sokolstva te o zbliženju Sokola i vojske, i o značenju našeg oslobodjenja. — Akademija je bila tako posjećena građanstvom i vojskom, da čovjek nije mogao zapravo naći udobnog mjesta. Ali tok same akademije prisilio je prisutne, da potpuno zaborave na sve neugodnosti, koje se pružaju u ovako prenatrpanoj sokolskoj dvorani, u koju je navrelo sve članstvo i građani svih slojeva, među kojima su se islicale naše lijepe narodne nošnje. — Raspored akademije je bio od početka pa do kraja potpuno «sokolski». Članstvo i sestre, muški i ženski naraštaj kao i djeca vežbali su tačno, sigurno i lijepo. Prelaz od oštirih kretnja vežbača k nježnim kretnjama otmelog plesa činila je devetka, ritmička slika, što su je veoma precizno i skladno izvele licejke maturantice. Neobično lijep uhisak učinile su na sve gledaoce prekrasne vežbe ukrašenim obručima, što ih je izveo ženski naraštaj. Najzadnja tačka

«Živa slika» bila je ona, koja je okrunila čitavu akademiju. Živa je slika prikazivala duh slobode, gdje kida okove i raskinuo ih je, ali još ne sve... — Nakon izvršenog programa poveo je narodno kolo brigadir pukovnik g. Rekalčić, a zatim se razvila ugodna domaća zabava do kasno u noći. I za vrijeme same zabave, uz sve to što je vladalo bezbrojno oduševljenje, glavni je razgovor u grupama i kod pojedinaca bio o značaju «Žive slike». Pa nije bilo srca, koje nije tužilo za onom braćom, čiji okovi još nijesu pokinuli, nego je tu braću osudila evropska diplomacija da na sramotu civilizacije XX. vijeka i još dalje moraju čamiti pod ljudim brutalnim ropstvom. — Ujeha je svakome samo jedna, kada vidi ovako živu omladinu i svijesne narodne ljude, kako prionu uz rad Sokola, koji će biti u prvom redu pozvan da pruži i ostaloj braći onu slobodu, koju su oni doživjeli i da priprave na taj let poletne mlade Sokoliće. b.

Sokolska župa Split.

Glavna godišnja skupština sokolske župe u Splitu održana je 25. februara u prostorijama splitskog sokolskog društva. Bili su prisutni delegati 17 društava od 25 udruženih u župi. — Skupštinu je otvorio starješina br. dr. Lavš pozdravnim govorom, našto je tajnik br. Krešimir Lovrić, izvjestio o stanju i djelovanju župe u minuloj godini. Brać načelnik Jure Vrcan prikazao je tehnički rad, a blagajnik, brać veļ. P. Pavičić, promet i stanje župske blagajne. Iz izvještaja razabrali je, da je organizatorni rad župe bio velik i uspješan, da je okružni slet u Splitu u julu bio velikim brojem učesnika, disciplinom i izvežbanošću najčecatela i vježbača, učešćem građanstva i materialnom dobiti nada sve uspješan i da je župa brojno učestvovala svesokolskom sletu u Ljubljani na natjecanjima, u povorci i u vježbama na sletištu. Broj društava, kojih je bilo u prošloj godini 27, pao je na 25, pošto je odbor župe brisao iz župske veze društvo Livno radi nedjelatnosti, te pošto su se društva Jesenice i Dugiraf fuziohirala. Dva društva kao da su zaspala, jer nisu u čitavoj godini pokazala nikakovu djelatnost: to su društva Jelsa i Selca, oba na otocima. Nekoji stariji članovi tih društava obećali su, da će poradići na obnovu društva i izjavili, da se nadaju uspjehu, jer se prilike, koje su dovele do zastoja pomalo popravljaју. Skupština je ovo primila na znanje s tim, da će počekati još neko vrijeme, pak vidi li, da prilike ne idu na bolje, brisati će oba društva iz župske veze. — Kao radosna pojava upisuje se osnutak mladog društva u Igranama, koje već na početku svoga života pokazuje zamjernu djelatnost, pak otvorenje krasne sokolane u Kninu i na Klisu. — Veći dio društava i ako ne sva priredila su javnu vježbu, bili su priredjeni brojni izleti spojeni sa vježbama, kod kojih je osobitu ulogu igrao splitski Sokol, kao matica župskih društava. Od uspjelijih izleta i javnih vježba spominju se vježba splitskih Sokolova i Sokolika u Kninu prilikom svečanog otvorenja sokolane, izleti splitskog Sokola i sokolskih društava iz okolice u Solin, Kaštel Sućurac, Klis i Trogir, pri kojima su priredjene vježbe, na kojima su uzela učešća sva društva okolice Splita. — Jača društva kao što su Split, Imotski i Sinj, priredila su uz obilnatnu godišnju javnu vježbu i po nekoliko gimnastičkih i prosvjetnih akademija. — Brojno stanje članstva u župi udruženih društava pokazuje, koliko se to može iz još nepotpune statistike razabrati, članova i članica 3700, muškog podmlatka 278, ženskog podmlatka 248, muške djece 709, ženske djece 500. — Porast u broju članstva pokazuju društva Knin i Split, a nazadak Nerežišće, Milna i Vis, dakle društva na otocima, što se ima pripisati žestokoj socijalnoj borbi, koja se tamo provodi između težaka i posjednika zemlje, a koja evo nije poštedila ni naša sokolska društva. Starješinstvo župe moralo je višepuť posredovati, da ove borbe ne bi ugrozile sam opstanak društava, pak možemo sa pouzdanjem reći, da su razmirice za uvijek uklonjene iz društava i da članstvo, koje je ostalo vjerno principima sokolskim, radi ozbiljno na njivi sokolskoj i čuva društvo, da u nj ne padne sjeme nesloge i razdora. — Blagajničko stanje je povoljno, što pokazuje prelićak Din 12.500.— u samoj jednoj godini rada. — Izvještaj starješinstva primljen je sa zadovoljstvom na znanje, pak je udijeljen apsolutorij. — Skupština prihvaća predlog starješinstva, da se u znaku proslave 30godišnjice osnutka matice župskih društava, splitskog Sokola, održi u Splitu župski slet 21. i 22. jula i odobrava sve izvršene predradnje koli administrativne toli tehničke. — Da se obezbijedi materijalna strana sleta oporezuju se društva sa iznosom, da bi na svakoga člana otpalo po Din 5.—

Prepušteno je društvima, da sama prema svojim prilikama, riješe, hoće li i na koji način ovu sumu pobirati od članova ili će ju isplatiti iz društvene blagajne. Uspije li sleš sa materijalne strane, društvima će se nadoknadići položena suma ili u formi potpore financijalno slabijima ili uzdržanjem kojega člana iz dotičnih društava na tečaju za prednjake, koji će se održati odmah iza sleša, a koji će trajati mjesec ili dva mjeseca dana. — Pošto je određjen doprinos župi za god. 1923., koji ostaje isti kao i lani, prelazi se na biranje članova starješinstva, pak je jednoglasno izabrana ova predložena lista: starješina br. Vjek. Lavš; I. zamjenik br. dr. Mirko Buić; II. zamjenik br. dr. Mirko Grgić; načelnik br. Jure Vrcan; tajnik br. Krešimir Lovrić-Zapparin; pomoćnici tajnika br. dr. Sergij Macchieto i br. Antun Tommaseo; matičar i statističar br. Donelli; blagajnik br. veš. Petar Pavičić; pomoćnik br. Šimun Goldoni; pročelnik prosvjetnog odjeljenja br. dr. Silvije Bulaš; odbornici braća: Marin Segvić, Marin Jozević, Marko Mikacčić, ing. Danilo Žagar, ing. Vorih Matković, Ivan Bego, dr. Frane Zavoreo, Frano Zic; zamjenici braća: Filip Ivanišević (Kriilo), dr. Mate Petrašić (Solin), Ante Grgić (Solin), dr. Petar Tripalo (Sinj); revizori br. Petar Koščina (Trogir) i br. Dubravčić (Nerežišće); delegati za glavnu skupštinu Jugoslovenskog sokolskog saveza braća: dr. Vjek. Lavš (Split), dr. M. Buić (Split), Jure Vrcan (Split), A. Tommaseo (Split), dr. P. Tripalo (Sinj), dr. J. Mikuličić (Omiš), dr. Radovinović (Imotski) i J. Zanki (Makarska). — Kod eventualija usvojen je predlog, da se svim društvima u župi upravi bratska poruka, da se članstvo prilikom izborne borbe ne ogriješi o svoje sokolske principe i ne dozvoli, da se političke razmirice uvuku u naša društva, niži da političke suprotnosti između članova poprime karakter ličnih borba i obračunavanja. — Usvojeni su bili i drugi neki manji predlozi društava. — Starješina zaključujući skupštinu zahvaljuje se na povjerenju, koje mu je bilo iskazano, i preporuča svima, da se živo prihvate posla, hoće li da sleš u Splitu pokaže one koristi po našu stvar, koju mi sa pravom očekujemo. Ovo će nam uspjeti velikim i napornim radom, materijalnim žrtvama i potporom naše javnosti, na koju on živo apeluje.

Sokolska župa u Splitu. Župski odbor u svojoj sjednici od 11. februara o. g. brisao je iz župske veze sokolsko društvo u Livnu radi posvemašnje nedjeljatnosti. — Odobrenjem župskog odbora fuzionirala su se društva Jesenice i Dugirat u jedno društvo, koje će se odsele nazivati «Sokolsko društvo Jesenice-Dugirat». Uzrok ovome je u premaloj udaljenosti i jednoga i drugoga društva (dva kilometra), radi malog broja članstva i drugim tehničkim razlozima.

30godišnjica osnutka sokolskog društva u Splitu. Dana 26. januara ove godine navršila se trideset godina, da je u Splitu osnovano sokolsko društvo. — Bilo je to deset godina poslije pada talijanske općine u ruke narodne većine. Tujdinski tuh bio je još jak u Splitu i teška je bila borba sa zavedenim masama našega istoga naroda. Sokolstvo je imalo da održi ovu borbu za nacionalno preporod našega grada, a sa njime i za nacionalno osviještenje naše Dalmacije. Čitav rad našega društva bio je u znaku te borbe; buditi ljubav za narodnost i slobodu, jačati mišice za obranu vlastitog života, koji je nesvijesni težak splitski ugrožavao na svakom koraku, širiti prosvietu među neuki narod, to je bila zadaća našega društva. Herojska borba urodila je dobrim plodom, tujdinstvo je nestalo i Split nije sliedio sudbinu izgubljenog Zadra. — Dana 26. januara 1893. godine pod predsjedanjem blagopokojnog člana utemeljitelja, dr. Ivana Mangera, održana je ustanovna skupština u prostorijama zaslužnog našeg starog narodnog društva «Zvonimira». Bila su prisutna 53 građana splitska. Pročitana su bila i odobrena pravila «Hrvatskog Sokola u Splitu», koja su bila posudjena od zagrebačkog sokolskog društva, i izabran upravni odbor sa starješinom blagopokojnim Vinkom Katalinićem, kasnijim načelnikom grada Splita. — Uspomenu na ovaj dan proslavilo je sokolsko društvo u Splitu na svečani način 28. januara. — U jutro u 10 sati pošli su Sokolovi svih kategorija u povorci gradom do pred gradsku vijećnicu. Na čelu povorke stupali su prvi osnivači, zatim predstavnicima svih sportskih i nacionalnih udruženja u Splitu, sa delegacijama sokolskih društava iz okolice, starješinstvo društava i župe, fanfara splitskog Sokola i glazba Sokola iz K. Sućurca. U gradskoj vijećnici bio je položen lovor-vijenac pred slikom prvog starješine, blagopokojnog Vinka Katalinića. — Starješina, brat dr. Vjek. Lavš, izrekao je nekoliko toplih riječi pred slikom prvog starješine, položio vijenac i umolio tu prisutnog gradonačelnika gosp. dr. Ivu Tartaglia, da

čuva u vijećnici ovaj znak naše harnosti prema zaslužnom starješini — Gradonačelnik je pozdravio Sokole, divne borce za preporod Splita i istakao vrline i zasluge načelnika Vinka Katalinića. Fanfara je intonirala narodne himne. — Kroz guste redove gradjanstva prolazila je sokolska povorka gradom do sokolskog doma, gdje je održana u dupkom punoj vježbaonici svečana spomen-sjednica. — U govorima starješine, br. dr. Lavša, nekadašnjih starješina, br. dr. Gaja Bulata i br. dr. Josipa Smodlake, gradonačelnika dr. Ive Tartaglie, starog Sokola-borca br. Mate Jankova i predstavnika Jugoslovenske čitaonice, prof. Dušana Mangera, ocrtan je historijat društva od postanka do danas i dozvane su bile mnoge uspomena iz onih dana junačke borbe za narodno održanje. — Velika ova manifestacija ostavila je dubok utisak na one hiljade gradjana, koje su prisustvovala i bila je dokaz ljubavi, kojom naše gradjanstvo Sokol susreće.

Župski sleť u Splitu 21. i 22. jula 1923. U proslavu 30godišnjice osnutka splitskog sokolskog društva obdržavati će se ove godine 21. i 22. jula župski sleť u Splitu. — Otkada je osnovana u Splitu župa za društva srednje Dalmacije, a ima otdada 15 godina ovo je po broju pehi župski sleť. — Prvi je bio u Splitu 21. augusta 1910. i taj je još svima nama u živoj uspomeni, jer se je tu po prviput našlo na okupu cjelokupno Sokolstvo Dalmacije. Drugi župski sleť bio je u Jelsi 2. augusta 1911., treći u Omišu 28. jula 1912., a četvrti u Sinju 24. jula 1913. — Za ovaj sleť vlada veliki interes u Splitu i na Primorju, jer su pozvana na sudjelovanje sva primorska sokolska društva šibenske, mostarske i sušačko-riječke župe. — Šibenska župa je sa oduševljenjem prihvatila naš poziv, pa se već sada sprema za šlo brojnije učestvovanje. Prihvatila je i sletske proste vježbe splitske župe, da sa njima nastupi na sletskoj javnoj vježbi. — Za ovaj sleť vlada interes i u sokolskim krugovima iz ostalih krajeva naše kraljevine, jer se iz raznih strana traže informacije. — Dripreme za sleť u punom su toku. Tehnički odbor izradio je proste vježbe, oblatne za sva društva u župi, i štampao ih u posebnoj knjižici radi upotrebe prednjaka. Izradjene su i vježbe za natjecanja, pak će i ove za koji dan izići iz štampe. — Radi informacija izići će do sleća nekoliko brojeva «Sletskog vijesnika». U prvome će biti odštampana vježba za natjecanje i raspored svečanosti. — Kako organizacija sleća zahtjeva veliki i naporni rad i kako se za nju hoće veliki broj sokolskih radnika radi podjele posla, ustrojene su ove sekcije: svečanostni odbor, odbor za gradnju, za financije, za nastanbu, za prehranu, za saobraćaj, zabavni, zdravstveni, izložbeni i redateljski odbor. — Predviđa se veliko učestvovanje provincije i drugih naših krajeva, pak je nade, da će ova svečanost na našoj rivieri biti velebna manifestacija sokolske misli i doprinijeti daljem razvoju Sokolstva na obalama Jadrana.

Sokolska župa Zagreb.

Sokolska župa Zagreb. Dne 25. februara o. g. održala se glavna skupština sokolske župe zagrebačke u Zagrebu. Skupštini je pored delegata gotovo svih društava prisustvovalao kao izaslanik JSS, br. dr. Vladimir Ravnihar, starješina JSS. — Izveštaji, koji su dani na toj skupštini, daju plastičan pregled uspješnoga rada župe, koji se u toku 1922. godine razvijao intenzivno i u pravcu tehničkom i u pravcu prosvetnom i u pravcu organizatornom, ojačavši tako snažno župske jedinice — društva, koja sačinjavaju u župi jednu kompaktnu cjelinu. — Sve to donijelo je jakih uspjeha, u kojima je izražena snaga i župe kao cjeline i njenih sastavnih dijelova — društava. Ne ulazeći u detalje valja ovdje istaći II. župski sleť održan 12. junija u Zagrebu, na kome je župa donijela lijepo rezultate sistematskog rada svojih društava. Medjutim taj rad nije ostao zatvoren u sokolanama, već se raširio po našim selima dovodeći na sleť i jake čete naših seoskih Sokola, koji su takodjer vježbali propisane vježbe. Kad se tome doda impozantan nastup vojske i naraštaja na sleću, onda nam se otkriva sva dubina sokolske misli i snaga sistematskog sokolskog rada, koji u svom razvoju obuhvata sav narod bez razlike dobi i klasa. — Jednako tako bio je snažan nastup župe na našem prvom svesokolskom sleću u Ljubljani, gdje je župa okupila sva svoja društva uzevši aktivno učešća u svim tačkama sletskog rasporeda. — Pored tih skupnih nastupa, razvijala su župska društva u svojim središtima živ rad, koji se jasno odrazio na raznim mnogobrojnim društvenim priredbama tehničkog i idejnog značaja. Taj lokalni rad nije ostao bez odziva, jer su se u blizini jačih društava opazila ustrajna nastojanja, da se sokolska misao proširi i na nove

krajeve. Tako su osnovana u 1922. god. tri nova društva i to u Zaprešiću, Bregani i Čaglicu, a osim toga je u okolini društva Gline osnovano 12 odsjeka u pojedinim selima, gdje je nastalo silno oduševljenje za Sokolstvo. — Da uzdrži što jači kontakt medju društvima i da razvije što jaču propagandu i upozna medjusobno rad društava i istovremeno, da daje što jače pobude za rad u svim pravcima, pokrenula je župa vlasili mjesecnik «Sokolski vjesnik župe zagrebačke», koji je naišao na velik odziv i van župskih redova, došavši tako na glas jednoga od naših prvih sokolskih listova. — Tako bi u najkraćim potezima bili izneseni glavni momenti, oko kojih se razvijao rad župe, koja je time došla do uvaženog položaja u našem Sokolstvu.

Iza izveštaja podijeljen je starješinstvu župe apsolutorij, iza čega je izabrano novo starješinstvo, u kome su osim malih izmjena ostali isti članovi. Izabrani su: starješina br. dr. Oton Gavrančić; zamjenici starješine br. dr. Fran Kandare, br. dr. Milan Melikoš; načelnik br. Janko Ljuština; tajnik br. dr. Branko Mrvoš; pročelnik prosvjednog odjela br. Ante Brozović; blagajnik br. Hugo Rumpet; zapisničar br. Hrvoje Mezulić; članovi starješinstva br. Dušan Bogunović, br. Franjo Goz, br. Viktor Heumer, br. dr. Janko Savs, br. Vladimir Potočnjak, br. dr. Dimitrije Spasi i br. Berislav Vran; zamjenici starješinstva br. Zarko Miletić, br. Zvonko Polić, br. Vlado Vranić. — Iza odbora riješena su na eventualijama neka interna pitanja i donesen je zaključak, da se i ove godine priredi župski slef, kome imadu prethoditi okružni slefovi. — Na koncu je starješina JSS. brat dr. Vladimir Ravnihar u snažnom govoru dao iskreno priznanje župi, koja po svome radu zauzima jedno od prvih mjesta u Savezu. — Nakon ovoga prikaza glavne skupštine treba istaći, da župa danas broji 23 društva i to: Zagreb I, Zagreb II, Glina, Petrinja, Sisak, Vrgin most, Pakrac, Lipik, Seovica, Čaglic, Ivanić grad, Sv. Ivan Zelina, Zaprešić, Klanjec, Bizeljsko, Brežice, Bregana, Krška vas, Raka, Krško, Rajhenburg, Sevnica i Boštanj.

Slavensko veče u sokolskom društvu Zagreb I. Zagrebačko sokolsko društvo I priredilo je niz slavenskih večeri, da upozna najširje slojeve građanstva sa svom slavenskom braćom a svoje članstvo, da odgoji u pravom slavenskom i sokolskom duhu. — U znak sećanja i upoznavanja lužičkih Srba držano je 14. aprila l. g. slavensko veče u dvorani (Bogovićeve ulica 7). — U današnjim desolatnim prilikama naše je društvo jedino u Zagrebu, koje vodi računa o svim granama velikoga slavenskoga stabla. Upravo radi toga nam je bilo teško konstatovati, da nije bilo na toj večeri onih, koji bi imali biti danas prestavnici naših kulturnih društava i naših oblasti. Ovu spomen večer otvorio je pročelnik prosvjednog odeljenja br. Dušan Bogunović kratkim govorom, u kome je istaknuo, kakovo stanovište imamo mi oslobođeni slavenski narodi zauzeti prema još neoslobođenoj braći. «Vernost za vernost» neka se ne odnosi samo na oslobođene nego i na neoslobođene Slavene. U tom svečanom času opevana je od sokolskih pevača himna lužičkih Srba «Nowe Serbstwo» (od Kocova). — Brat Vojta Režny dao nam je svojim predavanjem jasnu sliku o najnovijoj borbi i kulturnom nastojanju lužičkih Srba. Doveo nas je duhom u njihovu domaju i prikazao nam je rad njihovih prvaka u Matici, Sokolu i školi. Dok je sinula sloboda gotovo svim narodima raspadom centralnih oblasti, dole je svet zaboravio na ono 200.000 Slovena, koji žive kao otočić u moru najvećih neprijatelja Slavenstva. Mi ih ne smijemo zaboraviti ni napušiti; baš Sokolstvo je pozvano, da vodi o neoslobođenoj braći računa, da ih bodri u borbi sa krutim Nemcem; Sokolstvo treba da je vera ove braće pa celim Slavenstvom. Sa lužičkim Sokolima sastali smo se prvi puta na ljubljanskom slefu i upoznali, da se nikad ne zaboravimo. — Brat Režny ocrtao je i veze, koje su nekada vodje lužičkih Srba podržavali sa ilirskim prvacima Gajem i Vrazom, a kasnije sa velikim biskupom Strossmajerom. U novije doba upoznao nas je s Lužičanima Josip Milaković, koji je prevodio njihove pesme na naš jezik. Neke lužičke narodne pesme opevao je te večeri brat Anton Rijavec toplo i skladno. Trombonski kvartet braće Čeha prikazao je melodije u dvema lužičkosrpskim pesmama, koje su učinile na slušateljstvo lep dojam. Konačno je jedan naraštajac deklamovao pesmu: «Slavenskoj braći». Time je ova večer dovršena, tek je mladež još zaigrala ples uz glazbu marnog sokolskog orkestra. M. U.

IZ SLOVANSKEGA SOKOLSTVA

Dva sokolska jubileja. Dne 21. f. l. je proslavilo sokolsko društvo Zagreb l. tridesetletnico delovanja v Sokolstvu znanega sokolskega delavca br. Dragutina Šulceja z dobro uspelo akademijo in sokolskim večerom. — Teden pozneje pa je slavil tridesetletnico svojega vadiateljstva savezni načelnik br. dr. Viktor Murnik. O obeh bratih prinesemo v prihodnji številki obširnejše poročilo.

Br. Josip Klenka. Začetkom aprila je slavil svojo sedemdesetletnico brat Josip Klenka, svoječasni podnačelnik ČOS. Celo svoje življenje je posvetil slavljenc telovadni vzgoji svojega naroda; osobito je deloval širokovno na polju vzgoje šolske mladine. Br. Klenka je že kot dijak zelo pridno posejal telovadnico sokolskega društva v Kutni Hori. Pozneje se je preselil v Prago, postal učitelj telovadbe na državni realki ter podpiral tedaj že starega br. Malypetra v njegovem zaslužnem delovju. V istem času je bil kot ustanovitelj Sokola na Malí Strani v Pragi izvoljen za načelnika tega društva. Leta 1891. je vodil proste vaje pri II. vsesokolskem zletu kot predsednik tehničnega vodstva omenjenega zleta. Pri ustanovitvi ČOS. je bil izvoljen za njenega tajnika, pozneje za podnačelnika. Tudi med tem časom nastala župa Podbéllohorská je znala pravilno ceniti neumorno delavnost br. Klenke in ga je izvolila za svojega župnega načelnika. Smrt njegove hčerke je sicer odlegnila br. Klenko za nekaj časa iz strokovnega delovanja — toda po nekaj letih je zopet prijel za delo — posvetil je vse svoje izkušnje, vse svoje znanje — mladini. Br. Klenka opazimo kmalu kot organizatorja društva «Spolek pro pěstování her české mládeže», ki se po celi veliki Pragi zelo hitro in uspešno razvije v veliko korist deci sami in narodu kol celoti. L. 1911. je bil imenovan za strokovnega nadzornika celokupne šolske telovadbe na Češkem. Mnogo iz sokolskega telovadnega sestava je on prenesel v zastareli in enostranski tedanji avstrijski šolski telovadni način. — Med vojno je kot zaveden Čeh prestal muke — prisiljen je bil celo pri nekem javnem nastopu češki deci nemški poveljevati. Storil je le pod pritiskom — izgovoril je samo 3 besede nemški. — Zelo bogato je povečal češko telovadno strokovno literaturo. Mnogo njegovih del je založilo ČOS. — V znak piznanja za svoje fiho in nesebično sokolsko delovanje je prejel od ČOS. medaljo za zasluge za Sokolstvo. Brat Klenka je še danes živahno delaven na polju ljudske telovadne vzgoje. Posebno hvaležnost goji do njega praška deca, ki jo že 30 let pod njegovim vodstvom stoječe «Društvo za gojitev iger» tako lepo vzgaja. — Tudi jugoslovensko Sokolstvo se pridružuje češkim sokolskim bratom v čestitanju ter želi bratu Josipu Klenki še dolgo življenje, zdravja in uspehov. Zdravo!

Československa obec sokolska je odлучila da raspiše zajedno za JSS. natečaj za zajednički znak za naraštaj u smislu zaključka u tom pogledu po predlogu našeg saveza.

Kompozitor sokolske pesme «Snagom lava» František Pelc umro je pre kratkog vremena. Skoro neopazeno je prošla njegova smrt mimo nas. A on je tvorac one krasne melodije, koju je upotrebio drugi sokolski kompozitor František Kmoch i komponovao poznatu sokolsku koračnicu «Lvi silou», koja nam je postala nekakav simbol svih naših nastupa, vežbi, povorki itd. Kompozicija «Lvi silou» je komponovana g. 1883. pa se brzo raširila po čitavom slovenskom svetu sokolskom. Često smo pri pešačkom izletu već umoreni klecali — ali tad su nam veseli i složni akordi te pesme ulevali nove snage i radosno smo zapevali:

Ma bio dalek težak put
Sokoli ne žale trud
Napred snagom sokolskom itd.

Česka obec sokolska je priredila o Veliki noči dvoje zelo važnih tečajev. Tyrševo šolo je posejilo 140 gojencev, šolo za sodnike okoli 120 poslušalcev. Posebni tečaj se je priredil za vzgojiteljice, prednjačice ženske dece.

Českoslovačko Sokolstvo je posvetilo svoje delovanje u martu pre svega upravnom radu. Župe su većinom održale svoje godišnje skupšline, koje su bile

vrlo dobro posećene. Kao naročito radosnu pojavu možemo smatrati, da se i po župama, i društvima ČOS. pravilno shvaćio i provodi se u delo zaključak, da se g. 1923. posveti u prvom redu radu na konsolidovanju i produbljivanju sokolske svesli među pola milijona članova ČOS. Priprave za razne javne nastupe su stupile u pozadinu a na njihovo mesto su došli razni društveni i župski prednjački tečajevi, zatim prosvetne škole združene s ispišima za članstvo. Javnih islupa biće ove godine samo toliko koliko je neophodno potrebno. Sve župe n. pr. koje su imale g. 1922. svoj sleđ g. 1923. ga neće prirediti. — Na pogrebu umrlog brata dr. A. Rašina Sokolstvo je učestvovalo sa 2000 braće u svečanom odelu i na taj način odalo poštovanje uspomeni čoveka, koji je bio jedan od glavnih stupova česke Mafije i koji je umeo i znao i za vreme najveće narodne nesreće da se bori sa austrijskim nasiljem, pa ga je uvek iznova bodrilo na otpor i delatnost Tyrševo geslo: «Ustraj!» — Načelnik sokolske konjice ČOS. br. Oton Tille slavio je svoju 60godišnjicu. Br. Tille je organizovao sokolsku konjicu i uredio jedinstvenost vežbanja. Konjica naime u ČOS. ne služi samo u paradne svrhe, nego vrlo mnogo sokolskih društava ima svoja konjička odeljenja, koja pod vodstvom naročitih prednjačkih zborova vežbaju razne vežbe na osedlanom i neosedlanom konju.

Sokolski muzej u Pragu. ČOS. je, kako je poznato, već pred nekoliko godina uredila zbirku raznih predmeta od uspomene, knjiga, zastava itd., koji imaju veću važnost za upoznavanje sokolske historije. Ta zbirka je postala vrlo velika, tako da je u novom Tyrševom domu određen poseban deo kuće, gde će biti izložene sve sokolske uspomene, literatura itd. Kao vrlo dragoceni predmeti za muzej pripravljalju se fotografije svih Tyrševih spisa, pisama i predavanja. — Misao osnivanja sokolskog muzeja u JSS. je pokrenuta više puta ali do sad nije realizovana. I kod nas bi bilo dobro početi sa zbirkom uspomena, da se ne pogube i ne unište.

Česki Soko u Soliji broji 61 člana i lepo se razvija uzprkos novčanim poteškoćama. Pre kraćkog vremena otvorio je svoju prosvetnu školu, koja je dobro posećena. Koliko nam je poznato, društvo je u dobrim odnosima sa bugarskim «Junacima».

Poljsko Sokolstvo izdaće naskoro novu knjigu tehničke terminologije, što ju je prema švedskim izvorima priredio prof. Piasecki u Poznaniu. Kako je poznato poljsko Sokolstvo se ne drži sokolskog sistema, nego vežba na način kome je temelj švedski sistem. Ali i u poljskom Sokolstvu rade braća, koja nastoje da uvedu sokolski sistem.

Rusija i Sokolstvo. Po izveštajima, koje dobijamo zadnjih meseci iz Rusije i čamo je počeo da oživljava sokolski život. Još prošle godine je ruska vlada predala jedinju «Vseobuč», t. j. uredu za opštu pripravu za vojsku, celo telesno vaspitanje, a sad je eto opet dozvoljen «Savez ruskog Sokolstva». «Vseobuč» je naime potpuno izdao samo radi njegove birokratske neplodnosti i utegnutosti. Ali i «Vseobuč» ima veliku zaslugu, jer mu je pošlo za rukom da uvede u rusku vojsku sokolski sistem telesnog vežbanja. Odluka je doduše još više manje na papiru ali ipak se vidi da će vreme uspehi i u praksi. Rusko Sokolstvo će se po svoj prilici sastati u mesecu maju na III. vsruski sokolski kongres u Petrogradu da reši razna prešna pitanja, koja su u vezi sa sadanjim stanjem u Rusiji. — Kako se sovietska vlast prevarila u svom postupku protiv Sokolstva služi kao dokaz to, što je opet dozvoljeno javno delovanje svim sokolskim društvima. Sokolsko društvo u Petrogradu priredilo je svoju javnu vežbu, gde je nastupilo oko 2000 osoba. Kritika je bila vrlo povoljna a i oficijelni organi nisu činili nikakvih poteškoća društvu. Kako saznajemo iz raznih izvrela štete razvoju Sokolstva najviše ruski Nemci, koji su naši zagriženi neprijatelji iz prošlog razloga, jer bi im narodno svesna Rusija već davno pokazala vrata i sprečila isisavanje ruskog naroda raznim njima svojstvenim metodama Sokolstvo će i u Rusiji svoju zadaću izvršiti. Nemci neka budu o tom uvereni.

Lužičko-srbsko Sokolstvo je također napredovalo od onog vremena što smo poslednji put izvestili o njemu. Osnovao se novo društvo u Radvoru kod Budyšina. Kod osnivanja je sodelovalo matica-društvo u Budyšinu. Zanimljivo je da mlado lužičko-srbsko Sokolstvo ima uređenu terminologiju i komandu zašlugom br. H. Slece, koji je zastupao tu najmladu sokolsku granu lani na

sletu u Ljubljani. — Lužički Sokoli imaju naime tešku ulogu protiv neprijateljske nemačke vlade ali imaju i tešku ulogu u narodu samom, koji je usled dugogodišnjeg ropstva skoro otupio u svojoj narodnoj svesti. — Uspeši što su ih do danas postigli veliki su i daju nade u dobar razvoj sokolske misli u srbskoj Lužici.

Američko Sokolstvo. Češko Sokolstvo u Americi počelo je g. 1865. kad je osnovano prvo sokolsko društvo u St. Louisu a zatim redom društva u Chicagu, New Yorku, Milwaukeu i Clevelandu. Razvoj je išao gotovo nesmetano dalje i gde je bilo naseljeno makar nekoliko desetina Čeha, osnovano je sokolsko društvo, razume se u donekle amerikaniziranom smislu. Bilo je to narodno društvo, koje je pored raznih zabava pružalo članstvu i češko štivo i gojilo telesno vežbanje. One prave Tyrševe jezgre još nije bilo pa da proklija i u Americi. Jedino živa veza sa domovinom prouzročila je osnivanje Sokola. — Svoju zadaću za tadašnje vreme je potpuno izvršio — udružio je sve Čeha pod svoje okrilje. 13. augusta 1878. bio je zajednički sastanak u Chicagu, gde je bio uveden Tyršev sistem i odlučeno je izdavati časopis «Americký Sokol». Savez se zvao «Narodno sokolsko udruženje». Veze s br. Tyršem su se uspostavile kratko iza toga i g. 1879. bi izabran za počasnog člana američkog Sokolstva. Razvoj Sokolstva bio je osiguran, i ako su razne smetnje, različni nazori glede praktičnog delovanja i druge neprilike smetale miran razvoj. Paralelno s razvojem «Udruženja» razvijala se od g. 1897. župa «Fügner-Tyršova» u Chicagu i «Radnički Američki Sokoli» dok se nije celokupno češko Sokolstvo združilo u čvrstu Českoameričku obec sokolsku, koja je počela naročito poslednjih godina da smotreno i načelno pravilno provodi sokolsko delo u Americi. Kad se opet ustanovi svesokolski savez s veseljem ćemo svakako pozdraviti u našoj sredini i braću Američane.

RAZNO

Za telesno vaspitanje određeno je u proračunu Českoslovačke republike 28.000 Kč za Tyršev Dom.

Poljska vojska ima u svom vežbanju švedski način po sistemu Lingovem.

VII. olimpijada u Parizu 1924. Prigodom VII. olimpijade, koju priređuje međunarodni olimpijski odbor iduće godine, i koja će trajati od 15. maja do 27. jula 1924. g., vršiti će se takodjer umjetnička natjecanja i organizovati će se umjetnička izložba. K natjecanjima — kojih će biti petoro: u arhitekturi, u slikarstvu i graviranju, u vajarstvu, u glasbi i u literaturi — pripustiti će se samo još neobjavljena djela, koja pošalju umjetnici sami (ne izdavači) najkasnije do 15. decembra o. g. francuskom olimpijskom odboru u Parizu, koji organizuje olimpijadu. Za natjecanja i za izložbu primati će se samo djela, koja su u savezu sa idejom sporta. U svakom natjecanju biti će tri nagrade: medalja iz pozlaćenog srebra, srebrena medalja i brončana medalja.

«**Le gymnaste**» glasilo francuske gimnastičke Unije donosi iz pera predsednika Unije g. Cazalefa polemičan članak «Sport i gimnastika», u kome naglašava pravo gimnastičara na sve one sportne grane, koje jednakomerno jačaju telo, kao vežbe na slobodnom vazduhu, streljanje, igre, plivanje itd. Posebno naglašava da je francuski gimnastički pokret još kod svog osnivanja g. 1870. uzeo sve navedene grane u svoj sistem pa ih i vrši.

Svicarski gimnastički savez (Société Fédérale de gymnastique) stupiće u međunarodni gimnastički savez. Spomenuti savez, koji je poznat po svom izdašnom delovanju sigurno će doneti mnogo zdravog poleta u tu važnu evropsku gimnastičku centralu. Priredio je n. pr. 1922. svega 27 prednjačkih tečajeva sa 892 učesnika što je savez stajalo 68.000 švic. franaka.

U Münchenu u Bavarskoj biće ove godine slet nemačkih turnera, u kome će učestvovati po dosadanjim prijavama 48.000 vežbača.

U Italiji domovini fašizma osnivaju se i fašistička gimnastička društva, koja se jako šire. Središte organizacije je Rim. Telesno vežbanje je bilo dosad u Italiji na visokom stupnju kvalitativnog razvitka, a što se fiće kvantitativnog

bilo je slabo. Prijašnja najveća talijanska gimnastička organizacija «Federazione ginnastica italiana nazionale» brojila je samo nekih 26.000 članova u 290 društava. Od toga je bilo moguće nekih 8000 vežbača i vežbačica, što je svakako malo. Fašizam će bez sumnje i tu organizaciju nadkrilili.

Belgijska gimnastička federacija, koja je učestvovala lani na jugoslovenskom svesokolskom slefu, brojila je koncem januara 1923. g. skupa 213 društava sa 86 počasnih, 11 dobrovoljnih i 395 podupirajućih članova. Vežbača je bilo 9000, vežbačica 1000, muškog naraštaja 5600, ženskog 2600 i 1049 starih boraca-veterana. Razvoj saveza zadovoljava u svakom pogledu. Godine 1922. nanovo je osnovano 13 društava, 8 ih je oživljeno a 2 su se razišla. Savez se deli na 8 župa i to zapadna Flandrija, istočna Flandrija, Istočna župa, Namurska, Južna, Severna, Srednja i Limburška župa. Savez je učestvovao na VII. slefu u Pragu, I. slefu u Ljubljani i nastupu švicarskih gimnasta u Sv. Halu, 44. savezne svečanosti u Marselju, 23. svečanosti u Luxemburgu itd.

U **Sfocckholmu** se na zadnjem kongresu skandinavskih gimnasta osnovala «Unija švedskih, danskih, norveških i finskih gimnasta».

Prva međunarodna radnička gimnastička olimpijada održaće se god. 1925. Međunarodni radnički gimnastički savez, koji se sastoji iz nemačkog, francuskog, talijanskog i čehoslovačkog radničkog gimnastičkog saveza, imao je o Božiću 1922. u Kelnu na Rajni svoju sednicu i zaključio je, da priredi olimpijadu, koja će biti g. 1925. u Frankfurtu na Majni. Na sednici su učestvovali Bridoux i Devlieger za Belgiju, Bontemps (Francuska), Gellert i Wildung (Nemačka) i Silaba (Cehoslovačka). Talijanskog delegata nije bilo. — Odbor je stupio u vezu i sa onim radničkim gimnastičkim organizacijama, koje još nisu u savezu. To su: portugalska, španska, poljska, madžarska, nizozemska, estonska, letška i skandinavka organizacija. Sv.

Agitacija za jugoslavensku, poljsku, bugarsku i madžarsku državu, da se organizuje radništvo u radničke gimnastičke organizacije prevzeo je «Svaz delnických telocvičných jednot česko-slovenských» u Pragu. Sv.

Druga olimpijada Radničkih gimnastičkih društava čehoslovačkih biće godine 1926. ili 1927. u Pragu. DTJCS. koje je raskol g. 1920. u komunistički i socijalno demokratski smer vrlo oslabio, konsoliduje se među radništvom. Glavni razlog konsolidacije je velika ustajna delatnost na jednoj strani, a na drugoj strani potpuna nedelatnost komunista. Po raskolu imale su DTJ. samo 771 društvo od 1800 a danas se broj popeo na 900.

Čehoslovačka republika broji ukupno 13,611,349 stanovnika, od njih je 9,298,275 slavenske narodnosti, ostalo su Nemci, Madžari i Židovi. Ako usporedimo broj Sokolstva udruženog u ČOS. s brojem stanovništva opazićemo, da je svaki 22. stanovnik republike član sokolske organizacije, a ako ga usporedimo sa brojem slavenskih državljana ČSR. naći ćemo da je svaki 15. Sloven u ČSR. član Sokola. Jugoslavija ima 11,985,708 stanovnika a pripadnika Sokolstva je oko 85.000 osoba. Razmer među brojem državljana i sokolskih pripadnika iznosi 141 lanjskom prema 158.

STROKOVNA LITERATURA

Spomenica o I. jugoslovenskem sokolskem zletu I. 1922., I. zvezek, je pravkar izšla. Jugoslovenski sokolski savez ni hotel, da zapade spomin na veličastne sokolske dneve v Ljubljani avgusta 1922. pozabljenju, nego želja, da si ohrani Sokolstvo v slikah in člankih vedno svež spomin na zlet je bila splošno izražena tako, da se starejšinstvo ni ustrašilo niti stroškov niti truda, da izda elegantno in reprezentativno knjigo, ki naj tudi poznim rodovom priča, kako krasno je manifestiralo jugoslovensko Sokolstvo v četrem letu svojega obstoja svojo sokolsko misel. Začetek te knjige leži danes pred nami. — Spomenica je tako, kol' smo si jo želeli — ona je sokolska. Z veselim pričakovanjem si želimo nadaljnjih zvezkov. Z njo bo — kakor vidimo — zadovoljen vsak Sokol in vsaka Sokolica. Oni bratje, ki so zlet sami preživel v Ljubljani si bodo z radostjo

vzbujali spomin na krasne dni — onim pa, ki jim ni usoda dovoljevala, da pridejo osebno na zlet, bo knjiga krasna priča sokolskega junaštva, lepote in discipline. — Vsem skupaj bodi spomenica spomin na delo, vztrajno in požrtvovalno delo, kakor to želi izdajatelj, ki poklanja knjigo «vsem bratom in sestram, ki črpajo lepoto in moč iz vrelca ljubezni do svobode in domovine.» — Prvi zvezek prinaša več priloženih slik na finem papirju. Že uvodna slika M. Gasparija «Sisa in lepota» je tako posrečena in razločna, da čitatelj takoj začuti vsebino spomenice. «Iz čistejšega vira lepote in sile črpa Sokolstvo svojo moč — ideja vedno iznova navdušuje Sokole k delu za svobodo in očetnjavo.» — Uvodna razprava «Zdravo Sokoli» prinaša sliko kraljevega manifesta na Sokolstvo ob zletu, poudarja silni pomen zleta za narod in državo ter poziva k nadaljnjemu delu in na borbo za dosego sokolskih idealov. Sliki prvega saveznega staroste, pokojnega dr. Ivana Oražna, sledi članek dr. L. Popovića, Oražnovega dobrega druga in prijatelja, okrašen z mnogimi slikami, likajočimi se življenja in sokolovanja pokojnega staroste. Razpravi sledi dalje krasna pesnitev brata Engelberta Ganгла «Ob grobu brata Oražna». Ostali del prvega zvezka izpolnjuje članek dr. R. Fuxa, ki pripoveduje o prvih pripravah za zlet. M. Gasparijeva alegorična slika kralja Matjaža in kraljeviča Marka, ki gledata iz oblakov veličasne sokolske čete na pohodu na telovadišče in narekujeja svojo sodbo zgodovini, prav lično odvarja popis zleta. Nato sledi fotografije savezne zastave, dr. Murnika, dr. Ravniharja, zletnega plakata A. Inkiostrija ter saveznih in zletnih pisaren. S tem je zaključen prvi zvezek najlepše obetajočega zgodovinskega dela, ki se poleg dobre vsebine odlikuje tudi po krasni tehnični izvedbi. Vsem bratom in sestram toplo priporočamo, da si knjigo nabavijo. T a c i t u s.

Михајло Градојевић: Соколима о Соколетву. 67 страна; обвој с оригиналним, лепим цртежем. Издало «Просветно-културно одељење Соколске жупе» у Београду, год. 1923. Цена 5 Дин. — Пријатна је и захвална ствар писати приказ о доброј књизи а овом је књижницом несумњиво обогатена наша скромна соколска литература — нарочито српска. Већ први утисак казује, да је књигу писао интелигентан и уједно одушевљен и потпуно спреман соко-радикал. Из предговора се разабире генеза ове књижнице. Ту дознајемо за повод једине веће мане, а та је у неком нејединству, у недовољној повезаности појединих глава. Садржај књижнице, ваиме, претставља избор из низа предавања, што их је брат Градојевић одржао приликом прошлогодишњег жупског течаја за предњаци и предњациње у Београду. Аутор сам вели у «Предговору»: «Скуп некојих од њих (гл. предавања, оп. реф.), то је ова књижница.» То су предавања више општег значаја. Агилна соколска жупа београдска већ је издала сва предавања са петого течаја а о соколском систему теловежбе у засебној књижници под именов «Тршњев соколски систем» (издао Технички одбор жупе). Нарочито за употребу предњацима биће још општапаана и трећа књижница с више стручним предавањима: о васпитном раду у локалу, методици, првој помоћи и. др. Међутим ова књижница и сама о себи претставља пуно вредни прилог па ће је свако, ко је сачувао и тргна идеализма и љубави до народне и соколске ствари у сласт прочитати. Језик је кристално чист, стил гладак и читак а што данданаас ређе налазимо: не сметају штампарске грешке, јер их скоро и нема. У том погледу могу по које данашње научне публикације да узму овај напис за углед. И сама штампарија («Заштита») извршила је задатак часно. — На првом је месту отштампан поздрав учесницима течаја — поздрав мисаон и одушевљен, зато може побући и одушевити и читаче, као што је јамачно побудио слушаатеље. Све врви од правих соколских идеја а проткано је жарким патриотизмом и искреним дугословенством. Узор је то соколског «наговора». — У другој глави даје писац збијени а достатни преглед историје гимнастике у цивилизованом свету. Кратка а то већма занимива је трећа глава, која говори о «Пореклу Соколетва и соколскога имена» проткана и заслађена неколиком цитатима из српских народних песама. Ова глава заслужује највећи публицитет, јер је у стању да побуди делотворно понос и свест соколску у сваком народном човеку. Врло емпиљено и логично изложени су задаци и циљеви Соколетва у IV. глави. И свише би простора требало да прикажемо ствар, колико би завредила. Кратки катехизис о «организацији нашега Соколетва» садржи пету главу. Врло зналачки и с пуно такта написана је следећа глава, која ради о «Положају жене у Соколетву»: нарочито је удешена за наше прилике и камо среће да најбоље одзив што га заслужује и од оних, којима је од занста братског срца намењена.

Zaglavlje čini uduta iskusiog i dobro mislećeg Sokola «Kako ćemo osnovati Sokolsko društvo i upravljati njime?» Pored ovolga podao je pisac i važno prevedene udute najkompetentnijeg učitelja Sokolstva dra. Miroslava Tiršna. Nema sumnje da je pisac s time samo uvećao vrednost svoje radu. Budu li se prijatelji Sokolstva i budući Sokoli, odnosno oni, koji žele postati Sokolima gde još nema Sokolske organizacije, držali tih unustava, biće dobro, jer temeljit i solidan početak je pola uspeha. — Kvizijica brata Građeviniha ima svakako da dođe na indeke obvezatnih za sokolske kvizijice a naročito mehu srpskim delom jugoslovenskih Sokola ne bi smeo biti ni jedan a da ne prouči tu kvizijicu. Ona može — raširivana mehu inteligentnom omladiniom i drugom publikom — vaipredno dobro poslužiti u propagandne svrhe i pored toga još je i vaipredno jeftina.

J. X.

Tehnični odbor Bačke sokolske župe je izdal: «Vedžbe, propisi i upulstva za slet podmlatka 1923».

Sokolska župa Maribor je izdala: Dr. Ljudevit Pivko: **Sokolstvo I. Zgodovinski podatki o češkoslovaškem Sokolstvu 1862.—1922.** Ciril Hočevar: **Sokolski katekizem.** Z vprašanji in odgovori obravnava sokolsko misel, organizaciju, sokolska načela z ozirom na politiko, vero itd. in zgodovino. Obe izdaji sta posebno prikladni za društvene, deloma tudi za župne prednjaške tečaje.

«Sokolič», štev. 2. je izšel z naslednjo vsebino: † Dr. Ivan Tavčar (s sliko.) — Velimir Popović: Telovanje na Bledu. — Josip Jeras: Zgodovina telovadbe. — C. Hočevar: O alkoholu. — Dr. Lj. Pivko: Telovadne raznoterosti. — Glasnik.

«Sokolski vestnik župe Ljubljana I», 1. štev., je izšel. Prinaša poročilo o občnem zboru, vaje za župni zlet in statistiklo.

Nov župni vestnik. Sokolska župa Split je pričela izdajati «Sokolski vjesnik sokolske župe Split», ki bo izhajal do župnega zleta v tej obliki, potem pa nadalje kot župni vestnik. Urejuje ga br. dr. Miško Buić. Prva in druga številka prinaša navodila za zlet, nekaj kratkih in dobrih člankov in župne vesti. Podjetje želimo najlepši uspeh.

V založništvo Slovenske šolske matice je izšla: Dr. Lj. Pivko in Adolf Chaup: **Telovadba. II. stroka.** Orodne vaje.

Novosti izdavačke knjižare ČOS. Najveći dogodaj prolethne sezone je neosporno III. izdanje priručnika za funkcionare sokolskih društava brata Vincenca Štēpanka. Taj priručnik, koji je neophodno nužna knjiga za sve funkcionare sokolske, autor je iznova preradio s naročitim obzirom na uzorna pravila društava i na nove principielne zaključke. I oprava je promenjena i to s uspehom. Priručnik je sa strane snabdeven krupno štampanim naslovima, koji kažu sadržaj pojedinih pasusa a na koncu je podroban nužan pregled. Uvezan je u polutvrde korice, koje omogućuju da se knjiga sačuva i pri čestoju upotrebi a dozvoljava i da se savije u džep na put, pri inspiciranju itd. Cena Kč 6 je zbilja jeftina, pa je mogu kupiti svi funkcionari a bez nje ne mogu biti. — Veliko delo prof. Jaromira Javurka «Vežbanje đaka po sokolskoj metodi» dospelo je do III. dela (đaci od 10 do 11 godina;) opej je bogato ilustrovano bratom Frant. Kožiškem a stoji Kč 8. I zbirka sokolskih javnih istupa obogaćena je daljnjom sveskom (III.), koja sadrži uzorne vežbe vinohradskih sokolica, ženskog naraštaja i učenica. To je u svemu 7 vrlo uspeših radova načelnice s. B. Holečkové. Opis stoji Kč 4 a muzička pratnja br. Karla Matějovica Kč 25.—. Daljnja novost je zbirka sokolskih predavanja. Kao peli svezak izašlo je onde «Vera, crkva, klerikalizam, Orao i Soko» a stoji 80 hel. a kao šestli svezak, higijensko predavanje brata Med. univ. doktor Jana Krala «O telesnom vežbanju» cena 30 h. Taj šestli svezak je početak izdanja 4 predavanja, koja moraju da čuju novi članovi i koja moraju biti pravilno održavana jednom ili dva puta godišnje u vaspitnim školama sokolskih društava. I za dokaz sokolske svesli (idejna natjecanja) pri ovogodišnjim međusletskim natjecanjima poslužeće kao dobar priručnik. Osim predavanja dr. Krala, koje je izašlo biće među njima još predavanje V. Štēpanka «O sokolskoj organizaciji» za 50 h.; Pelikana «Misao sokolska» za 40 h., koja su već u štampi i R. V. Novaka «Pregled istorije Sokolstva» koji stoji Kč 1-20. Svesci 6, 7, 8, 9 činiće celinu najvažnijih priručnika, koje treba pri stupanju u društvo dati svakom članu zajedno sa pravilima društva i Tyršovom člankom «Naš ukol, směr a cil» koji je također izašao i stoji 40 h. Za najskorije vreme se pripravljaju tri sveska Tyrševog

zbornika, koji će izaći ubrzo jedan za drugim i poslednji deo spomen-spisa slepskog kao i prekrasne korice tome delu a sve to će biti izdano još pre završetka ove školske godine.

KNJIŽEVNOST

Da ste mi zdravi otroci! Deset poučnih povesti za zdravje naše šolske mladine. Spisal Iva n R o b i d a. Spis je odlikoval s priznalno nagrado Zdravstveni odsek za Slovenijo v Ljubljani. Izdal višji šolski svet. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena 3 Din. Strani 45. — Knjižica podaje v obliki zanimivih povesti najvažnejša zdravstvena pravila in navodila za postopanje pri najpogostejših obolenjih med narodom. Oblika pripovedovanja ni dolgočasna, temveč je polna menjajočih se dogodkov, ki vzdržujejo bralečovo pozornost in je posebno prikladna za otroke, a v enaki meri tudi za preprosto ljudstvo. Pojavi so vzeti iz naroda samega. Več nesreč in smrtnih primerov izvira iz nepoučenosti in nevednosti naroda, nego iz opasnosti marsikalere bolezni same. Zato pisateli posveča vso pozornost navodilom za prvo pomoč pri obolenju in spretno pobija napačno postopanje, ki je tako široko ukoreninjeno med narodom. Avtorite to zdravnika in potrebo pravočasne zdravniške pomoči uvaja v polni meri; nihče ne more fajiti upravičenosti in nujne potrebe tozadevne vzgoje naroda, kdor pozna konzervativnost naroda in nedostopnost naroda za zdravniško pomoč. Snov je izbrana iz najtipičnejših bolezni in obolenj ljudstva. Knjižico najtopleje priporočamo sokolskim knjižnicam, osobito za naraščaj.

Uredništvo je prejelo: Iz založništva Slovenske šolske matice: Slovensko-latinsko-nemški **rastlinski imenik** slovenskih dežel. Sestavil Alojzij Benkovič, farmacevt.

Posebno ukoslovje zemljepisnega pouka na osnovnih šolah. Za učiteljsča priredil Fr. Fink.

Pedagoški zbornik, XX. letnik. Uredil dr. K. Ozvald.

KRONIKA

Još nije zvanično objavljen rezultat poslednjih izbora za narodnu skupštinu. Po dosadanjim vestima dobili su radikali 109, demokrati 52, džemijel (verska muslimanska stranka iz Južne Srbije) 13, Radićevci (hrv. republ. seljačka stranka) 70, Spahina grupa (muslimanski autonomisti u Bosni) 18, Korošćeva grupa (slovenačka klerikalna autonomistička) 21, zemljeradnici sa jednim slovenačkim 12, Nemci 6, socijalisti 3, komunisti 0 mandata. Ostali su razdrobljeni ili čekaju još na odluku skupštinskog verifikacionog odbora. — Išćezle su s površine male i beznačajne stranke (republikanci, neke socijalistične frakcije, komunisti), ustavo tvorna demokratska stranka, koja je u izbornoj kampanji bila nesložna i bez svake vlasti, pretpela je mnogo od koncentrirane vatre, samostalna kmećka u Sloveniji dobila je jedan jedini mandat, isto tako je izgubila sve mandate ustavna bosanska grupa Maglajlić-Korkuļova. Socijalni demokrati su silno oslabljeni, komunisti razočarani u vodstvo i svoj stranački program poslali su u bojni front jako pojačanje separatističkim strankama u pomoć t. j. u Sloveniji klerikalnoj Korošćevnoj grupi a u Hrvatskoj Radićevcima. Izborne metode su bile često opake. Na mnogo mesta je odlučivala demagogija i apeliranje na strah i instinkt mesto uvidavnosti i pamei, mnogo gde verski terorizam mesto slobodnog duševnog rasuđivanja. Ljubljanski biskup izdao je posebnu izbornu pastirsku poslanicu, u Sloveniji proglašuje klerikalni «Glasnik presvetlog srca Jezusova» (br. 3.) srce Isusovo za klerikalnu izbornu kutiju, a Isusa Hrista za nosioca klerikalne liste. Dobar rezultat izbora mu je dobro delo za nebo, slab uspjeh izbora po klerikale mu je grešno delo za pakao. Odsudna odluka 18. marta je za nama. Rezultat je potpuno protivan idejama, koje nosi Sokolstvo.

Ugrožava temeljna načela vidovdanskog ustava, ugrožava jedinstvenost države i menja napredak s kulturnom i ekonomskom reakcijom i znači korak nazad, što se tiče unutrašnje konsolidacije prilika i slabljenje države prema vani. Separatističke tendencije su potpuno pobedile. Radić, Korošec i Spaho su u živahnim pregovorima. U praksi javnog života se potkopavaju stvarni temelji, na koje se oslanja Sokolstvo sa svojim radom. A može li i sme li Sokolstvo mirno i bez interesa gledati na takve pojave? Je li Sokolstvo, koje je nosioci državne misli i ideje reda, slobode i napretka, u ovoj borbi izvršilo svoju dužnost? Tyrš i naše načelne rezolucije jasno vele, da je dužnost svakog Sokola, da zaista i svugde pomaže povodenju u delo sokolskih ideja u javnom životu. — Zakon o zaštiti države, koji ima svoje odredbe protiv antidržavnog delovanja primljen je skoro u svim evropskim državama. U našoj i u českoslovačkoj republici su se protiv toga zakona, koji zastupa načelo mirnog unutrašnjeg državnog razvoja bez nasilnih prevrata, borili svi anacionalni i tuđji življi (klerikali, Nemci i socijalisti svih frakcija), u austrijskoj republici, gdje je starohabsburški monarhistički duh još jak, donose u parlamentu socijalni demokratski zaborski predlog o zaštiti države. U českoslovačkoj republici su komunisti priredili na više mesta antidržavne manifestacije. Značajna je pri tom pojava, da su komunisti pri političkoj manifestaciji razbijali prozore i prisvajali tuđu imovinu. — Česko Sokolstvo nam je uzor sistematski organizovanog delovanja; o uskršnjim blagdanima održana su tri daljna tečaja: znanstvena škola s predavanjima prvih stručnjaka o Tyršu, praktična škola za sudce pri sokolskim natjecanjima i škola za prednjakinje ženskog naraštaja. — Englesko udruženje za telesno vaspitanje poslalo je u Prag svoga zastupnika Campbella, da vidi uzorne nastupe praških sokolskih društava. — Jos. Klenka, profesor gimnastike i zaslužni sokolski radnik, slavio je svoju 70godišnjicu. — Separatističke tendence, kakve vidimo kod nas islo su tako dosta jake među severnom braćom u Slovačkoj. Snaga koja to poliče je svugde ista, naime katolički duhovnik sa svojom rimskom političkom orijentacijom. Ona računa s državom i nacionalnošću samo onda, ako to dvoje služe njegovom klasnom interesu i ako se država da voditi u duhu političkog klerikalizma. — Napadaji na Sokolstvo se u zadnje vreme vrlo često ponavljaju. Ti napadi dolaze iz redova organizacija, koje su protivne državi i redu. — U Bruslju je umro generalni tajnik šveške organizacije «Slobodne misli» Eugen Hins mnogogodišnji odličan radnik za duševni napredak čovečanstva. — U Italiji su slomljene komunističke i socijalističke stranke, fašisti se udružuju sa nacionalistima i mogu se uskoro očekivati prijateljski odnošaji između Italije i Jugoslavije. O tome svedoče i dosadani pregovori glede uređenja rečkog pitanja. Kondominij ili supravna nad rečkim teritorijem znači po talijanskom predlogu uništenje rečke države, nadalje s jugoslovenske strane napuštanje suverenosti nad malom baroškom lukom između Reke i Sušaka i stvaranje jugoslovenskog gospodarskog zaleda za rečku luku. Ali i za vreme pregovora Italija stalno proganja naše ljude i baca naš jezik iz škole i ureda. — Mir na Balkanu još nije osiguran. Turska Angora nije htela da potpiše mirovnih predloga, koje su stavile zapadne velevlasti. Engleska se utvrđuje na Bosporu, Grčka se pripravlja na našoj južnoj granici na borbu protiv Turaka. Mirovni pregovori kao zadnji pokušaj za mirno rešenje grčko-turskog spora nastavljaju se u Lozani. — Odnosaji između naše kraljevine i Bugarske se poboljšavaju. Politički položaj sadanjeg predsednika vlade, koji se oslanja na snagu seljaka protiv građana poboljšao se, kako je vlada postigla znatna olakšanja i umanjenja plaćanja na račun ratne odštete. — Bugarske čete «makedonsvujućih» te razbojničke bande, koje imaju svoja sedišta u svim većim mestima po Bugarskoj a naročito u pograničnim krajevima, iskoristile su svaku priliku da pod firmom oslobodilačke borbe za Makedoniju prekorače naše granice, ubijaju stanovništvo naših graničnih sela, popale sela i vraćaju se s plenom. Prema zadnjem ugovoru u Nišu između zastupnika obeju vlada, obavezuje se bugarska vlada, da će svima sredstvima uništavati makedonske odboje i jamči za sigurnost naše granice. — Engleska vlada se odlučila da pozatvara irske urotnike. U Irskoj živi nepomirljivi protudržavni katolički fanatički duh. U zadnje doba ušlo se u trag velikoj organizaciji ljudi i žena, koja je uperena protiv života vodećih političara u Engleskoj. — Između Poljske i Litve došlo je konačno do određenih državnih granica a i Česi su dobili u Gornjoj Šleziji konačnu granicu prema Nemačkoj. — U Rusiji se očekuje smrt boljševičkog vođe i načelnika sovjeta N. Uljanova-Ljenina. Njegova bolest nije poznata, izgleda da se radi o

paralizi ili u opšte o nekoj moždanoj bolesti. Iz Moskve plaćene novine su dobile naređenje da priprave članke, kojima će slaviti Ljenina. U zapadnoj Evropi je centar sve pažnje još uvek rursko područje. To je veliko političko pitanje, koje se tiče ne samo Francuske i Nemačke nego i čitavog sveta. Francuska i Belgija imale su u Bruslju duga savetovanja o daljnjem postupku protiv Nemačke, koja oficijelno ostaje uporno na svom stanovištu a neoficijelno sondira teren, na kome bi eventualno moglo doći do novih pogodanja s Francuskom. Nemačka pokazuje i u ovim teškim danima veliku nacionalnu disciplinu. Socijalistima i nacionalistima je sveto načelo «aushalten» (izdržati). Naši socijalisti i protu-državni elementi neka idu tamo, da se nauče ljubavi i požrtvovnosti za državnu ideju. Francuzi međutim šire svoju okupaciju preko Rajne. Teška ruka francuske oružane sile leži na plodnim, rudama bogatim i industrijski na visokom stepenu stojećim rajnskim pokrajinama. Ekonomska eksploatacija okupiranog teritorija u prvim mesecima još nije u pravom razmeru s troškovima okupacije. Za Nemce znači gubitak tih krajeva ekonomsku propast. U zadnje vreme kupuju željezo kod nas. Jasno je, da za nemačko narodno gospodarstvo nastaje neizdrživo stanje. Obračaju se ljubaznim molbama na velikodušnu Englesku, Ameriku itd. Nemačka je u stanju da plaća ratnu odštetu ali njena gospodarska politika je išla za tim, da se ukloni plaćanju odštete pokazujući pasivnu bilancu svog državnog gospodarstva, a u istinu stavila je u izdatke teške milijarde za izgradnju novih kanala, željeznica, pristaništa i za melioracije, koje će se sve u dogledno vreme bogato isplatiti. Zašto stoji Francuska opravdano na stanovištu, da su okupirane zemlje isplatio za učinjene štete. Francuska štampa predočuje Nemcima o uskršnjim praznicima, šta su učinili za vreme rata na francuskom zemljištu. Uništili su 3 miliona hektara plodne zemlje, porušili 794.000 kuća za stanovanje i 23.000 fabrika, razbili su i pokrali industrijskih strojeva za jedan milijon kilovata. Francuska je za obnovu opustošenih krajeva potrošila već 84 milijarde. Kuća za stanovanje na novo je izgrađeno jedva jedna polovina. — Američka Unija privravlja za proslavu 150 godišnjice svoje nezavisnosti veliku svetsku izložbu u Filadelfiji koja će biti od 1. maja do 15. oktobra 1926. i ta bi nadmašila sve dosadanje svetske izložbe.

Katolički i pravoslavni uskrš nije doneo nikakvih posebnih događaja. U sredini aprila bila je sazvana na prvu sednicu narodna skupština u Beogradu. Vladajuća radikalna partija uverila se u razgovorima sa separatističkim blokom (Radić-Korošec-Spaho), da pametan sporazum na osnovu jedinstva države i postojećeg ustava nije moguć. Ove su konferencije tačno pokazale taktiku tih državno-centrifugalnih skupina: stvoriti provizorično stanje, za vreme kojeg bi taj blok ojačao u borbi sa državotvornim partijama, a nakon tog uspeha razbiti i deliti državu. — Zato je ministar predsednik Pašić dao ostavku, našto je kruna saslušala mnogo vodećih politika i poverila mandat za sastav poslovne i izborne koalicione vlade Pašiću, predsedniku radikalne stranke. Očekivati se ima pooštren državni i nacionalni režim i manje mlahavosti, koja je bila po državu veoma štetna, kad su smeli demagoški agitatori i novine netiti plemensku, versku i protu-državnu mržnju. (20. aprila 1923.)

IZ UREDNIŠTVA

Na glavni skupščini v Beogradu sem podal poročilo, kako si zamišljam urejevanje saveznega glasila. Pozval sem skupščino, da naj mi pove svoje mnenje — toda, ker se ni nikdo oglasil, smatram, da so se vsi navzoči strinjali z mojim naziranjem. V zmislu podanega poročila nisem priobčil vseh društvenih vestí, ki sem jih prejel. Od ostalega sem spravil v list, kolikor je bilo mogoče.

Nekatere stvari sem radi obilice gradiva moral odložiti za bodoče.

Br. dr. M. Đ. Popović, Beograd: Poslanega članka ne bom priobčil, ker je stališče Sokola napram skautizmu od naše strani itak dovolj jasno ugotovljeno in utemeljeno. Sicer pa vidim večino članka že natisnjeno v «Izvidniku».

Brate poročevalce prosim, da svoje dopise takoj pošljejo, ker prihodnja številka izide že začetkom junija.